

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Sigdal kommune
Kommunehuset, Sigdal kommune
3350 PRESTFOSS

Dato: 13.11.2019
Vår ref: 17/03638-7
Deres ref:

Uttalelse til høring av kommunedelplaner Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum i Sigdal kommune

Leiv Erikssons vei 39
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00
E-POST post@dirmin.no
WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883
SWIFT DNBANOKK
IBAN NOS376940505883
ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR
TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 13. september 2019.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivarettatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om planen

Kommunedelplanen skal sikre nødvendige arealressurser for utbygging og videre planlegging innenfor en helhetlig rammen. Planen omfatter i stor grad områder for fritidsbebyggelse med tilhørende infrastruktur og områder for friluftsliv og idrett. Det er utarbeidet konsekvensutredning for nye områder foreslått til planen.

Uttalelse til planen

DMF ser av plankart, bestemmelser og planbeskrivelse at eksisterende og nye områder for masseuttak er tatt inn i plankart som områder for råstoffutvinning, med krav om reguleringsplan. DMF mener dette er hensiktsmessig for å ivareta den videre forvaltningen av ressursene som skal tas ut, og sikre tilgang på ressurser det kan være nødvendig å ha tilgang til ved planlagt utvikling innenfor planområdet.

Konsekvensutredning

Nye områder for råstoffutvinning er tatt med i konsekvensutredningen. Et område er tatt inn etter politisk behandling. DMF mener det er riktig å ta beslutninger for områder aktuelle for framtidige masseuttak i den overordnede planen slik at rammene for den videre utviklingen av området gir forutsigbarhet med tanke på forsyningen av byggeråstoffer.

Merknader til bestemmelsene

Vi ser at det både er bestemmelser og hensynssoner som legger føringer for den videre behandlingen og ivaretagelsen av områder for nåværende og framtidige råstoffutvinning.

Under *II Bestemmelser og retningslinjer til arealformål* er det i bestemmelsene 1.5.1 Råstoffutvinning stilt krav om reguleringsplan for nye områder for masseuttak. Det er benyttet begrepet «driftsinstruks» i bestemmelsen. DMF ber om at begrepet «driftsinstruks» tas ut og at følgende formulering legges inn som en egen retningslinje for områder avsatt til råstoffutvinning:

«Drift skal skje i henhold til bestemmelser i mineralloven med gjeldende forskrifter, samt vilkår i tillatelse etter loven. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) er myndighet etter mineralloven.»

Til *III Bestemmelser og retningslinjer for hensynssoner* er det tatt inn bestemmelser for to områder der det er regulerte områder for masseuttak. DMF er ikke kjent med at det er drift i noen av områdene i dag og det er ikke gitt driftskonsesjon etter mineralloven innenfor noen av områdene. For «Søre Moen» framgår det av vårt kartinnsyn¹ at det uttaket er nedlagt/avviket. For området «Rundemyr» har vi kun en eldre registrering av masseuttak. Fordi formuleringen i bestemmelsen åpner for midlertidig uttak vil vi minne om at det er krav om driftskonsesjon for uttak over 10 000 m³ og meldeplikt for uttak over 500 m³. Søknad om driftskonsesjon og melding om uttak skal sendes DMF.

For øvrig er det ingen bergrettigheter eller kjente gruveåpninger eller gamle gruver innenfor planområdet. DMF har derfor ingen ytterligere merknader til planforslaget.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad
seksjonsleder

Lars Libach
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Lars Libach

---

¹ DMFs kartinnsyn: <https://minit.dirmin.no/kart/#>

Mottakere:

Sigdal kommune

**Kommunehuset, Sigdal
kommune**

3350 PRESTFOSS

Kopi til:

KRØDSHERAD KOMMUNE

Side 1 av 7

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 19/1083

HØRING - KOMMUNEDELPLAN TEMPELSETER, DJUPSJØEN OG EGGEDAL SENTRUM

Saksbehandler: Morten Eken

Arkiv: 140 &13

Saksnr.: Utvalg

Møtedato

108/19 FORMANNSKAPET

14.11.2019

96/19 KOMMUNESTYRET

21.11.2019

Utredning:

Vedlegg:

KONSEKVENsutredning

PLANBESKRIVELSE

BESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER

PLANKART

Saksopplysninger:

Bakgrunn og formål med kommunedelplanen

Forslag til kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 – 2035 ble vedtatt lagt ut på høring og offentlig ettersyn i Kommunestyret i Sigdal 05.09.19, med høringsfrist 15.11.19. Krødsherad kommune har fått innvilget utsatt høringsfrist til etter kommunestyremøte 21. november.

Formålet med planen er å fastlegge overordnede rammer for videre utvikling av delplanområdet. Planområdet grenser mot Krødsherad og følger fjellplatået vestover til Djupsjøområdet og videre nordover til og med Tempelseter/Istjernområdet. I sør går avgrensning av Hornsjøen. Delplanen omfatter i tillegg hele Eggedal sentrum ned til området ved den gamle mølla. Totalt omfatter kommunedelplanen et areal på ca. 91 000 daa.

Sigdal kommune ønsker gjennom planen å flytte oppmerksomheten fra å være en hyttekommune til en reiselivskommune. Dette innebærer økt satsing på ulike områder innen reiseliv, som kan gi økt verdiskaping og utvikling av helhetlige konsepter. Kommunen ønsker å ta aktiv del i dette arbeidet og kommunedelplanen vil sette rammene for en slik utvikling.

Kommunedelplanen fastsetter arealbruk innenfor planområdet med juridisk virkning. Planen er overordnet og skal fungere som et verktøy i arbeidet med den videre detaljplanleggingen med reguleringsplaner og i byggesaksbehandlingen.

Planforslaget består av plankart, planbeskrivelse, bestemmelser og retningslinjer, samt

Konsekvensutredning (vedlegges). I forbindelse med planarbeidet er det i tillegg gjort flere utredningsarbeider, bl.a. Ros-analyse, mulighetsstudie for Eggedal, Norefjellvarden, trafikkanalyse og to rapporter om ringvirkninger av økt satsing på reiseliv.

Felles ambisjoner i felles planprogram

Kommunestyrene i både Krødsherad og Sigdal vedtok likelydende planprogram for kommunedelplanene på Norefjell og Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum. Utgangspunktet var viktigheten av «ett fjell» og felles utvikling av en reiselivsdestinasjon. Planprogrammet er førende for arbeidet med kommunedelplanene, og det ble vedtatt at planarbeidet skulle koordineres. Planprogrammet avklarer hvilke utredninger som er kommunespesifikke og hvilke utredninger som skal avklares i felleskap. De felles utfordringene er gjengitt i rammen nedenfor:

1. Byggegrense mot fjellet

Det er et mål å få en felles definisjon av byggegrensen mot høyfjellet. Vurderinger gjøres opp mot flere av de andre utredningspunktene, som f.eks. hensynet til villrein, avsetning av arealer til grønt- og friluftsområder osv...

3. Alpinstruktur

I arbeidet med reisemålsprosessen ble det gjort en alpinfaglig utredning av ÅF Consult, hvor de utredet ulike måter å utvikle alpint i hele eller deler av området fra Norefjellstua til Tempelseter/Eggedal sentrum. Dersom det skal settes av arealer til alpint i Sigdal, bør det diskuteres i felleskap hvordan områdene skal bindes sammen for å styrke tanken om «ett fjell» og gi en helhetlig opplevelse.

4. Sti og løyper

I området Leppejuv – Vardefjell er det flere stier og løyper som krysser kommunegrensa. Dette gjelder først og fremst øvre, midtre og nedre Djupsjøløype og Vardefjell-løypa. Det ansees som viktig at løypetraséene bindes sammen på tvers av kommunegrensa, og at rammer for utvikling og drift av sti- og løypenettet avklares i felleskap.

5. Eksisterende vei Noresund – Eggedal

Dette er en eksisterende vei og vil ikke få nye arealmessige konsekvenser for dette delplanarbeidet. Denne er likevel løftet fram i dette planarbeidet, da man anser veiforbindelsen som svært viktig for det videre arbeidet, bl.a. med tanke på fellesløsninger for drift, standard, betalingsløsninger osv.. Dette arbeidet vil gå parallelt med selve planarbeidet.

6. Ny veitrasé Tempelseter – Djupsjølia

Veiforbindelse mellom Tempelseter og Djupsjølia fremheves som sentral for å binde planområdet sammen og skape opplevelsen av ett fjell. Det vil være viktig for kommunene å diskutere mulig trasé, standard, drift og finansieringen av en slik sammenbinding.

7. Ny trasé for vann og avløp

I forbindelse med etableringen av felles renseløsning for deler av Sigdal og Krødsherad sine områder på Norefjell, vil det være behov for å etablere en rørgate. I

denne forbindelsen skal det diskuteres hvordan evt. andre behov kan sees i sammenheng.

8. Grønt- og friluftsområder

Det vil i planområdet være ønskelig med en variasjon av områder avsatt til bebyggelse og friluftsområder. Det skal avklares om områder skal «øremerkes» til egne grønne korridorer/-områder.

9. Hensyn til villrein

Deler av planområde er også registrert som villreinens leve- og kalvingsområde. Føringer i regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell vil kunne få konsekvenser for tiltak i planområdet.

10. Idrettsarena i området Leineseter – Soleseter

Reisemålsanalysen beskriver muligheten for en idrettsarena for både sommer- og vinteraktiviteter i området Leineseter-Soleseter (grenseområdet mellom Krødsherad og Sigdal). Det vil i tilknytning til idrettsarenaen være behov for traséer til konkurranseløyper, servicebygg/næringslokaler og varme senger/leilighetsbygg. Det skal avklares om det bør settes av arealer til dette.

11. Renovasjonspunkter

Et viktig punkt for å skape gode opplevelser og underbygge helhetsinntrykket vil være å avsette arealer til renovasjon/avfallspunkt og miljøstasjoner. Det skal vurderes i hvilken grad det skal settes av arealer til dette formålet og i tilfelle hvor.

12. Parkering for dagsturister ved områdesenter

Norefjell har flere områdesentre hvor det også vil være naturlig å etablere parkering for dagsturister. Kommunene skal i felleskap diskutere hvordan de ønsker å gjøre dette for å skape funksjonelle løsninger og samtidig ivareta en helhetlig estetikk opplevelse.

Vurdering

Ambisjonene til de to koordinerte planprosessene har vært å styrke reiselivsnæringa i de to kommunene. Et viktig plangrep har vært å behandle våre to kommuner som «ett fjell». Dessverre har kommunene valgt til dels forskjellige løsninger for å utvikle Norefjell som et felles aktivitetsområde. Det er kommunedirektørens vurdering at de to kommunedelplanene ikke henger tilstrekkelig sammen til å fungere som ett fjell.

Krødsherad kommune ønsker å intensivere dialogen mellom kommunene for å finne felles løsninger på tvers av kommunegrensene. Krødsherad kommune ønsker bl.a. å videreføre påbegynt samarbeid med Sigdal kommune og aktuelle vei-eiere med sikte på å finne hensiktsmessige løsninger for fellesløsninger for drift, standard, betalingsløsninger mv. for vegen mellom Eggedal og Noresund. Vi ønsker også å legge ressurser i pågående prosesser knyttet til bærekraftig reisemål og grønn mobilitet for å finne fremtidsrettede måter å binde fjellet sammen på.

KRØDSHERAD KOMMUNE

Side 4 av 7

Kommunedirektøren mener hovedutfordringen knyttet til planforslaget for kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum er den intensive bruken av høyfjellet. Planen legger til rette for etablering av nye skitrekktunnelløsning og alpinanlegg opp på de høyeste toppene på fjellet. Krødsherad kommune har forståelse for viljen til å realisere mer alpin aktivitet på Sigdals side av fjellet, men frykter at de foreslåtte tiltakene kan medføre inngrep og aktivitet som kan medføre at fjellets framtidige attraksjonskraft svekkes. Krødsherad kommune vil derfor anbefale Sigdal kommune å vurdere alternative løsninger for alpin infrastruktur, eksempelvis muligheter for å utnytte høydeforskjellen fra fjellet ned mot Eggedal sentrum framfor utbygging oppover i høyfjellet. Dette er også i tråd med planprogrammet.

Videre mener kommunedirektøren at nye utbyggingsområder er lagt høyt i terrenget. Krødsherad kommune mener det er viktig at alle kommunene rundt fjellet stadfester en felles, absolutt øvre grense for bygging opp mot fjellet. Krødsherad kommune registrerer at foreliggende planforslag i enkelte områder legger opp til ny utbygging som strekker seg opp over skoggrensen.

Disse to plangrepene er i strid med hva kommunedirektøren mener er en bærekraftig utvikling av Norefjell. Den er også i strid med intensjonene i planforslaget som sier at kommunene skal jobbe sammen om disse problemstillingene. Kommunedirektøren anbefaler derfor Krødsherad kommune å fremme innsigelse knyttet til disse plangrepene.

Videre har kommunedirektøren merknader til felles utfordringer hvor det er valgt forskjellige løsninger på hver vår side av kommunegrensen. Siden kommunene har vedtatt gjennom planprogrammet at det skal jobbes for enhetlige løsninger påpekes disse:

- Stier- og løyper: Forskjellige standarder er lagt til grunn for opparbeiding og byggegrensar.
- Ny veitrasé Tempelseter – Djupsjølia er ikke synliggjort i planforslaget.
- Grønt- og friluftsområder innskrenkes i betydelig grad ved at planen legger til rette for betydelig utvidelse av arealer til fritidsbebyggelse.

Konklusjon

Kommunedirektøren mener at kommunedelplanen på Sigdals side av fjellet på en del områder avviker fra kommunenes felles utgangspunkt om «ett fjell» i planprogrammet.

Krødsherad kommune mener at de langsiktige konsekvensene for fjellområdets attraksjonsverdi i for liten grad er vurdert i kommunedelplanen for Tempelseter-Djupsjøen og Eggedal sentrum. Spesielt er Krødsherad kommune bekymret for langsiktige, negative effekter som følge av nedbygging av grøntstrukturer og økt press på arealer i fjellsonen.

Med bakgrunn i dette foreslår kommunedirektøren at Krødsherad kommune har innsigelse mot følgende punkter i kommunedelplan for Tempelseter-Djupsjøen og Eggedal sentrum:

- Byggegrense mot fjellet må defineres til en høyde under skoggrensen og tas inn i planbestemmelsene kap. 2 og markeres på plankartet.

KRØDSHERAD KOMMUNE

Side 5 av 7

- Etablering av heisanlegg og alpinanlegg fra Tempelseter til Høgevarde/Kringleåsen
- Etablering av heisanlegg/tunnelanlegg fra Narumseter til Steinmannen

Videre anbefaler kommunedirektøren at Krødsherad kommune gir Sigdal kommune følgende planfaglige råd:

- Sigdal kommune bør vurdere å ta ut en del utbyggingsområder fra planen, slik at det sikres flere, funksjonelle grøntstrukturer for ivaretagelse av hensyn til naturmangfold og friluftslivsaktiviteter i de høyereliggende skogsområdene opp mot fjellet.
- Byggeforbudssone mot hovedløypenett i planbestemmelsenes pkt. 8.4 bør utvides fra 15 til 25 meter.
- Beskrivelse og kartfesting av mulig, framtidig trase for sammenbindingsvei mellom Tempelseter og Djupsjølia bør tas inn i planen.

Rådmannens innstilling:

I henhold til ovenstående vil rådmannen be formannskapet gi slik innstilling til kommunestyret:

Krødsherad kommuner reiser innsigelse til kommunedelplan for Tempelseter- Djupsjøen og Eggedal sentrum på følgende punkter:

- Byggegrense mot fjellet må defineres til en høyde under skoggrensen og tas inn i planbestemmelsene kap. 2 og markeres på plankartet.
- Etablering av heisanlegg og alpinanlegg fra Tempelseter til Høgevarde/Kringleåsen
- Etablering av heisanlegg/tunnelanlegg fra Narumseter til Steinmannen

Videre gis Sigdal kommune følgende planfaglige råd:

- Sigdal kommune bør vurdere å ta ut en del utbyggingsområder fra planen, slik at det sikres flere, funksjonelle grøntstrukturer for ivaretagelse av hensyn til naturmangfold og friluftslivsaktiviteter i de høyereliggende skogsområdene opp mot fjellet.
- Byggeforbudssone mot hovedløypenett i planbestemmelsenes pkt. 8.4 bør utvides fra 15 til 25 meter.
- Beskrivelse og kartfesting av mulig, framtidig trase for sammenbindingsvei mellom Tempelseter og Djupsjølia bør tas inn i planen.

Behandling/vedtak i FORMANNSKAPET den 14.11.2019 sak 108/19

Behandling:

Plansjef, Morten Eken, orienterte formannskapet før behandlingen.

Kristine Nore (BL) la frem spørsmål om sin habilitet i saken etter forvaltningslovens §6. Nore ble erklært inhabil av formannskapet, og fratro sin plass under behandlingen av saken.

Det tiltro ingen vararepresentant for Nore.

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Formannskapet (Kalager, Glesne, Engeland, Torp og Nore) innstiller:

Krødsherad kommuner reiser innsigelse til kommunedelplan for Tempelseter- Djupsjøen og Eggedal sentrum på følgende punkter:

- Byggegrense mot fjellet må defineres til en høyde under skoggrensen og tas inn i planbestemmelsene kap. 2 og markeres på plankartet.
- Etablering av heisanlegg og alpinanlegg fra Tempelseter til Høgevarde/Kringleåsen
- Etablering av heisanlegg/tunnelanlegg fra Narumseter til Steinmannen

Videre gis Sigdal kommune følgende planfaglige råd:

- Sigdal kommune bør vurdere å ta ut en del utbyggingsområder fra planen, slik at det sikres flere, funksjonelle grøntstrukturer for ivaretagelse av hensyn til naturmangfold og friluftslivsaktiviteter i de høyereliggende skogsområdene opp mot fjellet.
- Byggeforbudssone mot hovedløypenett i planbestemmelsenes pkt. 8.4 bør utvides fra 15 til 25 meter.
- Beskrivelse og kartfesting av mulig, framtidig trase for sammenbindingsvei mellom Tempelseter og Djupsjølia bør tas inn i planen.

Behandling/vedtak i KOMMUNESTYRET den 21.11.2019 sak 96/19

Behandling:

Kristine Nore (BL) ble av kommunestyret erklært inhabil i saken etter forvaltningslovens §6. og fratro sin plass før behandlingen av saken. Vararepresentant Tor Gunnar Bjøre (BL) tok Nore's plass før behandlingen.

Formannskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Krødsherad kommuner reiser innsigelse til kommunedelplan for Tempelseter- Djupsjøen og Eggedal sentrum på følgende punkter:

- Byggegrense mot fjellet må defineres til en høyde under skoggrensen og tas inn i planbestemmelsene kap. 2 og markeres på plankartet.
- Etablering av heisanlegg og alpinanlegg fra Tempelseter til Høgevarde/Kringleåsen
- Etablering av heisanlegg/tunnelanlegg fra Narumseter til Steinmannen

Videre gis Sigdal kommune følgende planfaglige råd:

KRØDSHERAD KOMMUNE

Side 7 av 7

- Sigdal kommune bør vurdere å ta ut en del utbyggingsområder fra planen, slik at det sikres flere, funksjonelle grøntstrukturer for ivaretagelse av hensyn til naturmangfold og friluftslivsaktiviteter i de høyereliggende skogsområdene opp mot fjellet.
- Byggeforbudssone mot hovedløypenett i planbestemmelsenes pkt. 8.4 bør utvides fra 15 til 25 meter.
- Beskrivelse og kartfesting av mulig, framtidig trase for sammenbindingsvei mellom Tempelseter og Djupsjølia bør tas inn i planen.

Statens vegvesen

Sigdal kommune

3350 PRESTFOSS

Behandlende enhet: Region sør	Saksbehandler/telefon: Wenche Bjertnes / 97073803	Vår referanse: 18/24114-6	Deres referanse:	Vår dato: 13.11.2019
----------------------------------	--	------------------------------	------------------	-------------------------

Høring og offentlig ettersyn – Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019–2035, merknad fra Fylkeskommunal vegmyndighet

Vi har mottatt for uttale forslag til kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum. Høringsfrist er 15.11.2019.

Innledningsvis gjør vi oppmerksom på at fra og med 01.01.2020 er det nye Viken fylkeskommune som vil behandle og avgi merknader i egenskap av å være fylkeskommunal vegmyndighet. Inntil denne dato blir fylkesvegmyndighetsansvaret forvaltet av Statens vegvesen.

Det er først og fremst fylkesvegnettet som blir berørt av denne utbyggingen. Statens vegvesen vil, om vi finner det nødvendig, avgi høringsuttale i egenskap av rollen som statlig sektor- og statlig vegmyndighet i et separat brev.

Fylkeskommunal vegmyndighet mener:

Det er en betydelig utvidelse av ulike typer utbyggingsområder, samt serviceinfrastruktur i form av idrettsanlegg, sykkeløyper, gondolbaner og alpintraseer etc. som foreslås i dette kommunedelplanforslaget.

Gjennom Eggedal sentrum går Fv. 287 uten andre omkjøringsmuligheter. All trafikken til eksisterende og ny utbygging i Eggedal/Norefjellområdet, samt Haglebu må av denne grunn passere gjennom Eggedal sentrum. Fv. 287 gjennom Eggedal sentrum har først og fremst en viktig lokal funksjon, men har også en betydelig andel gjennomgangstrafikk i utfartshelger og ferier. Framkommelighet og trafikksikkerhet for alle trafikanter må opprettholdes også i det nye trafikkbilde som følger av utviklingen i Haglebu og Eggedal/Norefjellområdet. Fv. 287 gjennom Åmot (korketrekkeren og Engerkrysset) i Modum kommune har begrenset kapasitet. Trafikken fra utbyggingen i Eggedal/Norefjellområdet har konsekvenser også for

Postadresse
Statens vegvesen
Region sør
Postboks 723 Stoa
4808 ARENDAL

Telefon: 22 07 30 00
firmapost-sor@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Tollbugata 2
3044 DRAMMEN

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

denne strekningen. Vi har, etter vurdering, besluttet å ikke ta dette forholdet opp i denne saken.

Konsekvensutredningen er, etter vår vurdering, en beskrivelse av bruk av eksisterende veger og gang- og sykkelveger uten vurdering av konsekvenser av den økte transporten som vil bli gjennom Eggedal sentrum og gjennom kryss og avkjørsler. Vi kan ikke vurdere konsekvensene av utbyggingen, ei heller hvilke tiltak som eventuelt er nødvendig i vegnettet som følge av utbyggingen, basert på konsekvensutredningen og tilhørende trafikkanalyse. Følgende forhold ligger til grunn for vår konklusjon:

- I KU er det ikke oppgitt trafikk gjennom nye og eksisterende adkomster og kryss knyttet til hvert enkelt utbyggingsområde i sentrum.
- Det er ikke vurdert hvorvidt Fv. 287 har kapasitet til den økte trafikken gjennom Eggedal sentrum.
- Hvorvidt det er behov for tilrettelegging av Fv. 287 er heller ikke vurdert. Det er ikke identifisert hvilke tiltak som eventuelt er nødvendig for å tilrettelegge for framtidig trafiksikker transport og framkommelighet for alle trafikantgrupper gjennom Eggedal sentrum.
- For krysset mellom Tempelseterveien og Fv. 287 i Eggedal er det bare tatt høyde for en del av trafikken som kommer fra Norefjell da det er gjort en forutsetning om at hele 60% av trafikken fra Djupsjøområdet kjører via Noresund. Vegen via Noresund er i store utfartshelger skiltet med alternative ruter for å avlaste Rv7/E16 mot Oslo. Det er ikke vurdert eller diskutert i trafikkanalysen hvorvidt dette kan påvirke valg av kjørerute fra Djupsjøområdet.
- Det er ikke gjort en overordnet sammenstilling som viser hvilke trafikk Fv. 287 skal betjene gjennom Eggedal, Prestfoss og Åmot.
- I trafikkanalysen er det ikke medtatt trafikk fra utbyggingen i Haglebu utover en generell trafikkvekst som vi antar ikke er representativ for den utbyggingen som er mulig iht. til gjeldende kommunale arealplaner.
- Det er ikke medtatt trafikk fra boligområder og alpin og gondolbaneområder, og det er gjort en forutsetning om trafikkfordeling vi er usikre på om er relevant.
- Trafikkanalysen opplyser ikke hvilken turproduksjon fra de ulike type utbyggingsområdene som er benyttet som inngangsverdier til beregningen.
- Det er ikke oppgitt hvor stort areal som regnes til hver utbyggingsenhet innenfor de ulike områdene.

Fylkeskommunal vegmyndighet har, med hjemmel i §5-4 i pbl, innsigelse begrunnet i manglende konsekvensutredning av våre fagtemaer. Inntil vi mottar en konsekvensutredning med oppdatert trafiksikkeranalyse kan vi ikke bidra med konstruktive innspill, innenfor våre fagtemaer, til planforslaget.

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Statens vegvesen

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 MOSS

Behandlende enhet:
Region sør

Saksbehandler/telefon:
Wenche Bjertnes / 97073803

Vår referanse:
18/24114-7

Deres referanse:

Vår dato:
12.11.2019

Høring og offentlig ettersyn – Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum, merknad fra Statlig veg- og sektormyndighet

Gjennom Eggedal sentrum går Fv. 287. Det er etablert gang- og sykkelveg langs fylkesvegen gjennom sentrum og et stykke forbi krysset med Tempelsetervegen. Planforslaget hjemler en omfattende utbygging i fjellet og videre noe boligutvikling i Eggedal sentrum og sentrumets nærområder. Skoleveg fra boligområdene i Eggedal sentrum må krysse fylkesvegen over til gang- og sykkelvegen som er etablert. Vi har planfaglig råd om at tiltak som bedrer trafiksikker gangkryssing av fylkesvegen sikres med rekkefølgebestemmelse i kommunedelplanens planbestemmelser. Tiltakene bør gjennomføres før videre bolig- og fritidsutbygging gjennomføres. Statlig veg- og sektormyndighet har ingen andre merknader til planforslaget.

Med hilsen
Buskerud avdeling

Rolf-Helge Grønås
avdelingsdirektør

Anders O. T. Hagerup
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Postadresse
Statens vegvesen
Region sør
Postboks 723 Stoa
4808 ARENDAL

Telefon: 22 07 30 00
firmapost-sor@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Tollbugata 2
3044 DRAMMEN

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

25.

Sigdal kommune
Borgestubakken 2
3350 Prestfoss

Deres ref:
Vår ref: 2019/205832
Dato: 14.11.2019
Org.nr: 985 399 077

Att. Lisbeth Friberg

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

HØRINGSUTTALELSE FRA MATTILSYNET - KOMMUNEDELPLAN TEMPELSETER - DJUPSJØEN OG EGGEDAL SENTRUM 2019 - 2035

Viser til høringsdokumenter mottatt 13.09.2019.

Mattilsynet er statlig myndighet for drikkevann med ansvar for å ta vare på nasjonale og regionale føringer i plansaker som kan påvirke drikkevann. Føringer for dette er blant annet gitt i Nasjonal forventning til regional og kommunal planlegging, Nasjonale mål for vann og helse, Matloven med drikkevannsforskriften og forskrift om rammer for vannforvaltningen.

Formålet med planarbeidet er å legge til rette for utvikling og utbygging av delområde Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum.

Vann- og avløp til planområdet

Planbestemmelser og retningslinjer legger føringer for løsninger på vann- og avløp.

Rekkefølgebestemmelser, punkt 4 c) *vannforsyning og resipient* presiserer at kartlegging av aktuelle områder for vannforsyning og resipientarealer for avløpsvann skal være gjennomført før utbygging realiseres.

Rekkefølgebestemmelser, punkt 8.1 *Tilknytning til offentlig vann, avløp- og renseanlegg* er tydelig på følgende: Det er tilkoblingsplikt for eksisterende og nye boliger og fritidsbygg/hytter til offentlig eller privat VA-nett når dette ligger i rimelig nærhet til bygningen etter pbl § 27-1, 27-2 og 27-3, jf § 30-6.

Borebrønner skal rapporteres til grunnvannsmyndigheten (NGU) i tråd med Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 46.

Kap III *Bestemmelser og retningslinjer for hensynssoner* ivaretar drikkevann, herunder punkt 1.1

Sikringssoner for vannverk (pbl § 11-8 a) for følgende områder:

- Vannforsyning Eggedal
- Djupsjøen vann- og avløpssekskap (DVA)
- Tempelseter Vann og Avløp (TVA)

Uttalelse

Løsninger for drikkevann er ivarettatt gjennom rekkefølgebestemmelser, og vannforsyninger med kilder skal beskyttes ved sikringssoner.

Mattilsynet peker på at vannverkene må vurdere sin kapasitet og leveringssikkerhet slik at de har reell mulighet til å utvide og sikre trygt og tilstrekkelig drikkevann til alle abonnenter innenfor planområdet. Minner om drikkevannsforskriftens krav til registrering (§17) og plangodkjenning (§18) som skal være gjennomført ved vesentlige endringer i vannforsyningen.

Med hilsen

Marit Beseth Nordeide

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

26.

Notat

Structor

Dato 15.11.2019

Structor Lillehammer AS
Fåberggata 116
2615 Lillehammer
www.structor.no
Vår ref: TCHLIL
Telefon: 932 43 078

Til:	Sigdal kommune
Kopi:	Norefjell Utvikling AS, John Uppard
Fra:	Structor Lillehammer v/ Tor Christensen, pva Norefjell Utvikling AS
Oppdrag:	14015B Utbygging Tempelseter-Djupsjøen
Vedr:	Merknader ved høring / offentlig ettersyn av forslag til Kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035

Vi viser til plandokumenter med følgeskriv av 13.9.2019 og vil her fremme noen merknader til planforslaget:

1. Bakgrunn for merknadene

Merknaden sendes på vegne av Norefjell Utvikling AS, som samarbeider med grunneierne Anders Flågan Strand 141/1, Tone Besserud 142/1 og Borgar Kolbjørnsrud 143/12 i Sigdal kommune.

Ovennevnte har over mange år arbeidet med forberedelser og forslag til utviklingstiltak for nærings- og fritidsbebyggelse med tilhørende aktivitetsområder i Sigdal, herunder tidligere innspill til kommunedelplanen for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035. Forslag til kommunedelplan er nå utarbeidet av Sigdal kommune. Forslaget til kommunedelplan fanger opp hovedprinsippene i Norefjell Utviklings innspill, som er å legge opp til en utvikling med fokus på å skape en reiselivsdestinasjon som gir varige arbeidsplasser i Sigdal, fremfor en ren utbygging av fritidsboliger uten tilhørende næring og aktiviteter.

Vi merker oss i denne forbindelse at kommunen innledningsvis i planbeskrivelsen tar utgangspunkt i Kommuneplanens Samfunnsdel og påpeker fokusområdene i denne:

1. *Befolkningsutvikling*
2. *Næringsutvikling og verdiskaping*
3. *Infrastruktur*
4. *Sentrumsutvikling*
5. *Folkehelse*

Dette er sammenfallende med vårt innspill om en utvikling av arealer som vil skape et ettertraktet reiselivsprodukt som i retur vil generere varige arbeidsplasser og en befolkningsutvikling.

2. Innledende / generelle kommentarer

Våre merknader knytter seg i hovedsak til utbyggingsformer, attraksjonsskapende tiltak og tilhørende nødvendig arealbruk for å oppnå en bærekraftig reiselivsvirksomhet. Vi vil likevel kort bemerke følgende momenter:

- Et godt tiltak ift de 5 fokusområdene vil være å prioritere tiltak som skaper nye varige arbeidsplasser i kommunen.
- Kommunen har, som det også fremholdes i planbeskrivelsen hatt en nedgang i folketallet på ca. 1 % hvert år siden år 2000, eller ca. 0,07 % hvert år siden 1960 tallet. Tall fra SSB viser tilsvarende at befolkningen i Sigdal har gått ned fra ca 4000 innbyggere på 1960-tallet til ca 3500 i 2019, og det er også prognose for videre nedgang til ca 3000 før 2040.
- Tross nedgangen anfører Sigdal kommune i planbeskrivelsen en målsetting om en årlig befolkningsvekst på 1,5 % fram mot 2030.

Kommuneplanens Samfunnsdel sier:

Sigdal kommune skal være en attraktiv kommune å bo i, investere i, ha fritidsbolig i og flytte til. Med bakgrunn i dette skal følgende legges til grunn for alt planarbeid i kommunen:

- En årlig befolkningsvekst på 1,5 % i perioden fram til 2030. Vi skal både satse på å tiltrekke oss nye innbyggere, men ikke minst på å beholde de vi har.

Dette innebærer et ønske om 630 nye innbyggere i denne perioden, dvs 50-60 personer i året, etter mange år med jevn nedgang.

Skal denne målsettingen innfris må det nødvendigvis legges helt nye føringer for disponeringen av arealer for perioden 2019-2030 for å få på plass nødvendig utvikling. Sigdal kommune har selv vedtatt i samfunnsdel at denne befolkningsvekst skal «legges til grunn for alt planarbeid i kommunen» (Samfunnsdel Pkt 3 Visjon, 5. avsnitt)

- Kommunen har uttalt at kommunen skal forvandles fra å være en ren hyttekommune til å være en reiselivskommune, og det medfører at det må tilføres nye attraksjoner som er i tråd med det nasjonale og internasjonale reiselivskunder etterspør.

Det bør derfor være svært viktig for Sigdal kommune å kunne utnytte sine naturverdier til aktiviteter og attraksjoner som fremmer reiselivsnæring og bidrar til å skape en helhetlig helårs destinasjon (friluftsliv/skiopplevelser, jakt, fiske og andre attraksjoner i/ved terrenget.)

Skal dette kunne utnyttes til å skape arbeidsplasser og derved tilflytting til kommunen må en legge opp til utvikling av en reiselivsdestinasjon med attraksjonskraft nok til å tiltrekke seg nasjonale og internasjonale reiselivskunder, og ikke kun en ren økt hyttebygging. Arealdisponeringen i fjellområdene reiser de helt prinsipielle spørsmålene om reiselivsutvikling kontra ren hytteutbygging uten næring.

3. Merknader til foreslått arealbruk

Nedenstående merknader knyttes i hovedsak til planbeskrivelsens kap 5, Arealformål og hensynssoner, spesielt 5.1 Bebyggelse og anlegg og 5.2 Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur.

3.1. Bebyggelse

Det har gjennom innledende prosesser til kommunedelplanen vært ført en omfattende diskusjon om utstrekning og volum på byggeområder og bebyggelse. I våre arealinnspill til kommunedelplanen fra 31.8.2018 la vi fram forslag til utbygging ved Tempelseter, Djupsjøen/Djupsjølia og Racketjenn/Kjølahovet.

Tempelseter (Byggeområde H52 mm):

Omkring Tempelseter spilte vi inn utbygging med fritidsbebyggelse tilrettelagt for utleie. Innspillet foreslo en avgrensning av utviklingsområdene primært opp til 1000 m.o.h, men stedvis opp til 1020 m.o.h. Vi ser at avgrensningen i planforslaget er redusert til ca 1000 m.o.h i tråd med det arbeidet som gjøres parallelt med regionalplanen. Dette reduserer byggeområdene noe. Vi vurderer likevel at dette ikke vil redusere mulighetene for å oppnå en utbygging som vil bidra vesentlig til en positiv reiselivsutvikling, spesielt ved utbygging av aktivitetsinfrastruktur.

Vi støtter oss ellers til vedtaket som er skrevet inn i konsekvensutredningen, der det vedtas at området skal tas med, etter at deler av området som ligger over 1000 m.o.h. tas ut.

Vi vil her bemerke at den konsekvensvurderingen som er ført opp ikke er oppdatert i forhold til dette vedtaket og det foreliggende planforslaget, der området er endret iht vedtaket og trukket ned under 1000 m.o.h.

Konsekvensvurderingen (side 20) anfører da feilaktig følgende negative konsekvens:

« - Deler av innspillet er over 1000 meters grensa for villreinsonen»

Dette kan ikke lenger vurderes som en negativ konsekvens, siden arealet i planforslaget nå er trukket ned under 1000 m.o.h.

Etter at delene av innspillet er tatt ut vil trolig også de øvrige negative konsekvensene som er ført opp bli mindre i omfang.

De positive konsekvensene som er ført opp reduseres ikke, men blir heller forsterket («Nærhet til eksisterende vei og fritidsbebyggelse», «Nærhet til VA»).

Konsekvensene ved å ta i bruk dette området vil derfor nå bli helt annerledes, og ved ny/oppdatert vekting etter den metode som kommunen har brukt slå ut som positiv.

Djupsjøen/Djupsjølia (Byggeområde H53 a/b)

Her spilte vi også inn fritidsbebyggelse tilrettelagt for utleie. Vi ser her at alle våre foreslåtte arealer er vist i planforslaget, etter samme vedtak som nevnt over. Vi mener også her at konsekvensene og vurderingene bør være annerledes, bl.a. at begrepet «Opptil 1000 meters grensa for villreinsonen» ikke bør vurderes som negativt på samme måte som «Over 1000 meters grensa...» ved opprinnelig innspill på Tempelseter. Vi vil her igjen minne om behovet for balansering ift de 5 hovedfokusområdene i Kommuneplanens arealdel:

- Befolkningsutvikling
- Næringsutvikling og verdiskaping
- Infrastruktur
- Sentrumsutvikling
- Folkehelse

og de 3 hovedfokusområdene i Regionalplanen:

- Villrein
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Friluftsjnteresser.

Raketjenn/Dølahovet (Byggeområde H54)

Også her er våre forslag til byggeområder tatt inn i planforslaget, her i tråd med administrasjonens anbefaling. Vi slutter oss til dette.

3.2. Aktivitetsinfrastruktur

En viktig del i vårt innspill ved oppstart var at det settes av arealer til en felles aktivitetsinfrastruktur til nytte for alle utbyggere i planområdet. Vi ser planforslaget har satt av arealer til dette. Dette er helt avgjørende for at nasjonale og internasjonale skiturister skal velge Sigdal som fremtidige reiselivsdestinasjon og deretter svært viktig i forhold til utvikling av næringsvirksomhet og arbeidsplasser.

Innovasjon Norge / Epinion viser i sin rapport «*Turistundersøkelsen – Oppsummering av vintersesongen 2016*» bl.a. at de aktiviteter både norske og utenlandske skiturister i størst grad planlegger å foreta er å kjøre alpint / stå på snowboard, samt å oppleve fjellene. For de norske vektlegges også å gå langrenn. Dette viser da at en aktivitetsinfrastruktur som kan gi et slikt tilbud vil være avgjørende for å oppnå en bærekraftig reiselivsdestinasjon.

Denne infrastrukturen vil være til nytte for alle byggeområder innenfor planen, samt generere økt aktivitet og bruksfrekvens for den eksisterende bebyggelsen.

Dette vil bidra til å styrke reiselivet som en interessant og fremtidig bærekraftig næring i Sigdal kommune som nevnt under pkt 2, samt gi økt verdi / verdiskapning for alle eksisterende hytter og eiendommer.

3.3. Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell

I forhold til aktivitetsinfrastrukturen anførte vi en del viktige momenter i merknad til høring av Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell (heretter kalt Regionalplanen). Merknaden ble sendt Buskerud fylkeskommune den 9. oktober i år.

I Regionalplanen var det fra fylkeskommunen anført 3 alternativer for alpin infrastruktur over 1000 m.o.h. «for å knytte aktiviteter i Sigdal og Krødsherad tettere sammen for å utvikle en felles fjelldestinasjon».

Som nevnt innledningsvis er hovedprinsippet i Norefjell Utviklings innspill til kommunedelplanen, å legge opp til utvikling som gir en reell næringsutvikling med varige arbeidsplasser i Sigdal. Aktivitetstilbud, herunder ski-infrastruktur med anledning til en skånsom bruk av områdene over tregrensen til løyper og nedfarer er avgjørende for å oppnå dette målet. Dette tilsvarer det som er vist i forslaget til kommunedelplan, og det som er beskrevet som alternativ 3 i Regionalplanen.

Ift deltema villrein vil vi i denne forbindelse påpeke at Regionalplanens planbeskrivelse viser at vinterbeitene i all hovedsak er i Reinsjøfjell, altså langt unna de områdene som er foreslått til ski-infrastruktur.

4. Vedrørende parallell behandling av Regionalplan og Kommunedelplan

I sin beskrivelse til Regionalplanen legger Buskerud fylkeskommune til grunn at det meste av nye fritidsbygg knyttet til Norefjell-Reinsjøfjell vil komme innen planområdet for kommunedelplanen. Det framholdes at kommunene skal være arealeffektive ved å prioritere fortetting og videreutvikling i etablerte områder, før det åpnes for utbygging i nye områder, samt at kommunene bør støtte opp om kommersielle destinasjoner ved planlegging og lokalisering av fritidsbebyggelse.

Dette er fullt ut i tråd med vårt innspill til kommunedelplanen.

Det opplyses videre at Fylkesmannen har påpekt flere konkrete områder som de mener bør tas ut av utbyggingssonen, dvs fra kommunedelplanens område.

Når kommunen etter fylkeskommunens påpekning skal støtte opp om «kommersielle destinasjoner» må det være viktig å legge opp planleggingen slik at det faktisk kan bli en reiselivsutvikling i utbyggingssonene i Sigdal. Det vil da være viktig å unngå fragmentering av bygge- og aktivitetsområdene, da det vil redusere mulighetene for god drift av aktivitetstilbud, utleie i større volumer oa.

Regionalplanens uttalte hovedformål er å komme fram til en langsiktig og helhetlig strategi for bruk av fjellområdene med fokus på å ivareta:

- Villrein
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Friluftsjnteresser

Av dokumentene til Regionalplanen forstår vi det slik at man der mener flere av utviklingsområdene foreslått i kommunedelplanen bør tas ut (gjennom behandlingen av Regionalplanen). Vi stiller

spørsmål om det er mulig å trekke en slik konklusjon allerede gjennom Regionalplanen, uten en fullverdig vurdering av hva det vil bety for nødvendig reiselivs- og næringsutvikling i kommunene. Vi tror derfor det er riktig at dette spørsmålet behandles gjennom kommunedelplanprosessen og vil kommentere nedenstående ift de aktuelle områdene for våre innspill, der fylkesmannen etter det vi forstår gjennom intern høring har påpekt:

Område 4. Djupsjøen-Gamlesetra og Område 5 Tempelseter-Istienn:

«Fylkesmannens betenkeligheter med utbyggingssonene skyldes:

- Omfang av eksisterende og planlagt fritidsbebyggelse i Sigdal er allerede svært stort. Bebyggelse i alle disse områdene i tillegg vil gi fritidsbeboerne lite nærturterreng under 1000 meter og generelt stort press på området som helhet.
- Realisering av alle disse områdene vil generelt gi stor ferdsel i fjellet og svært stort press på villreinområdene.»

Vedr totalomfanget av bebyggelse vises til den generelle merknad i vårt kap. 2 over.

Når det gjelder reduksjon av nærturterreng under tregrensen bør dette vurderes nærmere gjennom kommunedelplanprosessen. Her vil det kunne vurderes forskjellige avbøtende tiltak som f. eks. utvidede aktivitetstilbud i sonene, krav om grønnskulpturer / avsetting av arealer til friluftsmål enten i kommunedelplanen eller som krav til regulering mv før en konkluderer. I forhold til vårt innspill til kommunedelplanprosessen er byggegrensen nå i planforslaget trukket ned til 1000 m.o.h. Vi nærmer oss da grensen for hva som er tilstrekkelige volumer for å oppnå den reelle reiselivsutvikling som kommunen trenger. En ytterligere reduksjon av disse arealene bør derfor unngås og må veies nøye opp mot en balansering av de tre fokusområdene i Regionalplanen. Nærturterreng under 1000 m.o.h. bør kunne ivaretas ved god detaljplanlegging i de foreslåtte områdene.

5. Avslutning

I forhold til planprosessen vil vi avslutningsvis bemerke at Regionalplanen synes å gripe inn i kommunedelplanprosessen.

Sigdal kommune har etter lang tids forberedelser lagt ut kommunedelplanen til høring omtrent parallelt med Regionalplanen. Det bør avklares hvordan de to planene kan samordnes, slik at Regionalplanens prosess med tilhørende handlingsplan ikke forsinkes kommunedelplanprosessen.

Med vennlig hilsen,
Pva Norefjell Utvikling AS

Tor Christensen

Structor Lillehammer AS

Grinaker Utvikling AS

Besøksadresse: Søndre Grinaker gård
Postadresse: Grinakerlinna 144,
N-2760 Brandbu

Telefon: (+47) 90 66 70 00
E-post: post@grinaker.net
Org.nr: 990030596

Sigdal kommune

Brandbu 15. november 2019

Forslag til kommunedelplan for Norefjell. Innspill på vegne av Kopsengsameiet (Fjellsameiet) Gnr/Bnr 130/188 v/grunneiere Åse Lene Eckhoff og Gudmund Olsen.

Det vises til tidligere fellesinnspill. Vi synes det er viktig med en presisering av tidligere innspill og som et tilsvarende til de mange høringsuttalelsene som har kommet til regional plan for villrein i Norefjell – Reinsjøfjell.

Hovedfokus

I utforming av vårt forslag til arealbruk i Kopsengsameiet har vi lagt stor vekt på hensyn til landskap, grønstruktur, miljøkvaliteter og friluftsliv, men at det skal gis rom for framtidig satsing på fritidsboliger og næring/uteleieenheter som en viktig forutsetning for næringsutvikling. Alle forslag til grender for utbygging ligger under 960 moh (godt under tregrensen) og med god tilgang til attraktivt friluftsliv i form av løyper, stier og utsiktspunkter.

Mindre grender for fritidsboliger og kombinerte områder (mindre uteleieenheter m.m.)

Kopsengsameiet omfatter 2400 dekar. Områdene er inndelt i mindre grender for framtidig utbygging. Totalt omfatter forslag til byggeområder/grender kun 238 dekar, under 10 % av arealet i sameiet. Sammen med forslag til kombinerte områder (næring/mindre uteleieenheter) på 72 dekar, omfatter forslag til byggeområder totalt 310 dekar eller ca. 13 % av arealet i Kopsengsameiet.

En har unngått bruk av myrområder i forslag til arealbruk med unntak av et par mindre myrer i T3. Mellom alle grendene er det lagt inn romslige grøntkorridorer med interne skiløyper og turstier.

I tillegg er det tatt ut flere utsiktspunkter på markerte høgdedrag som vil bli avstatt som friluftsområder og som er koblet opp mot planlagt stisystem. Interne veger er tenkt lagt mest mulig gunstig i landskapet med sikte på minst mulig eksponering og landskapeinngrep. Dette vil bli enda nøyere vurdert gjennom en framtidig detaljregulering.

Øvre Djupsjøløype og grøntsone (vegetasjonssone)

Øvre Djupsjøløype går tvers gjennom fjellsameiet. Her er det lagt inn forslag til en romslig grøntsone/vegetasjonssone langs denne løypa. Denne løypa vil etter all sannsynlighet fange opp mesteparten av framtidige brukere når det gjelder friluftsliv i barmarkssesongen og skigåing i vintersesongen. Brukere av denne løypa vil i liten grad merke planlagt utbygging lengre ned i fjellsameiet.

Hensyn til friluftsliv

Gjennom tilrettelegging av merkede, enkle turstier, utsiktspunkt og interne skiløyper i fjellsameiget vil almennt friluftsliv bli tilgodesett for både dagens eiere av fritidsboliger lengre ned, framtidige eiere av fritidsboliger og andre turgåere.

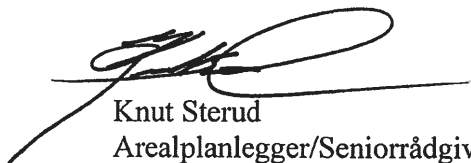
Skianlegg/heiser over 1000 m.o.h

Åse Lene Eckhoff og Gudmund Olsen er svært skeptisk til planer om skiheiser/alpinanlegg i den øvre delen av fjellet over 1000 moh. av hensyn til landskap, miljø og friluftsliv. En frykter at dette vil føre til av selve attraksjonsverdien for friluftsliv i Norefjell som momumentalt fjellområde med store landskaps- og miljøkvaliteter vil kunne bli sterkt forringet. Men etter en helhetsvurdering har en fulgt oppfordringen fra Planutvalget i Sigdal som ønsker en sammenbinding mot Norefjell skisenter i Krødsherad. Men dette er en løsning som kun kan aksepteres hvis det henger sammen med en tunell som vil være mindre synelig og som vil kunne innebære et spennende helårsprodukt.

Det anmodes om at forslag til arealdisponering blir tatt inn i kommunedelplanen.

Med vennlig hilsen

GRINAKER UTVIKLING AS

Knut Sterud

Arealplanlegger/Seniorrådgiver

28

Naturvernforbundet
i Buskerud

Martin Lindal
Bråtan 11
3022 Drammen
E-post: martinlindal@hotmail.com
tlf: 99604555

Drammen 13.11.19

Sigdal kommune.

Viser til høring av kommunedelplan for Tempelseter- Djupsjøen - Eggedal.
Naturvernforbundet i Buskerud vil med dette komme med sitt høringssvar til planen.

Kommunedelplan Tempelseter-Djupsjøen-Eggedal: momenter og vurderinger av utbyggingsområder mht. natur og landskap

Overordnede retningslinjer/rammer:

Sigdal kommune arealplan 2015-2020, og kommunedelplanens bestemmelser og retningslinjer

- Grunnleggende prinsipper nedfelt i arealplanen som gir overordnede føringer for utbygging og plassering av utbyggingsområder
- Flere konkrete utbyggingsområder bryter med Sigdal kommune sine egne overordnede føringer

Planbestemmelser og retningslinjer i kommunedelplanen - kap. 5 «Hensyn til miljøkvaliteter, estetikk og landskapstilpasning»

5.1. bestemmelse (sitat): «Nye tiltak skal ikke gjennomføres i områder som er påvirket av forurensing, eller som på annen måte vil få miljømessige konsekvenser, eller som i vesentlig grad svekker naturmangfoldet».

Egen kommentar: «i vesentlig grad svekker naturmangfoldet» er en formulering som innebærer et relativt strengt restriksjonsnivå mht. utbygging i områder viktige for naturmangfold. Arealer som faller inn under dette vil være bl.a. (1) utvalgte naturtyper, (2) naturtypelokaliteter av A- og B-verdi, (3) forekomster av truede (og i noen tilfeller nær truede) arter, (4) viktige funksjonsområder for nasjonale ansvarsarter (bl.a. villrein), og (5) viktige funksjonsområder for forstyrrelsesfølsomme dyrearter (ikke minst rovfugl).

5.3.1. bestemmelse (sitat): «Det skal ikke gis tillatelse til tiltak på dyrket eller dyrkbar mark i LNFR områder. I alle plan- og byggesaker skal det i tillegg legges vekt på å bevare områder med høg bonitet skog, naturmangfoldet, sammenhengende kulturlandskap, kulturminner, strandsoner og landskapssilhuetter. Kulturminner og kulturmiljøer skal søkes bevart. Det samme gjelder for biologisk mangfold og viktige naturtyper. Det er ikke tillatt med tiltak som medfører ødeleggelse, nedbygging eller på annen måte forringer kulturmiljø, landskapets særpreg eller det biologiske mangfoldet.»

Egen kommentar: Bestemmelsen bør bl.a. innebære at landskapsrom og landskapssilhuetter som er relativt intakte og lite påvirket av tyngre inngrep, ikke åpnes opp for utbygging.

Naturmangfoldloven

NML har flere sentrale bestemmelser som offentlige myndigheter er pliktige til å innrette sin arealpolitikk etter, særlig § 8-12, ikke minst:

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Dersom det ikke er foretatt naturfaglige kartlegginger av kompetent personell, og vurderingene av virkninger på naturverdier og biologisk mangfold innenfor planområdet og influensområdet omkring er basert på utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, følges ikke naturmangfoldlovens bestemmelser og minstekrav om utredning i forbindelse med utarbeidelse av arealplaner.

§ 10 Samlet belastning på økosystemet

Norefjell-området samlet

Norefjell-området må naturfaglig sett anses som ett «økosystem-område», og vurderes deretter. Hytteutbygging (sammen med andre utbyggingsaktiviteter) er i dag svært omfattende i Norefjell-området samlet, med både svært mange enkeltenheter/hytter, og store arealer utbygd. Av større sammenhengende arealer under skoggrensa er det i dag bare Teigeseterdalen – Tingsjø og Hestjuvnatten-Laksejuv med omgivelser, som framstår tilnærmet intakt uten omfattende tyngre inngrep (sistnevnte dog med kraftlinje og skogsbilvei).

Sannsynligvis bør hele Norefjell som samlet økosystem-område allerede idag anses som overbelastet av utbygging (jf NML § 10). Videre utbygging må derfor utelukkende foregå som fortetting innenfor yttergrensene av allerede eksisterende utbygde områder. Utvidelser av eksisterende utbygde områder, eller (med enda større negativ konsekvens) anleggelse av nye utbyggingsområder, vil etter all sannsynlighet innebære brudd på NML § 10.

Det bør i denne sammenheng nevnes at fjellskogsnaturen i distriktet er svært tungt belastet med fritidsbebyggelse og tilhørende inngrep. I en større artikkel i avisa Dagens Næringsliv 19.4.2014 om hyttebygging i norske fjellkommuner (vi anbefaler sterkt kommunens politikere og administrasjon å lese artikkelen), kommer det klart fram hvor omfattende fritidsbebyggelsen er i Sigdal: Sigdal ligger på 7.plass i landet mht. antall hytter totalt (4526 hytter), og blant de tre med størst tetthet pr areal (5,6 hytter pr km², kun slått av Flesberg og Ringsaker med 5,9 hytter pr. km²). Til sammenlikning ligger nabokommunene Krødsherad, Flå, Rollag og Nore og Uvdal langt lavere, både mht. antall hytter totalt og tetthet pr areal.

Denne utviklingen har ført til at mye av fjell- og fjellskogsnaturen i Sigdal gradvis har endret karakter, og i dag er ikke-utbygd fjellskogsnatur med lav grad av tekniske inngrep en verdifull ressurs det er mangelvare på, og som er i pågående tilbakegang. Det er derfor nødvendig at Sigdal kommune tar denne realiteten alvorlig, og anerkjenner ikke-utbygd natur som en verdifull ressurs for både naturverdier, friluftsliv og ikke minst Sigdals identitet – kommunen må være seg sitt ansvar som arealforvalter bevisst.

I tillegg til konkrete naturverdier (naturtype- og biomangfoldverdier må det påpekes at naturområder med lav grad av inngrep (herunder fravær av støy) er selve bærebjelken for Sigdals kvaliteter som turist- og hyttekommune, noe som også kommer klart fram i hyttebruksundersøkelsene. Også i et langsiktig økonomisk perspektiv er det derfor en dårlig strategi å bygge ned enda flere naturområder/friluftsområder, fordi dette i vesentlig grad vil redusere kommunens attraktivitet for både hyttebrukere (herunder også redusert økonomisk verdi for hver enkelt hyttetomt og hytte) og andre tilreisende.

Et annet aspekt det har vært lite oppmerksomhet om, er at hyttebygging sammen med opphørt beite og slått utgjør den mest alvorlige trusselen mot det gamle seterlandskapet i kommunen. Dette omfatter både kulturminneverdier, biomangfoldverdier, og bygdas gamle kulturelle identitet og "historie-rotfeste".

Hyttetomtresserven i Sigdal er ifølge arealplandokumentene for Sigdal arealplan 2015-2030 hele 2079 tomter (ikke-utbygde, godkjente hyttetomter), på et areal på 4158 daa. Dette er et svært høyt tall, og det må derfor stilles et stort spørsmålstegn ved om det overhodet er behov for å åpne for ytterligere utbyggingsområder. Med en så stor tomtereserve vil det antakelig være både økonomisk, samfunnsmessig og miljømessig mest lønnsomt å legge videre utbygging på vent inntil en betydelig del av denne tomtereserven er bygd ut. I det minste må det i en slik situasjon være opplagt at kommunen anlegger en svært restriktiv linje mht. åpning av nye utbyggingsområder, og unngår alle områder med negative konsekvenser for naturmiljø og friluftsliv. Det vil for eksempel være rikelig tilgang på hyttetomter for kommunens hytteindustri i lang tid framover, og negative økonomiske konsekvenser av å ikke legge ut flere tomter vil derfor trolig være svært liten.

Ut fra dette, er det mer enn nok arealer å anvende til videre vekst i kommunens hytteindustri ved fortetting. Som et minimum må det i hvert fall ses som helt unødvendig å bruke arealer med stor verdi for naturmangfold og/eller friluftsliv og/eller landskapsestetikk, når samme utbyggingstakt og økonomisk verdi kan oppnås ved å anvende arealer med langt lavere konsekvensgrad. Liknende antall nye hyttetomter kan oppnås ved fortetting av eksisterende hytteområder, eller (helt unntaksvis) etablering av nye hyttefelt på steder med lav negativ konsekvens. Da er det ingen grunn til å ta i bruk naturområder der konfliktgraden er høy. Dette gjelder også for de fleste av de aktuelle enkeltgrunneierne – samme grunneier har mulighet til å etablere minst like mange nye hytter ved fortetting, trolig ofte også med lavere investeringskostnader knyttet til infrastruktur. En kan altså ofte oppnå gode kompromisser i avveiningen mellom naturmiljø og utbygging. Sigdal kommune oppfordres til å gå gjennom planen på nytt, med dette aspektet spesielt i minne.

Konkrete utbyggingsområder/planer med særlig høy konflikt med viktige natur- og landskapskvaliteter

Flere av de foreslåtte utbyggingsområdene/planene i kommunedelplan

Tempelseter-Djupsjøen-Eggedal kommer i klar konflikt med nevnte bestemmelser og retningslinjer, og NML sine bestemmelser. Noen av planene er forslått avvist av administrasjonen. Det er grunn til å peke på følgende som særlig uheldige, disse er de (klart) meste negative mht. viktige natur- og landskapskvaliteter i planen:

Alle alpinanlegg/heistraseer over skoggrensa

Disse har uten unntak høy konfliktgrad mht. villrein, flere steder er det også grunn til å tro at andre naturmangfoldkvaliteter kan bli negativt påvirket. Alle disse, inkl. den tidligere godkjente heistraséen til Høgevarde, må avvises.

Gondolbane ST51 Eggedal - Værtjenn

I motsetning til gondolbane ST53, har ST51 høy konfliktgrad med både stedvis store naturmangfoldkvaliteter, landskapsestetikk, og kulturlandskapskvaliteter:

- Høy konflikt med relativt uberørt landskapsrom. Øvre del av Åselvas dalgang framstår pr 2019 som et mindre dalføre som i stor grad er uberørt av tyngre inngrep. Det er skogsvei på vestsiden og dalsidene (på sidene ovenfor selve bekkekløfta) i nedre del er snauhogd, men ellers er dalføret å anse som en verdifull og lite påvirket «grønn korridor» mellom Eggedal kjørkebygd og snaufjellet mot Værtjenn – Drotninggutunatten, med Åsfossen og Hagan som estetisk betydningsfulle og naturmangfoldmessig viktige «punkt» i overgangssonen.
- Åselvas dalføre er eneste gjenværende «grønne korridor» på hele den lange strekningen fra Skallandslia i vest til Tempelseterområdet i øst, en må helt til øvre del av Sløggja nord for Gamlesetra for å finne neste dalføre som binder sammen skogliene og snaufjellet uten tyngre inngrep.
- Bekkekløfta til Åselva: velutviklet bekkekløftmiljø, med fossefall, og forekomst av flere truede arter, bl.a. trådragg (VU) og huldrestry (EN), sistnevnte en ansvarsart for Norge.
- Hagan slåttemark: Her er avgrenset en større A-lokalitet (Naturbase-ID BN00028590) med slåttemark. Naturtypen er i tillegg utvalgt naturtype (med egne bestemmelser ihht. Naturmangfoldloven), og er listet som kritisk truet (CR) i den nyeste Rødlista for Naturtyper. På denne slåttemarka er også påviste en rik flora, inkl. flere rødlistearter, bl.a. VU-arten safransmåfingersopp. Det er høyst sannsynlig betydelige flere rødlistearter tilknyttet gammeldags kulturlandskap her enn det som hittil er påvist. Slåttemarka her er den naturmangfoldmessig mest verdifulle gjenværende slåttemarka i hele Sigdal kommune, og bør forvaltes deretter.
- Rett bak Hagan er et parti gammel granskog med høye naturkvaliteter knyttet til naturskog. Dette er ikke fanget opp i skogbrukets MiS-kartlegginger. Forekomst av bl.a. rosenkjuke (NT).
- Øvre del av traseen berører mulig viktig funksjonsområde for forstyrrelsesfølsomme arter (rovfugl).
- Høy konflikt med unikt kulturlandskapsmiljø på Hagan: Hagan er som kjent Christian Skredsvigs kunstnerhjem, og det er bygget opp mye aktivitet knyttet til dette. Utsikten utover Eggedal fra Hagan sto helt sentralt for Skredsvig sin inspirasjon. Hva ville han sagt til å få utsikten brutt av en gondolbane over Hagan? Det er grunn til å anta at Hagan sin verdi som kulturhistorisk verdifullt sted, og som turismemål, vil bli sterkt forringet av en gondolbane.

- Hagan er ett av få særpregete «flaggskip» i Sigdals turistindustri, med svært stor betydning ikke bare for selve stedet, men med ringvirkninger for reiselivet i hele distriktet. Hagan framstår i dag som et svært attraktivt sted, som binder sammen unik kulturhistorie, lokalhistorie, verdifull slåttemark, og verdifullt naturmangfold i Åselva-Åsfossen, og som inngangsport til Åselvas dalføre innover mot Drotninggutunatten. En gondolbane rett over Hagan (eller som bryter utsikten fra Hagan) vil sterkt forringe de unike kvalitetene her.
- Gondolbanen vil innebære klare brudd på bestemmelsene angitt i «Planbestemmelser og retningslinjer» i kommunedelplanen (kap. 5.1. og 5.3.1.).

Det er oppsiktsvekkende at konsekvensvurderingen utarbeidet av kommunen ikke nevner den svært verdifulle slåttemarka ved Hagan (eller artsforekomstene) her, til tross for at disse opplysningene er lett tilgjengelige i nasjonale databaser for naturmangfold (Artskart og Naturbase).

Hele korridoren Hagan – Åsfossen – Åselva – Drotninggutua kan utvikles som «trekkplaster» og et av «flaggskip-punktene» for Eggedal sin dreining til å bli en bærekraftig reiselivsdestinasjon. I en slik satsing er det nettopp de mest særpregete delområdene man må utnytte som trekkplaster. Ivaretagelse av natur- og kulturmiljøet i denne korridoren, og gjerne med skånsom tilrettelegging/forbedring av kulturstien rundt Hagan og stier innover og opp til Drotninggutua, vil være en alternativ og langt bedre måte å utnytte dette landskapet på enn utbygging av gondolbane opp til Værtjennåsen og anleggelse av nye hyttefelt i liene under (som i stor grad vil ødelegge området natur- og kulturkvaliteter). Herunder kan også gammeldags skjøtsel/slått av slåttemarka på Hagan inngå, en aktivitet som i seg selv vil kunne være et trekkplaster. F.eks. med ei årlig slåtteuke der folk aktivt kan delta i skjøtsel av den gamle enga. En slik helhetlig forvaltning av dette området vil være minst like mye en unik «X-faktor», som gondolbane (evt. i kombinasjon med gondolbane ST 54 lenger sørøst, som har langt mindre konsekvenser for naturmangfold og landskap).

Ut fra konsekvenser for naturmangfold, landskap, friluftsliv og kunstnerhjemmet Hagan, må en stille spørsmålstegn ved hvorfor Sigdal kommunes administrasjon anbefaler ST51, men anbefaler ikke ST53, når det er sterke faglige argumenter som taler for det motsatte.

Hyttefelt H50a-c Værtjennåsen og Rupemyr/Flakaliåsen

Mye av det som er skrevet om generelle landskapsbetraktninger ifbm. gondolbane ST51 gjelder også disse fire hyttefeltene.

Hyttefeltene innebærer brudd på bestemmelser og retningslinjer i kommunedelplanens planbestemmelser kap. 5.1. og 5.3.1., og Sigdal kommunes arealplan, der det sies at «*Nye områder til fritidsbebyggelse er i hovedsak fortetting og videreutvikling av eksisterende områder. Det skal være skogsvegetasjon mellom fjellet og byggeområdet, og det er ikke plassert nye områder over skoggrensa hvor fjellplatået begynner. Det er videre ikke åpnet for nye områder der terrengformasjonene kan gi eksponering av hyttene, og naturlige avgrensninger som vann, elver, dalsøkk, åskammer osv. er benyttet som byggegrensninger mot fjell og andre områder.*» (egne uthevinger av særlig relevante formuleringer).

I konsekvensvurderingen hevdes det at konsekvens for tema Landskap er «Ingen konsekvens». Dette kan på ingen måte sies å stemme med virkeligheten – anleggelse av nye hyttefelt her vil innebære å «ta hull på» Åselvas dalføre, som pr. dags dato framstår relativt uberørt, og hyttefeltene vil også bli liggende på framskutt terreng med stedvis betydelig fjernvirkning. Sistnevnte gjelder spesielt 50a og b.

Det hevdes også «positiv konsekvens» for tema grønnstruktur og rekreasjon/friluftsliv. Dette er også misvisende, i og med at det hittil relativt lite berørte dalføret til Åselva, blir sterkt preget av utbygging. Dalføret har i dag, i kraft av sin relative uberørthet, betydelige friluftslivskvaliteter, både som «nærturområde» for hytteeiere både på øst- og vestsiden, men også som mulig forbindelseskorridor mellom Hagan og snaufjellet/Drotninggutua. Her vil det være mulig å gå fra kunstnerhjemmet Hagan til Drotninggutua uten forstyrrende elementer i landskapet, noe som er en stor friluftslivskvalitet.

For tema naturmangfold/villrein hevdes også «ingen konsekvens». Det er grunn til å tro at den gamle fjellgranskogen i liene her (først og fremst område a og b) kan ha kvaliteter for naturskogsarter (jf. flere funn av slike arter lavere nede mot Åselva), og det kan også mistenkes at Åselvas øvre dalføre har kvaliteter for forstyrrelsesfølsomme arter (ikke minst rovfugl), samt som generelt viktig viltkorridor. Dette ikke minst i lokal sammenheng, siden dette er eneste gjenværende «grønne korridor» mellom Skallandslia i vest og Tempelseterområdet i øst. Hytteutbygging i liene på østsiden av dalen vil i betydelig grad forringe denne økologiske funksjonen til området.

Negative konsekvenser er først og fremst knyttet til delområdene a, b og c, mens delområde d trolig har lavere negativ konsekvens (terrenget vender mot sør og ikke inn mot Åselvas dalføre, og skogen er uthogd).

Sykkelvei ST 54

Det må her rettes i begrepsbruken. En sti er et fôr i terrenget som følger den naturlige terrengoverflaten uten at denne er endret eller rettet ut, mens en vei er en trasé som er utgravd og utrettet. Det er derfor her per definisjon snakk om en sykkelvei, ikke en sykkelsti. Store deler av sykkelvei-traséen vil trolig ha små negative konsekvenser. Unntaket gjelder der den planlegges lagt lengre strekninger på «jomfruelig» mark. I Tempelseterområdet vil dette si først og fremst strekningen forbi Værtjenn. Sykkelvei her vil innebære et omfattende og svært synlig/ødeleggende terrenginngrep i et landskap som hittil er uten nevneverdig påvirkning. Tekstbeskrivelsen for tiltaket sier «...til plangrensen retning Skallandslia og Haglebu...». Det må understrekes at det er knyttet svært stor konfliktgrad til både naturmangfold, landskap og friluftsliv på store deler av strekningen over Skårålinatten og videre til Haglebu (som Sigdal kommune er vel kjent med fra tidligere), og en «snikgodkjenning» av sykkelvei over Værtjenn med formål å presse fram videre godkjenninger vestover, er kritikkverdig.

Andre hyttefelt med betydelig negativ konsekvens, og som bør skrinlegges

H51 Istjenn 1

Svært uheldig utbyggings«satellitt» langt inn mot fjellet – feltet må avvises.

H68 a og c Soleseter Setersskog

Disse blir liggende (svært) eksponert og med stor fjernvirkning (høyt og fritt, sørvestvendt). Område a innebærer også en utvidelse innover mot et større sammenhengende og hittil «uberørt» naturområde sørover mot Vardefjell, som også er meget viktig som friluftsområde. Begge delområdene a og c bør avvises (men av disse to er c det klart mest problematiske). De andre delområdene (H68b og d-h) har trolig mindre negative konsekvenser.

Hornsjøen-området (ST52, H69a-m, N55a-c, R50a-b)

Planen skisserer storstilt og omfattende utbygging i Hornsjøen-området. Utbygging som skissert vil være i stor konflikt med bestemmelser og retningslinjer i kommunedelplanens planbestemmelser kap. 5.1. og 5.3.1., og Sigdal kommunes arealplan, der det sies at *«Nye områder til fritidsbebyggelse er i hovedsak fortetting og videreutvikling av eksisterende områder. Det skal være skogsvegetasjon mellom fjellet og byggeområdet, og det er ikke plassert nye områder over skoggrensa hvor fjellplatået begynner. Det er videre ikke åpnet for nye områder der terrengformasjonene kan gi eksponering av hyttene, og naturlige avgrensninger som vann, elver, dalsøkk, åskammer osv. er benyttet som byggegrensener mot fjell og andre områder.»* (egne uthevinger av særlig relevante formuleringer).

Det er grunn til å stille store spørsmålstegn ved konsekvensvurderingene, der alle temaene er vurdert til «ingen konsekvens».

Hensynssone vann

Vi påpeker at det er viktig at hensynssonen på 100 meter langs vann og vassdrag overholdes. Norefjell har flere vernede vassdrag.

Naturvernforbundet i Buskerud - Martin Lindal - styreleiar.

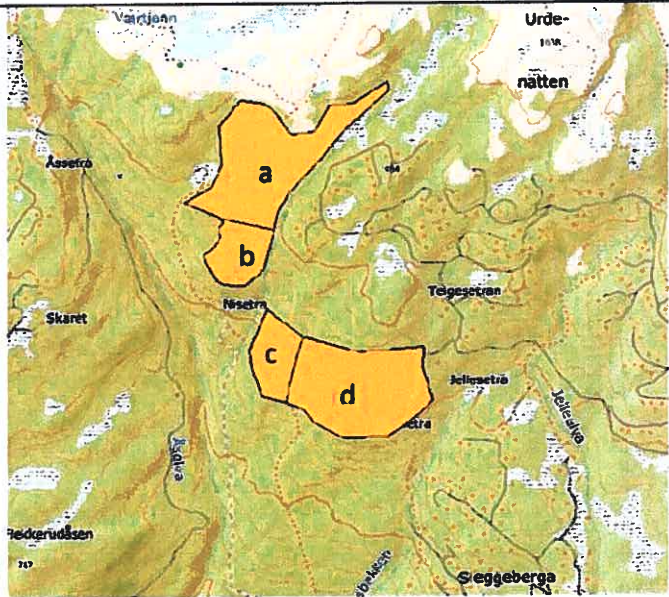

Sigdal kommune
Kopi Fylkesmannen Oslo og Viken

Bemerkninger og klage på forslag om nye hyttefelt i område H50a-d Værtjennåsen og Rupemyr/Flakaliåsen Gbnr 146/1, 146/2 og 146/81, felt a, i forbindelse med forslag til kommunedelplan område Tempelseter

Vi er bekymret for at de negative konsekvensene ikke er vurdert godt nok når kommunen skal ta stilling til om det skal reguleres ut nye hyttefelt i område H50a-d. Naturmangfoldloven har flere sentrale bestemmelser som offentlige myndigheter er pliktige til å innrette sin arealpolitikk etter, særlig § 8-12. Vi mener kommunen ikke har kartlagt godt nok ihht. NFL § 8 – Kunnskapsgrunnlaget. «Dersom det ikke er foretatt naturfaglige kartlegginger av kompetent personell, og vurderingene av virkninger på naturverdier og biologisk mangfold innenfor planområdet og influensområdet omkring er basert på utilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, følges ikke naturmangfoldlovens bestemmelser og minstekrav om utredning i forbindelse med utarbeidelse av arealplaner.»

Vi tar spesielt for oss felt a (og delvis b) i område H50a-d Værtjennåsen og Rupemyr/Flakaliåsen som ligger i nærheten av vår egen hytte og som vi da har best kjennskap til.

OMRÅDE: Tempelseter	
<p>H50a-d Værtjennåsen og Rupemyr/Flakaliåsen Gbnr 146/1, 146/2 og 146/81 Innspill: 1</p> <p>Dagens formål: LNF Foreslått formål: Fritidsbebyggelse Arealstørrelse: Totalt 420 daa Moh.: 720-995 meter Fortetting/nytt område: Utvidelse og fortetting Forslagsstiller: Lise Juvet / Ole Marken</p> <p><u>Beskrivelse:</u> Området ligger i vestvendt li i skogsområde. Øvre deler inn på knekkpunkt til snaufjellet. Ønske om 110-130 enheter.</p>	 <p>■ H50a-d Værtjennåsen og Rupemyr /Flakaliåsen ligger nord og vest for Teigesetra og øst for Åselva</p>

1. KONSEKVENSER

Under kolonnen «KONSEKVENNS» er det anført fra kommunen «Ingen konsekvens» på tema om «Landskap», «Naturmangfold/villrein», «Forurensning og vannmiljø» og «Snaufjell/eksponering». Vi mener det er negative konsekvenser på disse punktene.

TEMA	BESKRIVELSE	KONSEKVENNS
Miljø:		
Landskap	Området er godt tilpasset landskapet. Øvre del av H50a ligger i en skogvokst li i høyde med tidligere godkjent felt.	Ingen konsekvens
Grønnstruktur og rekreasjon/friluftsliv	Sammenhengende grønnstruktur fra fjellet og ned mot Skredsvighagan. Sti- og løypenettet blir hensyntatt.	Positiv konsekvens
Naturmangfold/villrein	Ingen kjente registrerte verdier. Ligger under 1000 meters grensa for villreinsonen	Ingen konsekvens
Kulturminner/kulturmiljø	Ingen kjente registrerte verdier	Ingen konsekvens
Forurensning og vannmiljø	Ingen kjente registrerte verdier	Ingen konsekvens
Støy	Ingen kjente problemer	Ingen konsekvens
Jord- og skogvern	Liten arealkonflikt	Ingen konsekvens
Snaufjell/eksponering	Utfordrer ikke snaufjellet	Ingen konsekvens

Det hevdes også «positiv konsekvens» for tema grønnstruktur og rekreasjon/friluftsliv. Dette er også misvisende, i og med at det hittil relativt lite berørte dalføret til Åselva, blir sterkt preget av utbygging. Dalføret har i dag, i kraft av sin relative uberørthet, betydelige friluftslivskvaliteter, både som «nærturområde» for hytteeiere både på øst- og vestsiden, men også som mulig forbindelseskorridor mellom Hagan og snaufjellet/Drotninggutua. Her vil det være mulig å gå fra kunstnerhjemmet Hagan til Drotninggutua uten forstyrrende elementer i landskapet, noe som er en stor friluftslivskvalitet.

For tema naturmangfold/villrein hevdes også «ingen konsekvens». Det er grunn til å tro at den gamle fjellgranskogen i liene her (først og fremst område a og b) kan ha kvaliteter for naturskogsarter (jf. flere funn av slike arter lavere nede mot Åselva – Se side 3, Link - <https://artnasjonal-faktaark.miljodirektoratet.no/?id=Observations/BioFokus/BioFokus/480720>), - og det kan også mistenkes at Åselvas øvre dalføre har kvaliteter for forstyrrelsesfølsomme arter (ikke minst rovfugl), samt som generelt viktig viltkorridor. Dette ikke minst i lokal sammenheng, siden dette er eneste gjenværende «grønne korridor» mellom Skallandslia i vest og Tempelseterområdet i øst. Hytteutbygging i liene på østsiden av dalen vil i betydelig grad forringe denne økologiske funksjonen til området. Negative konsekvenser er først og fremst knyttet til delområdene a, b og c, mens delområde d trolig har lavere negativ konsekvens (terrenget vender mot sør og ikke inn mot Åselvas dalføre, og skogen er uthogd).

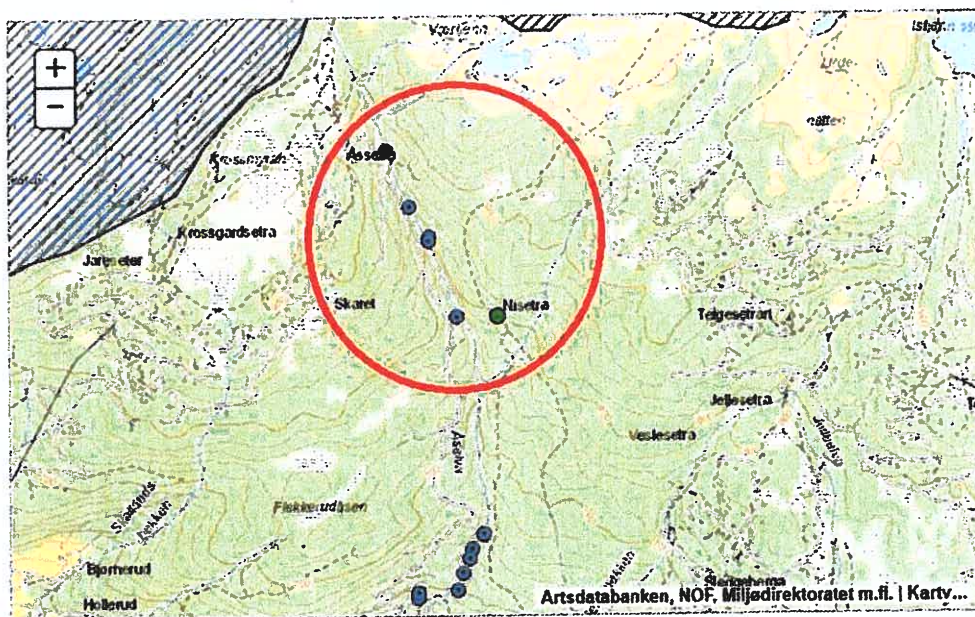
Norsk navn svartsonetjuka
Vitenskapelig navn *Phellinus nigroimitatus*
Dato funnet 24.09.2016
Antall
Beskrivelse Notes about species; Ekstra artskartlegging Sabima
Fylke Buskerud
Kommune Sigdal (0621)
Lokalitet Nisetra/Bergsetra ved Åselva
Lengdegrad 9.356414
Breddegrad 60,269431
Presisjon 5
TaksonID 39430
Aktivitet
Gruppe sopp
Område Nei
Økologisk funksjonsområde Nei
Forvaltningskategori Arter av stor forvaltningsinteresse

Kriterie for utvalg

Kriterie	Forklaring	
Ansvarsarter	>25% av europeisk bestand i Norge	
Trua arter	CR,EN,VU i Norsk Rødliste	
Andre spesielt hensynskrevende arter	andre arter av nasjonal forvaltningsinteresse	
Spesielle økologiske former	former eller underarter av arter av nasjonal forvaltningsinteresse som ikke vurderes i Rødlisten	
Prioriterte arter	prioritert art i medhold av naturmangfoldloven	
Fredete arter	fredet i medhold av naturvernloven	
Nær trua art	NT i norsk rødliste	x
Fremmede arter	Svært høy og høy risiko i svartelista 2012, samt noen arter fra Svarteliste 2007	

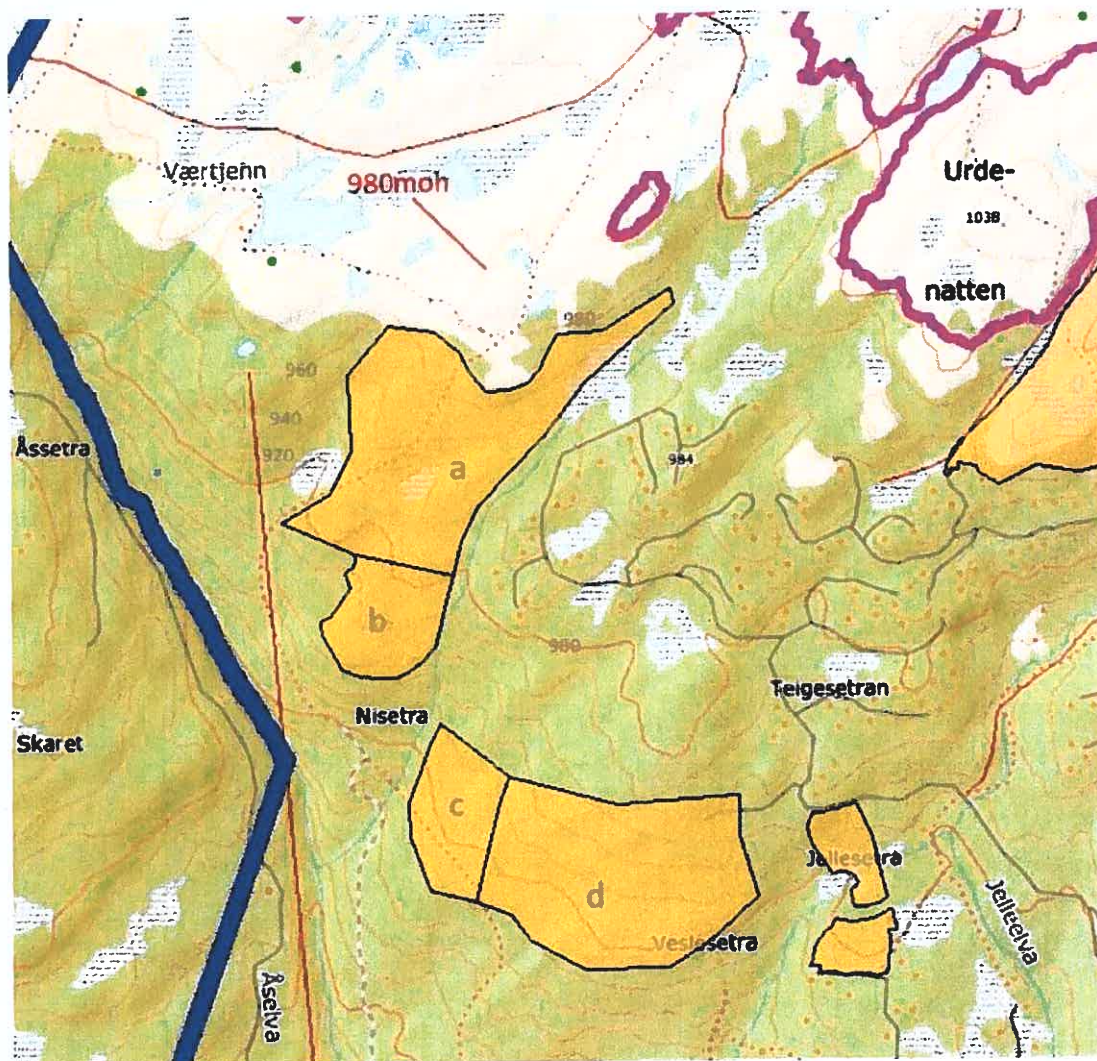
Listestatus

Type	Beskrivelse	Lenke
Norsk Rødliste 2015	Nær truet (NT), Norsk rødliste for arter	https://artsdatabanken.no/Rodliste2015/rodliste2015/Norog/56518

2. HØYDE PÅ FELT a

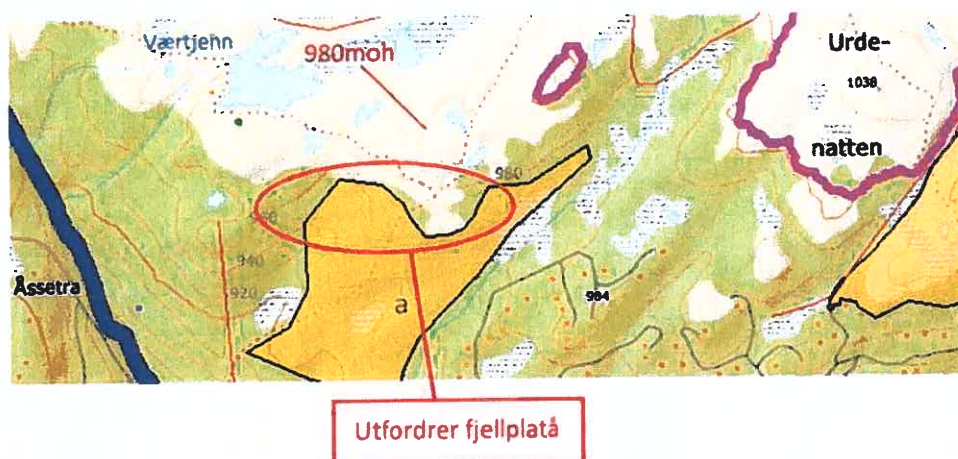
Det virker noe usikker om hvor høyt opp et nytt hyttefelt skal gå, høyden er beskrevet fra 720-995moh, hvor 980 er på snaufjellet, godt over tregrensa, se kart. 995moh vil da bli nært på eller oppe på fjellplatået, og områdets ytterkant er i nærhet av 1000 meters grensa for villreinsonen.

3. FJELLPLATÅET

Deler av felt a ligger over skoggrensa og utfordrer fjellplatået som gjør at hyttene blir veldig synlige fra avstand og ødelegger et viktig «landskapsrom» som har betydning for mange som bruker området til tur og rekreasjon. Hvis et nytt hyttefelt reguleres opp mot kanten av fjellplatået så må det tas med i vurderingen at hyttene bygges i en høyde på opptil seks meter (maks mønehøyde i reguleringsplaner i samme område). Vi mener derfor at grensene for et nytt hyttefelt må legges godt nedenfor fjellplatået og ikke på framskutt terreng med stedvis betydelig fjernvirkning. Man må hindre en «bit-for-bit» nedbygging av områdene langs kanten til snaufjellet.

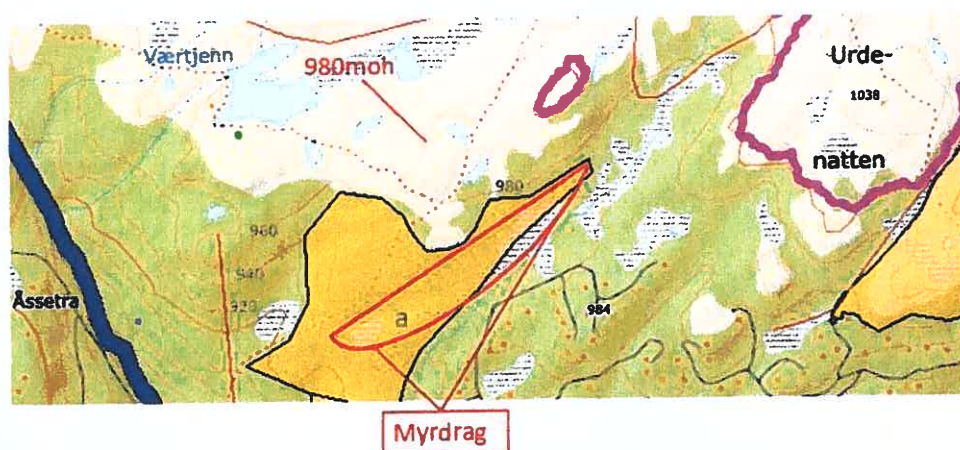
Vi mener at hyttefeltene, spesielt felt a og delvis b innebærer brudd på bestemmelser og retningslinjer i kommunedelplanens planbestemmelser kap. 5.1. og 5.3.1., og Sigdal kommunes arealplan, der det sies at «nye områder til fritidsbebyggelse er i hovedsak fortetting og videreutvikling av eksisterende områder. Det skal være skogsvegetasjon mellom fjellet og byggeområdet, og det er ikke plassert nye områder over skoggrensa hvor fjellplatået begynner. Det er videre ikke åpnet for nye områder der terrengformasjonene kan gi eksponering av hyttene, og naturlige avgrensninger som vann, elver, dalsøkk, åskammer osv. er benyttet som byggegrenser mot fjell og andre områder».

4. MYROMRÅDE

Store deler av felt a er myrområde og utbygging her vil ha betydelige negative konsekvenser på vannmiljø og forurensning. Myrområdene er dårlig egnet til hyttebygging fordi underlaget er ustabil og vil kreve massive inngrep og oppfyllinger for å gjøres stabilt. Viktigere er det faktum at myr er betydelig bidragsyter for å binde karbon og redusere klimautslipp.

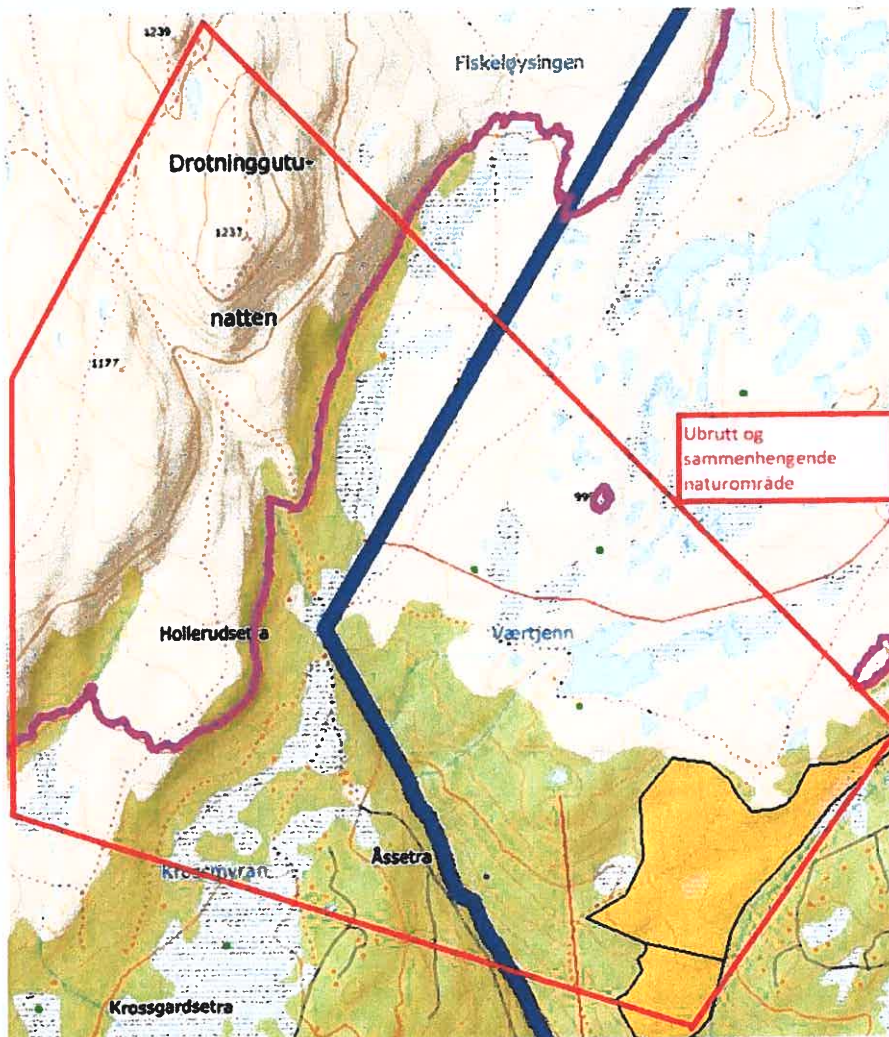
Vi må unngå uopprettelig skader i disse områdene, tilsvarende det som har skjedd i andre hytteområder i fjellet, blant annet på Sjusjøen (kilde; <http://www.bygg.no/article/1368688>). Saken fra Sjusjøen karakteriseres som en miljøskandale av biolog Christian Steel i en kommentar til NRK. Ringsaker og Fylkesmannen i Hedmark angrep på at de ikke la større vekt på klimahensyn og vil unngå bygging på myrområder i fremtiden.

5. STORE AREAL

Hvis man tar utgangspunkt i at det ikke skal bygges på eller i nær tilknytning til myr og ikke for høyt opp mot fjellplatået så fremstår felt a lite arealeffektivt, fordi, i felt a der hvor det ikke er våtmark, er gjerne terrenget relativt bratt. Dette resulterer i høy spredning på tomtene og det vil kreve forholdsvis store inngrep for å bygge noen få hytter. Dette er unødvendig, spesielt når det finnes andre mer egnede områder å regulere ut, i tillegg til tomtene som allerede er regulert ut for hyttebygging.

Felt a representerer et stort areal og alle nye store felt som reguleres ut vil samtidig redusere arealet for dyreliv og til nærrekreasjon for hytteeiere. Arealet i felt a, i tillegg til det som er søkt om i felt b, c og d, utgjør i sum et betydelig areal i dette området. I tillegg er det for kort tid siden solgt 88 tomter i området rett nordøst for felt d. Der er det allerede planlagt og igangsatt hyttebygging på 44 av disse.

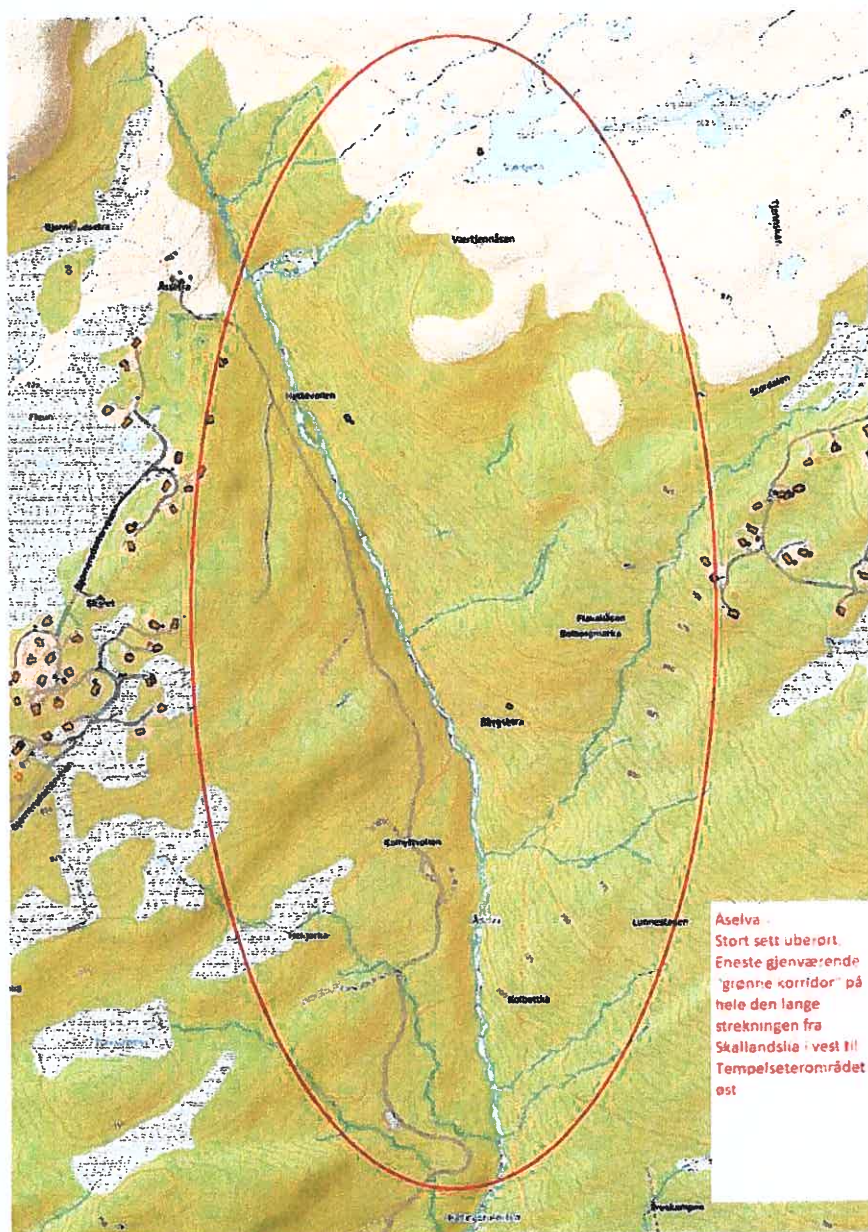

Felt a er et også helt nytt område som slår hull på et sammenhengende naturområde som strekker seg vestover mot Drotninggutunatten. Det er ikke i tråd med føringene i regional plan for samordnet areal og transportplanlegging og heller ikke i tråd med kommunens eget høringsforslag for kommunedelplan for Norefjell. En stor del av området består av myr og utgjør et sammenhengende naturområde uten tekniske inngrep.

Man finner spesielt verneverdig område rundt og ved Åselva og Åselvas dalgang . Bekkekløfta til Åselva består av et velutviklet bekkekløftmiljø, med fossefall, og forekomst av flere truede arter, bl.a. trådragg (VU) og huldrestry (EN), sistnevnte en ansvarsart for Norge.

Øvre del av Åselvas dalgang framstår per 2019 som et mindre dalføre som i stor grad er uberørt av tyngre inngrep. Det er skogsvei på vestsiden og dalsidene (på sidene ovenfor selve bekkekløfta) i nedre del er snauhogd, men ellers er dalføret å anse som en verdifull og lite påvirket «grønn korridor» mellom Eggedal Kjørkebygd og snaufjellet mot Værtjenn – Drotninggutunatten, med Åsfossen og Hagan som estetisk betydningsfulle og naturmangfoldmessige viktige «punkt» i overgangssonen.

Åselvas dalføre er eneste gjenværende «grønne korridor» på hele den lange strekningen fra Skallandslia i vest til Tempelseterområdet i øst, en må helt til øvre del av Sløgja nord for Gamlesetra for å finne neste dalføre som binder sammen skogliene og snaufjellet uten tyngre inngrep.

6. GENERELT

I stortingsmeldingen om naturmangfold (Natur for livet) går det frem at arealendringer er den største negative påvirkningen på natur i Norge i dag. Dette samsvarer med rapporten fra naturpanelet (IPBES) om verdens naturtilstand som ble lagt frem 6. mai 2019. Her går det frem at en av de viktigste truslene mot biologisk mangfold er at vi bygger ned arealene hvor artene lever. Som følge av nedbyggingen akselererer tapet av naturmangfold. Tapet av natur vurderes nå som en like stor trussel som klimaendringene. Vi mener dette er et alvorlig og viktig bakteppe når forslag til nye byggeområder i den kommuneplanen skal vurderes.

I Sigdal komme er det i vedtatte planer lagt til rette for 1200 nye tomter pluss mulighet for 1000 nye i kommuneplanens utbyggingsområder. Det er derfor ikke behov for ytterligere utbyggingsområder i planforslaget når vedtatte planer legger til rette for mer en enn dobling av antallet hytter innenfor planområdet.

Hyttetomtreserven i Sigdal er ifølge arealplandokumentene for Sigdal arealplan 2015-2030 hele 2079 tomter (ikke-utbygde, godkjente hyttetomter), på et areal på 4158 daa. Dette er et svært høyt tall, og det må derfor stilles et stort spørsmålstegn ved om det overhodet er behov for å åpne for ytterligere utbyggingsområder. Med en så stor tomtereserve vil det antakelig være både økonomisk, samfunnsmessig og miljømessig mest lønnsomt å legge videre utbygging på vent inntil en betydelig del av denne tomtereserven er bygd ut. I det minste må det i en slik situasjon være opplagt at kommunen anlegger en svært restriktiv linje mht. åpning av nye utbyggingsområder, og unngår alle områder med negative konsekvenser for naturmiljø og friluftsliv. Det vil for eksempel være rikelig tilgang på hyttetomter for kommunens hytteindustri i lang tid framover, og negative økonomiske konsekvenser av å ikke legge ut flere tomter vil derfor trolig være svært liten.

Som et minimum må det i hvert fall ses som helt unødvendig å bruke arealer med stor verdi for naturmangfold og/eller friluftsliv og/eller landskapsestetikk, når samme utbyggingstakt og økonomisk verdi kan oppnås ved å anvende arealer med langt lavere konsekvensgrad.

14.11.2019

Glenn Ulverud

Til: Sigdal kommune (post@sigdal.kommune.no)

Kopi: Buskerud Fylkeskommune (postmottak@bfk.no) og Fylkesmannen i Oslo og Viken (fmovpost@fylkesmannen.no)

Høringsinnspill til KONSEKVENSTREDNING, Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 - 2035

Vi viser til Høringsutkast Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum og vil takke for et grundig og interessant planutkast. Vårt høringsinnspill til å gjelde utbygging av H57 Seterskogsameiet Istjenn vest, Gbnr 144/25.

Vi ser at administrasjonen anbefaler helt å avslå utbygging av området, og begrunnelsen samfaller godt med hvordan vi (og Fylkesmannen - se siste side i vårt innspill) ser saken.

Det er derfor svært overraskende for oss å lese at formannskapet velger å overstyre administrasjonens anbefaling ved å legge inn den sørvestlige delen av H57 i høringsutkastet. Dette er et areal som ligger over skoggrensa, og som benyttes hyppig som turmål av et bredt spekter av brukere og som samtidig er et urørt viddelandskap. I konsekvens-utredningen er området registrert som et svært viktig friluftsområde og er mye brukt både sommer og vinter. Området ligger nær inntil 1 000 meters grensa for villreinsonen. Innenfor området ligger det også flere myrer med - og uten molter.

Sigdal kommune har tydeliggjort at de ønsker å være en attraktiv kommune med vekt på en bærekraftig vekst (..) og har som overordnet målsetning at kommunen skal være en attraktiv kommune å bo i -, investere i -, ha fritidsbolig i -og flytte til (Kommuneplan 2015 – 2030, Samfunnsdelen). Videre: *Utbyggingen skal i hovedsak foregå som fortetting og videreutvikling av eksisterende områder, og det skal ikke plasseres utbyggingsområder over skoggrensa hvor fjellplatået begynner. Eventuell infrastruktur over tregrense, behandles særskilt etter søknad.*

Vi mener at økt fokus på ivaretagelse av natur og miljø gjør at bærekraftig utvikling og attraktivitet har blitt gjensidig avhengige av hverandre. I høringsutkastet legges det, gjennom utbygging av H57, opp til en nedbygging av urørt viddelandskap som er attraktivt for et mangfold av brukere. Dette området er ikke begrenset til bruk som mye brukt turtrasé, men er et komplett turmål for de som har behov for en lav terskel inn i friluftslivet. Området er med sin tilgjengelighet og urørte natur kjærkomment for barnefamilier, eldre og mennesker som har behov for kort distanse for å nå sitt turmål. Et slikt attraktivt område skaper verdi for både hytteeiere, besøkende og innbyggere gjennom sin tilgjengelighet og lave terskel til turopplevelser på høyfjellet.

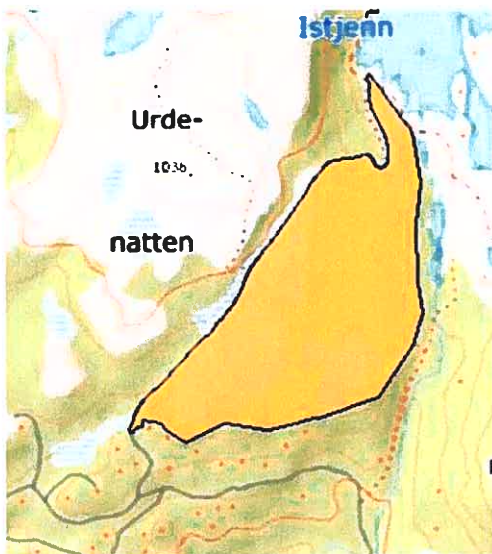
Kommunen stiller selv krav om bevissthet i forhold til ønsket utvikling av fjellområder og utfordringene ligger i å forvalte de fysiske kvalitetene som kommunen har, på en bærekraftig måte (Kommuneplan 2015 – 2030, Samfunnsdelen, Folkehelse - side 22).

Sigdal kommune har vedtatt at skoggrensa er øvre byggegrense i fjellet og at utbygging skal i hovedsak skje som fortetting og videreutvikling av eksisterende områder. (Kommuneplan 2015 – 2030, Samfunnsdelen). Dette gir et tydelig signal om at Sigdal kommune setter friluftslivet og bærekraftig utvikling høyt.

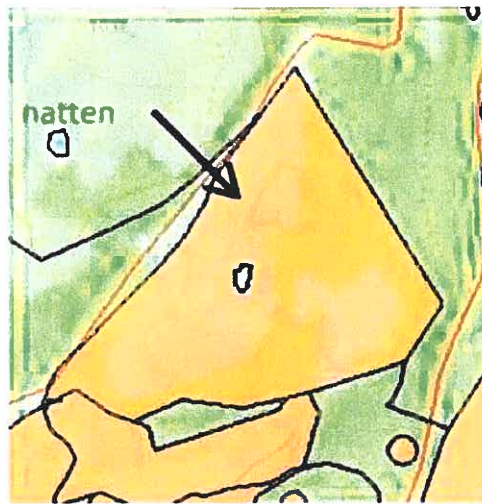
Å bygge ned dette området (H57) vil være en uforsvarlig forvaltning av en av kommunens fysiske kvalitetene og vil bidra negativt i arbeidet med å tilrettelegge for bærekraftig utvikling, økt folkehelse og friluftsglede for brukere som har behov for en lav terskel inn i friluftslivet.

Vi ber med dette om at H57 i sin helhet bevares som det populære turmålet det er for svært mange, inkludert mindreårige (2+), eldre og mennesker med nedsatt bevegelsesevne.

Nedenfor har vi lagt ved illustrasjoner på hvordan forskjellige kart kan gi ulikt inntrykk av bruk og topografi.

Kartutsnitt 1, opprinnelig søknad

Kartutsnitt 2, FS innstilling

Kartutsnitt 3, kopi fra Finn.no. Merk tjernet som er blått her og hvitt i kartutsnitt 2. Dette tjernet ligger dermed midt i området som FS innstiller på å godkjenne for utbygging.

Kartet som er lagt inn i Kommunedelplanen viser ikke dagens stier, se fig. 1 og fig. 2. Om man ser kartutsnittet på fig. 3 (kopierte fra Finn.no den 7.10.2019), ser man stier som går rett opp til toppen som er på 984 moh. Stien som går opp ved Teigeveien 163 er svært mye benyttet, ikke minst fordi den representerer et lavterskeltilbud for å komme til snaufjellet, godt egnet for barn og eldre.

Det er kun de første 10 - 15 meter av denne stien som ikke kan defineres som snaufjell. Tidligere ble stien ved Teigeveien 161 også benyttet, men her har nedre del grodd igjen etter at denne eiendommen ble bebygget.

Utsikt fra varden (984 moh) som ligger sentralt i området FS har foreslått å legge inn. Den populære turstien fører rett opp hit, og fortsetter videre innover platået/fjellet.

Dette bildet er tatt litt lenger inne på platået. Merk det lille tjernet til venstre, som ligger midt i det området som FS har foreslått å legge inn.

Bildet viser Teigeveien 161. Området som FS har innstilt på å godkjenne ligger rett bak denne hytta. Her ser man tydelig at snau fjellet starter allerede på denne tomten. Varden kan skimtes rett bak øverste møne på hytta.

Dette bildet viser Teigeveien 163 og 165. Den desidert mest benyttede turstien i området starter på venstre side av nr 163 (hytta til venstre). Den fører rett opp til varden og forgrener seg deretter til flere stier innover i fjellet.

For ytteligere å underbygge vårt syn har vi tillatt oss å kopiere inn **Fylkesmannens kommentar** i Uttalelse til forslag til regional plan for Norefjell – Reinsjøfjell, datert 09.10.2019:

Sigdal

På Sigdal-siden av Norefjell er hyttene lagt helt opp i snaufjellsonen på ca. 1000 moh. Dette gjelder spesielt området ved Haglebu, Sandvassetra og Tempelseter. Fra Gamlesetra og til kommunegrensa til Krødsherad, ved Djupsjøområdet, er hyttene lagt noe lavere i terrenget. I tidligere utkast var det foreslått byggeområde på nær sagt hele strekningen fra Haglebu til Djupsjøområdet. Vi mener det er positivt at noen av disse områdene er tatt ut, selv om det fortsatt står mye igjen.

*Når det gjelder de nye arealene som er foreslått fra Istjenn/Urdenatten ved Tempelseter og til Gamleseter, ligger disse over tregrensa og i stor grad innenfor arealer som er kartlagt som en del av villreinens arealbruk på Norefjell. **Fordi området er værutsatt går i dag tregrensa på ca. 950 moh. noen steder; f. eks. ved Urdenatten vest for Istjenn. Vi mener det er svært uheldig å åpne opp for bebyggelse som strekker seg videre inn i det eksponerte fjellområdet. Dagens grenser mener vi derfor ikke må utvides. De nye områdene kommer i konflikt med blant annet interesser knyttet til villrein, myr og våtmark, friluftsliv og landskap.***

Vennlig hilsen

Astri Rørnes og Knut Bakke - Teigeveien 157, Torunn Hammersland og Christoffer Hammersland - Teigeveien 163, Ingun Heskestad Grytli og Knut Olav Grytli - Teigeveien 165, Kjersti Tørnkvist og Arne Tørnkvist - Teigeveien 161, Eirik Strøm-Storaker - Teigeveien 135, Tove Høver - Teigeveien 143, Lise Ingebrigtsen Yager - Teigeveien 141, Tone Vold Brekkhus og Roald Brekkhus, Henning Vold og Ingrid Vold, Elisabeth Daae og Svein Daae - Teigeveien 152, Nora Brinchmann og Fredrik Brinchmann - Teigeveien 154, Vibeke Evju og Bjørn Tore Evju - Teigeveien 158, May Inger Seippel - Teigeveien 142, Vigdis Nordahl Hansen og Henrik Marthinussen – Tempelseterveien 6xx

Fjelltoppen og varden i H57 er et kjærkomment mål -/delmål for store og små.

Kirkevergen i Sigdal

Dato: 13.11.2019

Vår ref: 19/02076-9 nf646

Deres ref:

Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 – 2035. Innsigelse og planfaglige råd

Vi viser til mottatt forslag til kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 – 2035, offentlig ettersyn. Vi viser også til innspillene vi har kommet med i forbindelse med høringen av planprogram 1.2.2018 (vår ref: 17/07096-5) og tilbakemeldingene vi ga i Regionalt planforum 8.5.2019. Dette høringssvaret bygger på denne innspillene vi tidligere har gitt.

Tunsberg biskop er fagmyndighet for kirker og deres omgivelser, bispedømmerådet for arealplaner som gjelder gravplasser og der slike blir berørt. Biskop og bispedømmeråd har felles administrasjon. Den nasjonale gravplassrådgiveren har gitt oss sin vurdering i både forarbeidene og til offentlig ettersyn. Vi er også kjent med Sigdal kirkelige fellesråd/Eggedal menighetsråd sine innspill. Vi har tatt disse uttalelsene inn i vår samlede vurdering.

Eggedal kirke er en langkirke i tre, oppført i 1878. Den er omgitt av gravplass. Eggedal kirke og kirkegård ligger sentralt i planområdet og berøres av planen. Kirken er nasjonalt vernet som listeført, jmfør T-3/2000 Forvaltning av kirke, kirkegård og kirkens omgivelser som kulturminne og kulturmiljø. (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet).

Eggedal sentrum framstår som spredtbygd med småskala bebyggelse, kirke og gravplass har i dag rom og plass rundt seg. Både kirke og gravplasser er viktig samfunnsinstitusjoner og kulturbærere. De er sentrale for Eggedal sin identitet, noe som gjenspeiler seg i at sentrum også blir omtalt som Kyrkjebygda.

Ved plassering av nye arealtiltak i nærheten av kirker og gravplasser er det viktig at konsekvensene blir godt utredet og at det blir tatt tilstrekkelig hensyn til kirke som signalbygg og stedsmarkør og at gravplasser skal forvaltes med orden og verdighet som dens egenart tilsier. Eggedal kirke og kirkegård er sårbare for endringer i sine omgivelser.

Det er positivt at arealet for kirke og gravplass er merket som hensynssone verneverdig kulturminner og kulturmiljø. For oversiktens del er det også gunstig at grav- og urnelund er markert som eget planformål.

Innsigelse

Kirkeloven fastsetter en sone på 60 meter rundt kirken der tiltak krever biskopens godkjenning, jmfør § 21 i kirkeloven. 60 meters sonen er ikke markert på arealplanen eller gitt egne bestemmelser.

Hensynssonen verneverdig kulturminner og kulturmiljø (H570_3) signaliserer at det skal tas hensyn til kirkens plassering og virkning i landskapet, men denne bestemmelsene er ikke tilstrekkelig til at Tunsberg biskop kan gi en generell dispensasjon for tiltak innenfor 60-meters sonen.

Planfaglig råd

Buffersone gravplassen

Forslaget åpner for en utnyttelsesgrad på 75% BYA og en gesimshøyde på 11 meter for områdene nord og vest for gravplassen. Det er lagt inn krav om reguleringsplan, men det ligger ikke inne noen konkrete bestemmelser eller føringer knyttet til buffersone mot gravplassen, selv om hensynssonen verneverdig kulturminner og kulturmiljø (H570_3) til en viss grad kommer gravplassen til gode. Se også § 2 i forskrift til gravferdsloven.

Det må sikres at gravplassens egenart som egnet sted for gjennomføring av gravferder og bearbeidelse av sorg. Dersom det ikke legges inn buffersone i arealplanen, reduseres arealet som kan benyttes til gravlegging vesentlig.

Endring av areal for driftsavdeling til sentrumsformål

Arealet som tidligere ble innkjøpt med tanke på etablering av driftsavdeling for gravplassen er i forslaget avsatt til sentrumsformål. Det er lagt inn et nytt areal til fremtidig grav- og urnelund nordøst for eksisterende kirke og gravplass. Det er ikke lagt inn bestemmelser eller retningslinjer knyttet til formålet grav- og urnelund.

Vi kan ikke se dette nye arealet er tilstrekkelig vurdert som egnet til dette spesialformålet, jmfør forskrift til gravferdsloven. Det gjelder blant annet geotekniske kvaliteter, forventet behov og størrelse – både tilstrekkelig areal for utvidelse av gravplass og driftsavdelinger. Endringer og utvidelse må være universelt utformet. Med en eventuelt driftsbygning plassert langt unna kirken, må det likevel i nærheten av kirken, finnes løsning for kirkelig fellestrådte behov for toaletter og varmestyringsanlegg.

Parkering

Parkering for Eggedal kirke og kirkegård ligger i dag sør for gravplassen. I planforslaget er dette området avsatt til grønnstruktur/ park. Det framgår ikke av plandokumentene hvor parkering til kirke og gravplass er tiltenkt i det nye planforslaget.

Gravplasser og kirker skal tilrettelegges etter gjeldende regler for universell utforming og det må derfor være et tilstrekkelig antall parkeringsplasser reservert og dimensjonert for personer med nedsatt bevegelsesevne nær inngangen til kirke og gravplass. Eggedal sentrum er et tettsted med begrenset kollektivtransport og det bør derfor være nok parkeringsplasser i nærheten.

Konklusjon

- Tunsberg biskop fremmer innsigelse ut fra at 60-meters sonen rundt kirka ikke er lagt inn plandokumentene. Den må legges inn. Tunsberg biskop gir ikke en generell dispensasjon ut fra bestemmelsene i planforslaget.
- Tunsberg bispedømmeråd anser det som nødvendig at det legges inn buffersone omkring gravplassen.

- Konsekvensene av endring av areal til gravplassformål virker ikke tilstrekkelig vurdert.
- Det må det legges opp til en løsning for parkeringer både ut fra krav til universell utforming og av hensynet til den daglige drift, gudstjenester og gravferder.

Med vennlig hilsen

Rolf Simeon Andersen
stiftsdirektør

Nina Merete Flakstad
sekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:

Kirkevergen i Sigdal

Gravplassrådgiver

Prosten i Eiker

Buskerud fylkeskommune

Boks 116

Postboks 3563

3301 HOKKSUND

3019 DRAMMEN

Mottakere:

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Postboks 325

1502 MOSS

Sigdal kommune

Post@sigdal.kommune.no

Fylkesmannen i Oslo og Viken

fmovpost@fylkesmannen.no

Buskerud Fylkeskommune

postmottak@bfk.no

Sjumo Hytteforening og Gamleseter Vel

14. november 2019

HØRINGSUTTALELSE TIL KOMMUNENS FORSLAG TIL KOMMUNEDELPLAN TEMPELSETER, DJUPSJØEN OG EGGEDAL SENTRUM 2019-35

Vi viser til utarbeidet forslag til kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-35. Sjumo Hytteforening (Øvre Sjusjøen og Mosterhaugen) og Gamleseter Vel representerer om lag 75 hytter og har følgende kommentarer:

Sjumo støtter fullt og helt alle innsigelser i høringsuttalelsen gitt av Hytteforeningen Norefjell Vest med spesiell vekt på at muligheten til friluftsliv i urørt natur må sikres:

- Vi er sterkt imot utbygging av alpinanlegg i fjellet utover tilstøtende områder til eksisterende anlegg i Krødsherad kommune
- Vi er sterkt imot mer utbygging mellom dagens hyttebebyggelse og fjellet. En friluftssone må etableres i Gamleseter- og Djupsjøenområdet.
- Vi er sterkt imot skiløypetrase som tilrettelegger for preparering med stor løypemaskin, nær vannkanten langs vestsiden av Gamlesetervann.

Sjumo er positiv til noe fortetting i eksisterende hytteområder, men slik utbygging må gjøres skånsom slik at områdets særpreg og kvaliteter ikke ødelegges:

- Vi er sterkt imot utbyggingsområdene H60c og H60m langs vestsiden av Gamlesetervannet. Dette er mye brukte friluftsområder for de hundrevis av hyttene som allerede finnes i nærområdet. Spesielt for småbarnsfamilier og de eldste hyttebeboerne er dette området unikt. Det er særegen skog og vegetasjon i dette området som må tas vare på.
- Vi ønsker en overordnet bestemmelse hvor flatehogst ikke tillates. Det er dessverre flere eksempler på nærmest all skog fjernes i store områder før utbygging begynner. Det må stilles krav til at vegetasjon bevares mest mulig slik at utbygging harmonerer med omgivelsene og blir mest mulig skånsom.

Sjumo er opptatt av at naturmangfoldet ivaretas mest mulig. Det må utredes i henhold til krav i Naturmangfoldloven som gjelder for slike planer.

Vi mener at krav i Naturmangfoldsloven (NML) ikke er oppfylt, ved at kunnskapsgrunlaget i planforslaget, kap. 3.2.2, ikke er godt nok for en slik plan. Å vise til en naturtypekartlegging fra 2003 er ikke godt nok. Kunnskapen er ikke lagt frem i planforslaget. Det vises bare til Naturbase hvor det ikke finnes kunnskap. Metodikken fra 2003 er foreldet. Metodikken kan ikke brukes for å vurdere om det finnes naturtyper i

henhold til norsk rødliste for naturtyper. Kunnskapsgrunnlaget for å vurdere *arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger* tilfredsstillende ikke kravet etter NML.

Forvaltningsloven § 17 (forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt): *Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes (§17)*. I denne saken kan vi ikke se at saken er tilstrekkelig opplyst da det mangler kunnskap om naturmangfoldet i planområdet. Sjummo mener dette må utredes av kompetente og uavhengige fagmiljøer for å ha tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for en kommunedelplan.

Saken som den foreligger nå er ikke tilstrekkelig opplyst med hensyn på kunnskapsgrunnlaget, se naturmangfoldlovens § 8. Kunnskapen det henvises til er foreldet, og således ikke tilstrekkelig. Og det er rimelig grunn til å tro at planforslaget har en risiko for å skade naturmangfoldet, da det er foreslått en stor utbygging av fjellet. Av den grunn må det innhentes ny oppdatert kunnskap.

Sjummo mener at villreinstammen og dens leveområder må beskyttes i tråd med uttalelse fra Fylkesmannen i Oslo og Viken i oktober 2019, og støtter derfor alt. 1 i utbygging av alpin infrastruktur i Høringsutgaven til Regionplan for Norefjell-Reinsjøfjell fra Buskerud fylkeskommune datert august 2019. Kommunedelplanforslaget må være samstemt med Regionalplanen, og vi stiller oss undrende til hvorfor forslaget til kommunedelplan ble lagt fram før Regionalplanen for Norefjell – Reinsjøfjell er ferdig. Vi minner også om at Miljøverndepartementet i 2005 stoppet ett noenlunde liknende forslag til plan for utbygging i fjellet som dette forslaget til kommunedelplan legger opp til.

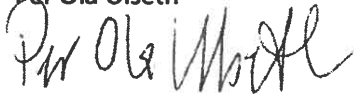
Sjummo er glad for at skiløypene i området moderniseres og at noen av hovedtraseene tilrettelegges for preparering tidlig i skisesongen, når det aller første snøfallet kommer. Når skiløyper moderniseres blir det flere skiløpere, samt at man også vil kunne benytte disse traseene til sykling på sommerstid. Det er flott og vil øke attraktiviteten til området som helårsdestinasjon vesentlig. Samtidig øker farten på skiløperne, spesielt i utforkjøringene, og trafikkfarlige veikryssinger blir mer utsatt for ulykker.

- Skiløypen som krysser Gamleseterveien nordvest for Gamlesetervann, ved innkjøringen til Øvre Haugheimseter hyttefelt, må legges om og gjøres sikrere. Skiløypen krysser bilveien i et uoversiktlig veikryss der både biler og skiløpere har stor fart pga at både veien og løypen er i en bratt bakke. Kryssingen må enten flyttes eller kryssingen må gjøres planfri.
- Skiløypen som krysser Djupsjøveien ved Djupsjølia (midtre Djupsjøløype) må også gjøres sikrere.

Sjummo er positive til tiltak som forsterker Eggedal som turistdestinasjon, men da må utbygging gjøres i lavere deler av fjellet, under tregrensen, og ned mot sentrum av Eggedal. Vi ser gjerne at Eggedal sentrum blir en attraktiv fjellandsby for alle brukerne av fjellet i Sigdal Kommune.

For SJUMO Hytteforening og Gamleseter Vel

Per Ola Ulseth

Styreleder Sjummo hytteforening

Sverre Erling Nilsen

Sign.

Styreleder Gamleseter Vel

Sigdal kommune,
 Borgerstubbakken 2,
 3350 Prestfoss.

Høringsinnspill til kommunedelplan for Eggedal sentrum.

- **Eggedal sentrum.**

Eggedal sentrum er definert med begrensning i nord/nordvest til Åselva og i syd t.o.m. Eggedal Mølle. For øvrig er planområdet på kartet avgrenset med en stiplet linje.

- **Planperioden.**

Vi registrerer at planperioden går fram mot 2035. Vi ønsker å se lenger fram, slik at man har muligheten til forholdsvis raskt å endre planer iht nye bestemmelser, behov og interesser.

- **Kart.**

Vedlagt kart som viser utnyttelsesgraden og de angitte utbyggingsområdene.

- **Planområdet.**

I utgangspunktet ser vi til Mulighetsstudiet for Eggedal. Der ser vi hva som kan være mulig å få til. I tillegg ønsker vi å utnytte planområdet innenfor den stipla grenselinja enda bedre.

- **Område 1 - Eggedal Mølle, natur - og kulturområde.**

Med mølle, bekkevern, oppgangssag, bryggerhus, badstue, stall, gammel skole, rosemalerstue.

Planlagt smie, snekkerverksted og et aktivitetsområde for barn og familier.

Det arbeides med å få til et servicebygg for mølleområdet, samlokalisert med et Trillemarkasenter og eventuelt Sigdal og Eggedal Turistservice.

Kontormuligheter for Jeger og fiskeforening og Skogeierlaget.

Gode parkeringsmuligheter.

Utgangspunkt for stier til vandring og sykling.

- **Område 2 – Eggedal Sag, næringsområde.**

Næringsutvikling, energiproduksjon.

Treforedling/salg.

Benytte tremasse til et sentralt varmforsyningsanlegg som kan nyttes i nærliggende offentlige bygg og boliger. Energisentralen kan også kobles opp mot vekshusteknologi og matproduksjon.

Næringsområdet strekker seg på begge sider av FV 287. Fra Blinkhus og oppover langs elva Sløja, kan det etableres en dalstasjon for en gondolbane. Den kan gå i rett linje, eventuelt med en mellomstasjon i nærheten av Tempelseter, helt opp mot Høgevarde. Det blir nord- Europas lengste gondolbane på om lag 8 km.

○ **Område 3 – Eggedal skole - oppvekst, aktivitets- og kulturområde.**

En unik samling med institusjoner for både barn og voksne sett i sammenheng med kunnskapsbaserte-, idrettslige- og sosiale aktiviteter. Består av skole, barnehage, samfunnshus, svømmehall, bibliotek. Utgangspunkt for lysløyper, tilrettelagt hopp-og slalåmbakke, håndball- og fotballbane.

Idretten er viktig i Eggedal. Man tenker seg en idrettshall plassert nært til og nord for svømmehallen. Hallplasseringen går over i område 5 – Eggedal sentrumsområde, se nedenfor.

Område 4 – Eggedal boligområde.

Boligområdet ligger i hellingen på andre siden av FV 287, rett ovenfor Eggedal skole.

Området er svært gunstig plassert i forhold til område 3 – Eggedal skole. Kort vei, gangavstand, til skole og fritids – og idrettsaktiviteter.

Området ligger i vestvendt helling med gode solforhold og utsikt.

Muligheter for å knytte boligene opp mot en sentral energisentral.

○ **Område 5 – Eggedal sentrumsområde.**

Området mellom Jellumelva i nord og Område 3 – Eggedal skole i syd, er det viktigste området med tanke på framtidig nærings – og boligutvikling.

God plass for så vel boliger som næringsbygg, plass for parkering også for handelsområdet i Eggedal kjørkebygd, syd for Jellumelva.

Syd i området, nært til svømmehallen, bør idrettshallen bli plassert.

Hallen bør bli et markant sentrumsbygg som rommer muligheter for håndball-, fotballaktivitet, fridrett, tribuner, garderober etc.

I tillegg plass for andre virksomheter – butikker, kafe/kiosk, kontorer f.eks. til lege, fysioterapeut, idrettslag. Kontorplass for andre bedrifter.

Leilighetshotell, utleieleiligheter og parkering.

○ **Område 6 – Eggedal kjørkebygd.**

Her vil Eggedal kirke måtte disponere det største arealet. I tillegg er arealet mellom Åselva og Jellumelva bebygd og disponert av Eggedal Handelslag, YX bensinstasjon og Trollbua.

Ofte lite parkering utenfor SPAR Eggedal – ekstra parkering syd for Jellumelva.

Sluttkommentar.

Sigdal kommune ønsker å utvikle Eggedal sentrum både med tanke på sentrumsnære boligområder og områder for ulike virksomheter innen næring og tjenester.

Sigdal kommune har også et ønske om å bli en reiselivskommune.

For at alt dette skal lykkes, er man avhengig av at folk har et sted å bo. For å få økt tilflytting, vil det være behov for både kort – og langtidsutleie av boliger/leiligheter i tillegg til boligområder for de som vil bosette seg permanent.

Vi har pekt på 3 områder syd i området for Eggedal sentrum som vil egne seg utmerket for boligbebyggelse. De ligger alle nært til området rundt Eggedal Sag og Eggedal skole, og vil dermed ha kort vei til både arbeidsplasser, handels/serviceanlegg og skole/barnehage. Likeledes vil boligene her kunne benytte seg av et fjernvarmeanlegg.

Fritidsbebyggelse vil kunne legges inn i det som er benevnt som boligområder. På den måten vil sentrum etter hvert utgjøre en «fjellandsby», med befolkning av både ferierende og fastboende.

Vårt forslag berører nesten ikke dyrket mark, bare ca 3 dekar syd for Eggedal Mølle.

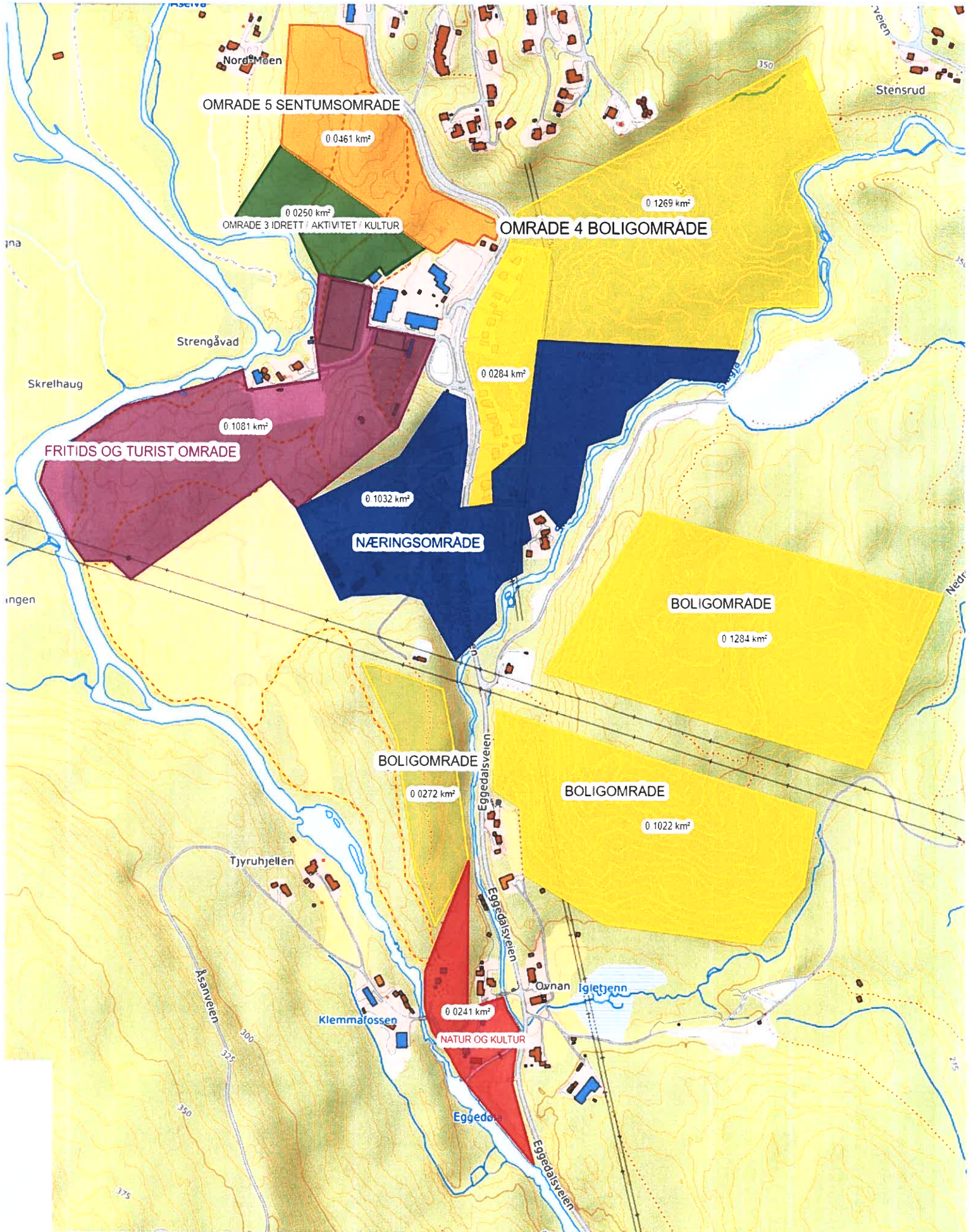
Vedlagt kart over området.

Eggedal 14.11.19

Øystein Frøvoll, leder Eggedal IL

Reidun Frøvoll

Håkon Frøvoll, leder Møllas Venner

Sigdal kommune
post@sigdal.kommune.no

15. november 2019

Dette brevet sendes på vegne av:

DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Buskerud orienteringskrets, NOF avd. Buskerud, Oslofjordens friluftsråd, Kongsberg og Omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Nedre Buskerud krets av Norges speiderforbund, Buskerud Botanisk forening, Drammen klatreklubb, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud KFUK-KFUM Speidere

Høringsuttalelse

Kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Buskerud er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Buskerud og har som hovedformål å ivareta naturmangfoldet og friluftslivet i fylket.

FNF Buskerud viser til brev av 13.09.2019 angående høring av kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035, og ønsker med dette å avgi en høringsuttalelse til arbeidet med planen.

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
BUSKERUD

Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

buskerud@fnf-nett.no / 97 72 28 12
www.fnf-nett.no/buskerud

Org. nr.: 912888193

Konklusjoner

- Omfanget av eksisterende fritidsbebyggelse i Sigdal kommune og området rundt Norefjell er allerede svært stort. Man må legge nml. § 9 (føre-var-prinsippet) og § 10 (samlet belastning) til grunn før ny utbygging vedtas.
- Vi vil påpeke at **friluftsliv** er noe annet enn **reiseliv**. Det å bygge ned store inngrepsfrie natur- og friluftsområder for å bygge en reiselivskommune er svært uheldig da dette i vesentlig grad vil redusere kommunens attraktivitet som friluftsområde for både hyttebrukere og andre tilreisende.
- Det er planlagt utbygging i områder som er kartlagt og vurdert i Naturbase til **svært viktige friluftsområder**. Vi ber om at utbygging innenfor slike områder vurderes nøye og begrenses.
- Vi etterlyser en grundig kartlegging av det biologiske mangfoldet i området, **fra en ekstern aktør**, før nye utbyggingsplaner iverksettes.
- Villreinen i området har allerede fått sine leveområder sterkt innskrenket. Det anbefales at det ikke planlegges ny hyttebygging av betydning, før man vet konsekvensene av allerede planlagt utbygging.
- Det bør legges inn en LNF-sone langs hele fjellsonegrensa mellom Gamleseter-området og Djupsjøen-området av hensyn til naturmangfoldet (inkludert villrein), landskap, friluftsliv, vassdrag, myrområder etc. På den måten får også fritidsbeboerne et nærturterreng i større grad, og bebyggelsen flyttes lengre ned fra fjellsonen. Området slik det er foreslått nå, med utbygging helt opp til fjellsonegrensa, må ut av planen.
- Planene framlagt vil ha betydelige negative konsekvenser for muligheten for vandring i noenlunde inngrepsfrie områder. Dette berører DNT Drammen og Omegn og foreningens arbeid med å fremme enkelt friluftsliv i Norefjellsområdet.
- DNTD bør være med som en sentral part i arbeidet med utformingen av en felles sti- og løypeplan.
- Utvikling av alpin infrastruktur bør skje i tilknytning til eksisterende anlegg i Krødsherad, fremfor å ta i bruk nye natur- og fjellområder. Derfor bør infrastruktur for skitrek og gondolbane i Sigdal tas ut av planen.
- Det må utarbeides en ROS-analyse for planforslaget i henhold til lovkravet i pbl § 4-3

Bakgrunn

Innledningsvis vil vi utdype vår bekymring for mengden av hytteplaner i fylket. Buskerud har blitt kjent som et av landets fremste fylker for fjell og vinterfriluftsliv, og hyttepresset på de gjenværende fjellområdene er enormt. Alle (små) kommuner ønsker omfattende hyttebyer innen egne grenser. FNF Buskerud mener det er viktig å se arealplanlegging over kommunegrenser for å unngå en bit-for-bit nedbygging av naturen. Veldig mange av kommunene i Buskerud har store planer om utvidelse av sine hyttefelt. De urørte fjell- og friluftsområdene er av stor viktighet, både for lokalbefolkningen og for de som bor i den sentrale østlandsregionen. Planen tilrettelegger for ytterligere hytteutbygging med utvidelse i et viktig og sårbart natur- og friluftsområde. Sigdal kommune har allerede reserver tilsvarende 1217 daa til fritidsbebyggelse i allerede vedtatte planer, og det er nå foreslått å sette av nye 5122 daa til fritidsbebyggelse. Vi oppfordrer Sigdal kommune til å ta ut de nye 5122 daa fra planen, som gjelder fritidsbebyggelse.

Regjeringen har vingeklippet fylkesmannens tidligere rolle med å vurdere utbyggingsplaner ut fra et regionalt og nasjonalt perspektiv. Denne rollen er i større grad overlatt til kommunene. Vi kan ikke se av utbyggingsplanen at slike hensyn er vurdert.

Hytteutbyggingene på østlandsområdet må ses på samlet, og konsekvensene dette har på natur- og friluftsområder i regionen må vurderes samlet. Denne utbyggingen vil påvirke det biologiske mangfoldet og føre til en ytterligere oppstyking og begrensning av arters funksjonsområder. FNF Buskerud mener dette taler for at naturmangfoldlovens §10 om samlet belastning bør komme til anvendelse da, samlet sett, alle inngrepene vil gjøre at store, sammenhengende og lite berørte områder påvirkes negativt.

Rapportene til Riksrevisjonen om arealstatus og arealutvikling

Riksrevisjonen¹ konkluderte i 2007 med at arealstatusen og arealutviklingen i Norge ikke tar vare på viktige verdier og prinsipper på flere områder, og at arealforvaltninga tvert imot medvirker til nedbygging av områder som skulle tas vare på. Dette medfører negative konsekvenser for blant annet biologisk mangfold og friluftsliv.

I 2011 påviste Riksrevisjonen², i sin oppfølging av rapporten fra 2007, blant annet færre inngrepsfrie områder, høyt press på snaufjellsområdene og villreinområdene, og flere dispensasjoner i strandsonen. Det fantes ikke tilstrekkelige systemer for å kunne vise om målene for planleggingen var oppnådd, eller vise status og utvikling for arealene. Det var heller ikke dokumentert vesentlige effekter av tiltak satt inn etter plan- og bygningsloven, ei heller etter naturmangfoldloven trådte i kraft fra 1. juli 2009.

---

¹ https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2006-2007/dok_3_11_2006_2007.pdf

² <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/dokumentserien/2011-2012/dok3-201112-001.pdf>

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
BUSKERUD

Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

buskerud@fnf-nett.no / 97 72 28 12
www.fnf-nett.no/buskerud

Org. nr: 912888193

Biologisk mangfold

Det internasjonale naturpanelet (IPBES)³ lanserte 6. mai i år en rapport som er umulig å misforstå; Vi mennesker driver en rovdrift på naturen på en måte som ødelegger selve grunnlaget som vår økonomi, levebrød, matsikkerhet, helse og livskvalitet er bygget på. Tapet av natur er altså en like stor trussel som klimaendringene. Etter det, har det kommet flere alarmerende rapporter om naturens tilstand. Tap av natur skjer blant annet på grunn av bit-for-bit nedbygging av natur uten at noen tar ansvar for helheten eller den samlede belastningen.

FNF Buskerud mener det enorme omfanget av hytteutbygging i fjellet som har foregått og som fortsatt foregår er et eksempel på en bit-for-bit utbygging som ikke er bærekraftig. Med IPBES sin rapport til grunn, bør man i mye større grad være føre-var, jf. naturmangfoldlovens §9, og se på den samlede belastningen for et område som en helhet. Norefjell er et lite og sårbart fjellområde som gjennom lang tid har blitt utsatt for en bit for bit utbygging fra flere kanter.

I følge Artsdatabanken⁴ er det i Norge registrert mer enn 4700 arter i «Norsk rødliste for arter (2015)». I Buskerud fylke er 1208 arter registrert på rødlista. Hele 91 % av disse artene er truet av arealendringer, mens 2 % er truet av klimatiske endringer. Totalt står 124 naturtyper i fare for å bli utryddet i Buskerud fylke (2018). I forbindelse med høringen av kommunedelplan for Norefjell 2019-2035 (brev av 8. april 2019, Krødsherad kommune), leide Naturvernforbundet inn biologer for å kartlegge en liten del av området. De fant mange trua og rødlista arter i løpet av en dag, blant annet båndlav (CR), rundhodenål (EN) og huldrestry (EN). Det ble også registrert naturtypelokaliteter, mest sannsynlig med A-verdi. Vi viser til Naturvernforbundet sin uttalelse til Kommunedelplan for Norefjell for videre detaljer om kartleggingen. Ingen av de artene var kartlagt ved konsekvensutredningen til den kommunedelplanen på grunn av mangelfullt kunnskapsgrunnlag som kun baserte seg på eldre kartdata. Dette viser at det drives utstrakt planlegging uten å vite hvilke verdier som eventuelt går tapt ved en utbygging. Vi ser ikke bort i fra at slike arter også vil gå tapt ved utbygging i Sigdal.

Vi etterlyser en grundig kartlegging av det biologiske mangfoldet i området, **fra en ekstern aktør**, før nye utbyggingsplaner iverksettes. Dette jamfør naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlaget: *«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.»* Den utførte konsekvensutredningen er svært mangelfull. Vi stiller spørsmålsteget ved at utbygging sin konsekvens for temaer som landskap, naturmangfold/villrein og grønnsstruktur og rekreasjon/friluftsliv i flere områder har blitt vurdert til «ingen konsekvens», til tross for at en eventuell utbygging klart vil få negativ konsekvens for tema. For eksempel hevdes det at konsekvens for tema Landskap er «ingen konsekvens» i området Værtjennåsen og Rupemyr/Flakaliåsen. Det er åpenbart at anleggelse av nye hyttefelt i et område som i dag fremstår relativt uberørt, vil ha en konsekvens for landskapet.

³ https://www.ipbes.net/sites/default/files/downloads/spm_unedited_advance_for_posting_htn.pdf

⁴ <https://www.artsdatabanken.no/>

Villrein

Norge har de siste stammene av villrein i Europa, og et særlig ansvar for å ta vare på arten. Det er en arealkrevende art som flytter seg flokkvis over store områder flere ganger gjennom et år. Reinen på Norefjell-Reinsjøfjell stammer fra tamrein, og er derfor noe mindre skvetne enn villrein. De forvaltes likevel som villrein ved at de jaktes på årlig, og vårt nasjonale ansvar for denne flokken skal være på linje med ansvaret for en annen villrein-flokk; den må tas vare på og hensyntas. Dette fjellområdet er lite, og reinen er allerede presset fra mange kanter. Stadig økende turaktivitet i området påvirker reinen og kan presse den ut av sine sesongbundne områder. Særlig er det viktig å ta hensyn til reinens kalvingsområder, og begrense utbygging tett inntil disse områdene. I forbindelse med den Regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell, som var lagt ut på høring tidligere i høst, ble det gjennomført en konsekvensutredning av hva den fremtidige bruken av fjellområdet vil kunne ha for villreinen (Punsvik Naturforvaltning). Tilbakemeldingen er at *«Det volum av hyttebygging og reiseliv som utkastet til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell legger opp til, anses å ville overskride bæreevnen for villreinstammen betydelig på sikt. Resultatet vil trolig bli en liten bestand og et lite leveområde.»* Omfanget av eksisterende fritidsbebyggelse i Sigdal kommune er allerede svært stort, og det er bekymringsfullt at det planlegges ny storstilt utbygging i disse områdene da nærturterrenget vil reduseres ytterligere og området som helhet utsettes for et enda større press, også innover i villreinområdet. Vi støtter opp under konklusjonen til Punsvik: *«Det anbefales at det ikke planlegges/vedtas ny hyttebygging av betydning, og ny kunnskap framskaffes.»*

Friluftsliv og kartlegging av friluftsområder

Sigdal kommune ønsker ifølge planprogrammet *«å flytte oppmerksomheten fra å være en hyttekommune til en reiselivskommune»* med attraktive friluftsområder. Vi viser til et sitat fra Norsk Friluftsliv⁵, paraplyorganisasjon for 17 frivillige friluftslivsorganisasjoner, om at *«natur er en grunnleggende forutsetning for utøvelse av friluftsliv. Å bevare verdifull natur og forvalte den på en bærekraftig måte er derfor en naturlig del av friluftslivet.»* Planprogrammet nevner den statlige definisjonen av friluftsliv som *«..opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse»*⁶. Miljødirektoratet påpeker i sin veileder om «Friluftsliv i arealplanlegging»⁷ at **naturopplevelsen** er et viktig element i friluftslivet. FNF Buskerud vil påpeke at **friluftsliv** er noe annet enn **reiseliv**. Med det betydelige omfanget av utbygging som planforslaget legger opp til, med alpininfrastrukturinngrep i høyfjellet og omfattende utbygging av fritidsbebyggelse og andre byggeformål i fjellområdet, vil store nåværende inngrepsfrie natur- og friluftsområder påvirkes negativt. Dette er svært uheldig da området med stor sannsynlighet mister sin attraktivitet for besøkende og hyttebeboere, og at friluftslivs- og landskapsverdier kraftig forringes eller går tapt.

⁵ <https://www.norskfriluftsliv.no/vimenerarealplanlegging/>

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/sec3>

⁷ <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/friluftsliv/friluftsliv-i-arealplanlegging/>

Norefjell-området er viktig i nasjonal sammenheng og er viktige friluftsområder for en stor befolkning på Østlandet. Miljødirektoratets Naturbase⁸ beskriver blant annet hytteområdene fra Djupsjøen mot Haglebu som *svært viktige friluftsområder*. Utbygging i slike områder strider mot anbefalinger etter Naturbase og vil, hvis gjennomført, påvirke store og viktige friluftsområder på Norefjells vestsida. Dette vil ramme nåværende og kommende generasjoners friluftslivsmuligheter i området.

Byggegrense mot fjellet

Planforslaget innebærer utbyggingssoner helt opp mot fjellgrensen på strekningen mellom Gamleseter-området og Djupsjøen-området. Det foreslås altså å bygge ned eksisterende friluftsområde i liene opp mot fjellet. Dette er ikke bare et alvorlig inngrep i nære friluftsområder, men også et alvorlig inngrep i viktige vegetasjonssoner opp mot fjellet. I tillegg medfører et betydelig antall hytter tett inntil villreinområdet en økt ferdsel innover fjellet fra den kanten. Det er uheldig og medfører ytterligere innskrenking av reinens leveområder.

Det bør legges inn en LNF-sone langs hele fjellsonegrensa her av hensyn til naturmangfoldet (inkludert villrein), landskap, friluftsliv, vassdrag, myrområder etc. På den måten får også fritidsbeboerne et nærturterreng i større grad, og bebyggelsen flyttes lengre ned fra fjellsonen. Området slik det er foreslått nå, må ut av planen.

Hyttedrift, skiløyper, stier og friluftsliv

DNT Drammen og Omegn eier og driver Høgevarde Turisthytte. Hytta er i dag et yndet dagsturmål og har også et høyt antall overnattingsgjester, både i den gamle hytta og i den nye ubetjente. Hvis alpinløyper bygges ut i det omfang som ligger i planen, vil det påvirke driften av turisthytta. I verste fall kan det bli en slags varmestue for alpinister, hvilket ligger langt unna DNTs formål med å legge til rette for enkelt friluftsliv. Gjennomføring av planene vil ha betydelige negative konsekvenser for enkelt friluftsliv i noenlunde uberørt terreng og for foreningen.

I forslaget til den Regionale planen for Norefjell-Reinsjøfjell står det at det skal utarbeides en felles sti- og løypeplan for fjellsonen og tilgrensende områder. Sigdal kommune inngår dermed i denne planen. En felles plan på stier og skiløyper er bra for å legge til rette for friluftsliv og kan også være et virkemiddel for å kanalisere ferdselen til områder som gir mindre negativ påvirkning av villreinen og sårbar natur. FNF Buskerud påpeker at DNT er en sentral samarbeidspartner i arbeidet med utformingen av en felles sti- og løypeplan. DNT har mye kunnskap om ferdsel på Norefjell i merkede stier og besøket på egne hytter.

---

⁸ <https://kart.naturbase.no/>

Alpin infrastruktur

Som nevnt over, vil de nye planene for alpin infrastruktur få omfattende negative konsekvenser for friluftsliv og sårbar natur. Anleggene må ikke utvides mer enn det det allerede har blitt åpnet opp for i gjeldende planer. Det vil være svært uheldig med ytterligere utvidelse av alpin infrastruktur i fjellet, da dette kommer til å beslaglegge enorme områder langt inn i fjellsonen, og medføre stor ferdsel og dermed ytterligere press på villreinområder og biologisk mangfold generelt. FNF Buskerud ser det som naturlig at utvikling av alpin infrastruktur skjer i tilknytning til eksisterende anlegg i Krødsherad, fremfor å ta i bruk nye natur- og fjellområder. Derfor bør infrastruktur for skitrekke og gondolbane i Sigdal tas ut av planen.

Hensynssone vann

Vi påpeker at det er viktig at hensynssonen på 100 meter langs vann og vassdrag overholdes. Norefjell har flere vernede vassdrag.

Andre kommentarer

- Det må utarbeides en ROS-analyse for planforslaget i henhold til lovkravet i pbl § 4-3, slik at man kan identifisere uønskede hendelser og bidra til å belyse virkninger av planforslaget. Dette er ikke gjort så langt.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Buskerud

Linda Williamsen
Vikarierende Fylkeskoordinator
FNF Buskerud

Forum for Natur og Friluftsliv Buskerud er et samarbeidsnettverk mellom 13 natur- og friluftsansjoner i Buskerud: DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Buskerud orienteringskrets, NOF avd. Buskerud, Oslofjordens friluftsråd, Kongsberg og Omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Nedre Buskerud krets av Norges speiderforbund, Buskerud Botanisk forening, Drammen klatreklubb, NOTS Drammen og Omegn, Buskerud KFUK-KFUM Speidere

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
BUSKERUD

Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

buskerud@fnf-nett.no / 97 72 28 12
www.fnf-nett.no/buskerud

Org. nr.: 912888193

Fra: Morten Lysheim <Morten.Lysheim@sandefjord.kommune.no>
Sendt: fredag 15. november 2019 13:13
Til: Sigdal kommune
Emne: Høringsuttalelse til kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum

Høringsuttalelse til forslag til kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum.

Det vises til forslag til kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035 med høringsfrist 15.11.19.

Undertegnede har hytte på Haugheimseter – Gamleseterveien 126. Jeg uttaler meg her som hytteeier og som bruker av friluftsområdene både sommer og vinter.

Uten å gå inn på det enkelte området, mener jeg det er uheldig at det foreslås vesentlig utbygging på snaufjellet. Dette gjelder særlig forslaget om alpinanlegg helt opp til Norefjellplatået og Høgevarde. Jeg mener at dette vil ødelegge mye for den flotte naturopplevelsen man i dag kan oppleve her. Min erfaring er at hytteeierne og andre brukere av fjellet på vestsiden av Norefjellplatået nettopp setter pris på den urørte naturen, det er jo områdetets kvalitet og attraksjon. Et alpinanlegg og det det fører med seg av aktivitet og installasjoner vil redusere denne kvaliteten vesentlig. La vestsiden av Norefjellplatået være for de som vil gå langrenn og ha urørt natur, så kan de som ønsker alpint benytte det flotte tilbudet på Krødsheradsiden.

Når det gjelder konkrete forslag har jeg følgende bemerkninger:

F51e, N52b og ST55. Dette er henholdsvis kombinert bebyggelse/utleieenheter, bunnstasjon for heis og heisanlegg. Disse områdene blir liggende ca. 150 m øst og nord for min hytte. Foreslåtte formål vil kunne skape stor aktivitet, blant annet i form av biltrafikk. Områdene må ha en god atkomst, og jeg regner med at parkering skal dekket innenfor foreslåtte arealer. Jeg mener det er en stor svakhet i konsekvensutredningen at atkomst til områdene ikke er vist eller vurdert. Trafikken til og fra disse områdene kan få stor negativ betydning for hyttene her, og også for naturmangfoldet, men det avhenger jo veldig av hvor atkomsten skal ligge. Dette burde derfor vært vurdert, vist i kartet og vært en del av KU. Det bes derfor om at dette gjøres slik at konsekvensene for hytteeierne i dette i dag rolige området kommer tydelig fram og deretter hensyntas.

Hilsen Morten Lysheim
Lønnegloveveien 15 C
3230 Sandefjord
Tlf. 90027667

Til	Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Sigdal kommune	Erling Kristian Skinderhaug	05.11.2019	2017/745-6/314
		Tidligere dato	Tidligere referanse
3350 PRESTFOSS		13.09.2019	

Uttalelse til Høring og offentlig ettersyn - Kommunedelplan for tempelseter - Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 - 2035

Vi gir uttalelse med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Forsvarsbygg kan ikke se at vi blir berørt av forslag til kommunedelplan og har ingen merknader.

Bjørn Bergesen
Leder arealplan
Eiendomsforvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Kopi til:
Forsvarsstaben Postboks 800, Postmottak 2617 LILLEHAMMER

Fra: Lars Rindal <rindallars@gmail.com>

Sendt: fredag 15. november 2019 19:51

Til: Sigdal kommune

Emne: Vedrørende kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum, sak 58/19

Sigdal kommune

Teknisk sektor

3350 Prestfoss

Oslo 15.11.2019

**Vedrørende kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum,
sak 58/19**

I en tid der FN kommer med alarmerende rapporter om kraftig reduksjon av uberørt natur og biologisk mangfold, samtidig med et stadig varmere klima, presenterer Sigdal kommune en omfattende plan for utbygging av hytter i høyfjellet og å etablere et stort alpinanlegg over store deler av Norefjell.

Vi er kritiske til planene. Norefjell-plataet er ganske lite og allerede under sterkt press av utbygning på alle kanter. Det å åpne for hyttebygging opp til 1000 meter vil gjøre presset enda større, også utenfor de områdene denne planen omfatter. Dette er brudd på de opprinnelige reguleringsplanene. Turområdene for allmennheten blir sterkt innskrenket.

Et slikt stort alpinanlegg som foreslått vil også ødelegge det visuelle inntrykket og tueropplevelsen i et område som er mye brukt. Ellers i planen er man nøye med å påpeke at det må taes hensyn til villreinstammen i området. Når det gjelder alpinanlegget opp til Høgevarde, nevnes ikke det som noe problem. Det er nettopp i dette område vi har sett villreinen, så det virker på oss som man lukker øynene for at det her er en konflikt

Planen omfatter også en 6 meter bred grusvei over fjellet mellom Tempelseter og Haglebu. Dette er også et drastisk inngrep som vil berøre mange. Vi ønsker slett ingen slik vei, for oss vil det redusere gleden over å gå i fjellet og kanskje ikke lenger gjøre det mulig å benytte de stiene vi nå benytter.

I tillegg vil mange av syklistene, med og uten elektrisk motor, sikkert fortsette rundt på stiene i fjellet. Stiene blir ødelagt og det blir ikke lenger hyggelig å gå på bena.

Når en kommune som Sigdal er så avhengig av hyttebygging, er det provoserende at det i planen knapt nevnes hva de eksisterende hytteeierne mener om disse planene. Det gjør at innstillingen til kommunen lett blir mer som en motstander en medspiller. Det er ikke gunstig for noen parter.

Som hytteeier har man svært liten innflytelse, men går man i gang og anlegger en seks meter bred grusvei over fjellet, vil vi sterkt vurdere å stryke vårt bidrag til løypepreparering og å be andre hytteeiere om å vurdere det samme.

Når det gjelder planene for Eggedal sentrum har vi ikke så sterke meninger. At det skal være mulig å drifte et forholdsvis stort hotell der, året rundt, stiller vi oss tvilsomme til, men forsøk det gjerne for vår del. Den foreslåtte gondolbanen er nok heller ikke særlig økonomisk forsvarlig og heller ikke behov for! Derimot blir mye natur ødelagt for å anlegge banen.

Et råd kunne være å satse på det autentiske og det typiske ved Eggedal, fremfor tilbud som finnes overalt. Eggedal mølle og Skredsvig Hagan er eksempler på en vellykket satsing.

Vennlig hilsen

Anne Kirsti Blystad og Lars Rindal

Bjørnerudseterveien 121

Eggedal

Høringsuttalelse kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal Sentrum 2019-2035

Eggedal 15.november 2019

Som grunneiere i Gamleseterområdet har vi, i likhet med mange andre, lagt ned et mangeårig arbeid for å få en god og helhetlig plan for området. Et stort flertall av grunneierne i fjellet samlet seg om et felles innspill.

Områdeplanen for Gamlesetra er på 8400 dekar. 65 % (5500 dekar) av området er LNF-områder, vann, turdrag og løyper. 13 % (1075 dekar) er ny fritidsbebyggelse inklusive kombinert turistområde tilrettelagt for utleie. Vi utarbeidet en landskapsanalyse (vedlegg i fellesinnspillet) som kartla egnede områder for utbygging og la inn grønne soner, nye stier og p-plasser slik at området åpnes opp for flere. I hovedsak består utbyggingsområdene av fortetting og utvidelse av eksisterende hytteområder. Etter oppfordring fra kommunen la vi inn en alpinløsning som gjør det mulig å ta seg fra Tempelseter helt til Krødsherad på ski. Alpinløsningen ble plassert lavest mulig i terrenget og egnede områder langs alpintraseene under 1000 meter, ble foreslått som utbyggingssoner spesielt tilpasset frivillig utleie i samsvar med Sigdal Kommunes målsetting om å bli en reiselivskommune.

Vi har følgende kommentarer til høringen.

Samla Saksframstilling

En konkretisering av områdene savnes. Eksempelvis nevnes bla. Istjenn og Djupsjøen (side 8 og 9). Hvilke områder hører inn under Istjenn, og er Djupsjølia og Racketjern regnet som en del av Djupsjøen i denne sammenheng?

På side 11 vises det til Fylkesmannen som trekker fram et brev fra DN skrevet i 2005. I brevet belyses viktighet av å bevare grønne korridorer og hensyn til villrein. Dette er gjeldende argumenter også i dag, men dette er generelle betraktninger som gjelder for hele fjellet og ikke kun vårt område. Siden 2005 er villreinens leveområder og kartlagtleggingen av viktige friluftsområder oppdatert. Vi har vektlagt begge deler i vår plan.

Planbeskrivelse:

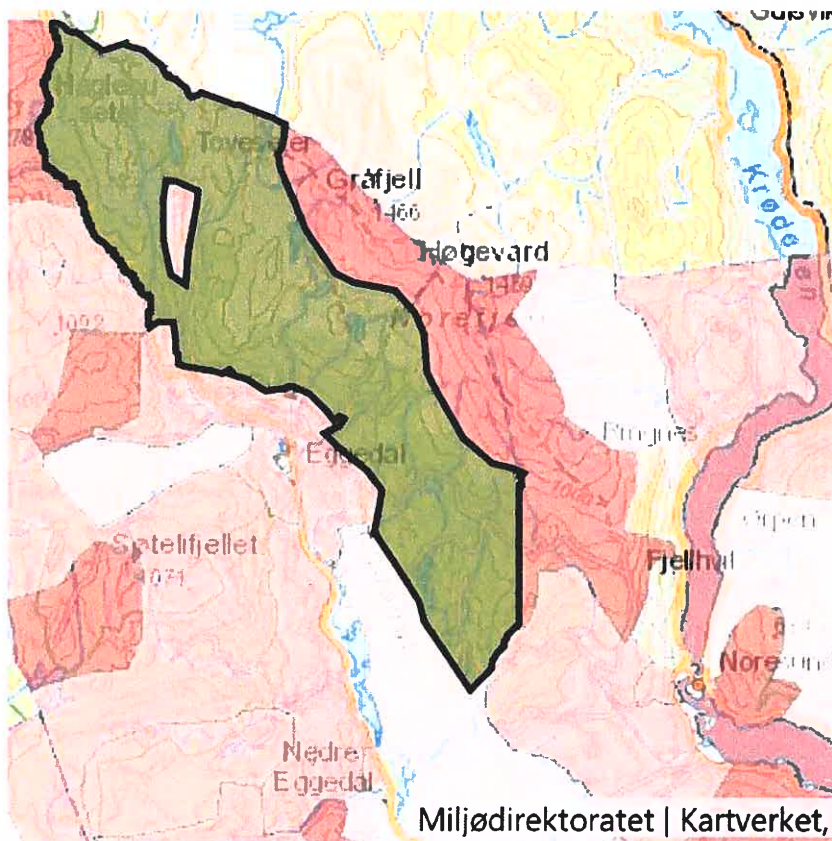
Punkt 4.1 arealdisponering og 5.1.2 Fritidsbebyggelse.

Området Djupsjøen er definert på to ulike områder. I teksten består området av Djupsjøen, Djupsjølia, Gamlesetra og Racketjern. Men området består i tillegg av samtlige områder syd for Djupsjølia med

unntak av Hornsjøen. Tabell side 15 og tabell side 29 viser at området Djupsjøen omfatter Gamlesetra, Racketjern, Djupsjøen/ Djupsjølia, Narumsetra, Kopengssameiet, Lauvkollen, Lislevatn og Soleseter. Teksten gir dermed et inntrykk av et langt større utbyggingsforslag for vårt område enn det som er foreslått. Det riktige er at over halvparten av områdene for fritidsbebyggelse er lokalisert til områdene fra Gamlesetra til Krødsherad (med unntak av Hornsjøen). Totalt foreslått areal til ny fritidsbebyggelse er 3542 daa i området fra Gamlesetra til Krødsherad (med unntak av Hornsjøen). For sammenligningens skyld burde områdets andel av hele arealet i kommunedelplanen vært med i denne beskrivelsen.

I punkt 4.2.3.1 vises det til at store deler av planområdet er kartlagt som friluftsområde (Norefjell fra Djupsjøen til Haglebu). Det er verdt å merke seg at hele planområdet fra Krødsherads grense til Haglebu omfattes av dette og ikke kun området fra Djupsjøen og nordover. Figur 1 viser det kartlagte friluftsområdets utstrekning fra Krødsherad til Haglebu.

Figur 1. Hele Norefjell beskrives som et svært viktig friluftsområde.

Punkt 5.4 LNFR-1 og LNFR-2

Det vises til inndelingen av LNFR i to områder. Det er krevende å finne linjene i plankartet som skiller de to ulike LNFR-områdene. For store deler av Gamleseterområdet er det foreslått at skillet mellom LNFR-1

og LNFR-2 følger Øvre Djupsjøløype gjennom det som i kommuneplan 2004-2020 er markert som et hvitt område. Vi finner det unaturlig å legge LNFR-skiellet helt ned til Gamlesetervannet, mens skillet går langt høyere både nord og syd for vårt område. Vi kan heller ikke se noen begrunnelser eller vurderinger som ligger til grunn for dette. Merk at den øverste hytta i Bjertneseterfeltet blir liggende i LNFR-1 dersom grensa følger skiløypa.

LNFR-1 gjelder områdene på fjellet og da bør ikke avgrensingen mot fjellet følge en skiløype som varierer fra 840 til 970 moh. (fra Gamlesetra til Leppejuv). Vi ber om at skillet mellom LNFR-1 og LNFR-2 følger en høydekote på f.eks. 950 moh.

Konsekvensutredning:

På tross av at kommunens utredning av våre områder ikke samsvarer med kommunens høringsforslag, vil vi påpeke enkelte momenter i utredningen. Dette da utredningen er en del av høringen og kan føre til misforståelser blant de som leser den. På generelt grunnlag mener vi at uklare begreper som «knekkpunkt mot fjellet» og «utfordrer snaufjellet» ikke egner seg i en utredning. Samtidig erkjenner vi at det er en omfattende oppgave å utrede alle områdene.

Fritidsbebyggelse H60a-n

Under tema Kulturminner/kulturmiljø er konsekvensen «delvis negativ» grunnet registrerte kulturminner i området. Dette mener vi er uriktig. I tillegg til bygninger på setrene som er oppført i Sefrak, er det kun ett kulturminne og det ligger utenfor de foreslåtte områdene for bebyggelse (ref. naturbase.no).

Under tema Snaufjell/eksponering er konsekvensen «delvis negativ» grunnet et lite område som «utfordrer snaufjellet». Med bakgrunn i vår landskapsanalyse og vår kjennskap til området mener vi helhetsvurderingen burde vært «delvis positiv». (Se også figur 3). Det burde også vært vektlagt positivt at områdene ligger godt utenfor villreinens leveområde og villreinsone (se figur 2).

Kombinert bebyggelse F51a-e

Under tema Kulturminner/kulturmiljø er konsekvensen uriktig satt til «delvis negativ» grunnet registrerte kulturminner i området.

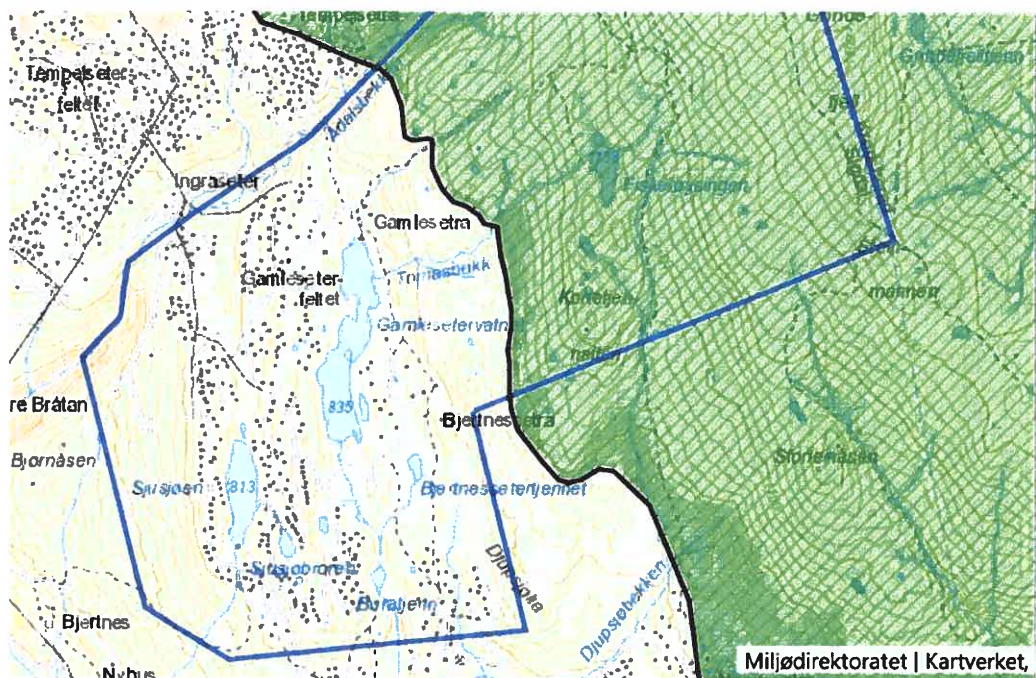
Under tema Snaufjell/eksponering er konsekvensen «negativ» med begrunnelse i at F51 a og b ligger over skoggrensa og F51 c og d ligger eksponert rett under skoggrensa. Alle disse områdene er dermed foreslått fjernet. Kommunen har senere foretatt en ny vurdering av skoggrensa som fastslår at kun nordre del av F51a ligger ovenfor skoggrensa. Vi har vurdert at også denne delen ligger under skoggrensa, men dersom kommunen er uenig foreslår vi at denne delen fjernes.

Under tema Transport/Trafikksikkerhet er konsekvensen «delvis negativ» da det kreves ny adkomstvei til området. Adkomsten hevdes å være via Tempelseterveien, men dette er feil da adkomsten er fra Djupsjøveien.

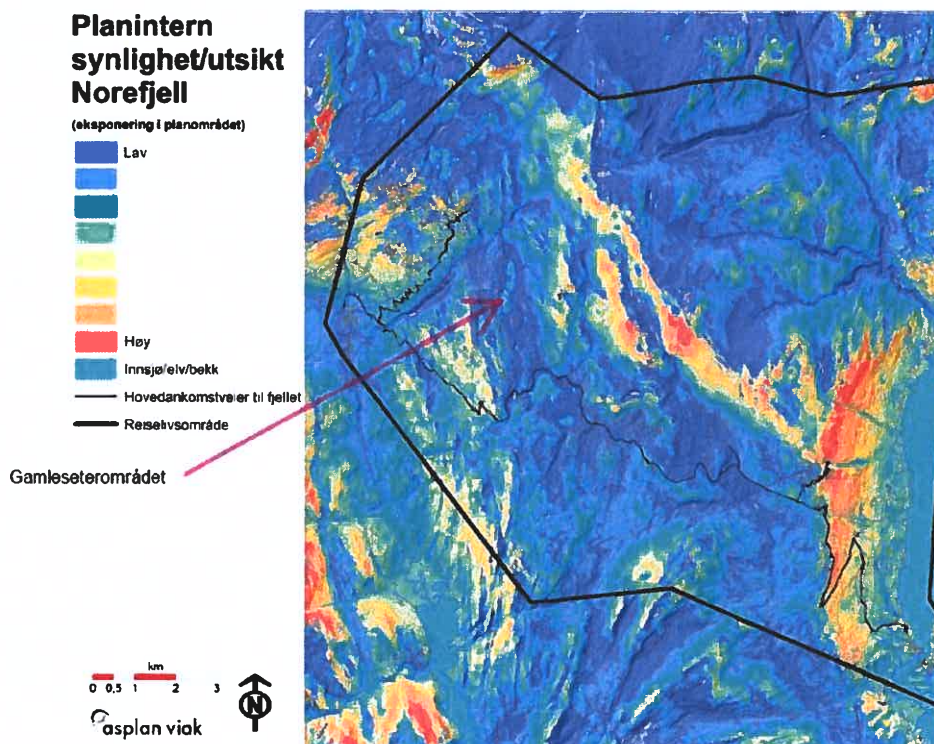
Konklusjon

Basert på et faktagrunnlag mener vi Gamleseterområdet er svært godt egnet til videre utvikling.

- Villreinens yttergrense er sammenfallende med villreinsonen på 1000 moh.
- Området er svært lite synlig/eksponert
- Beliggenheten er attraktiv med hovedinfrastruktur (vei/vann/avløp/strøm og løyper/stier) på plass.
- Området er stort nok til å gi en god balanse mellom utbyggingssoner og grønne områder.

Figur 2. Miljødirektoratets kartdatabase viser at villreinens leveområde/yttergrense i Gamleseterområdet sammenfaller med villreinsonen på 1000 moh. (+/- 10 meter).

Figur 3. Gamleseterområdet har laveste grad av eksponering.

Selv med en full utbygging i vårt område vil 2/3 deler av vår områdeplan bestå av LNF-områder, vann, turdrag og løyper. I tillegg er det store grøntområder nedenfor planen helt ned til Djupsjøveien og selvsagt i fjellet ovenfor områdeplanen. I dag er store deler av nærområdet lite tilgjengelig for andre enn eksisterende hyttebeboere grunnet private bomveier. I vårt innspill åpnes området opp for flere med plasser til andre hyttebeboere, turister og fastboende.

Vi støtter kommunens forslag til kommunedelplan men anmoder om følgende endringer:

1. Skillet mellom LNFR-1 og LNFR-2 følger en høydekote på f.eks. 950 moh. og ikke en skiløype som varierer mellom 840 og 970 moh. Eventuelt settes grensen mellom LNFR-sonene tilsvarende skillet nord og syd for vårt område.
2. Vi ønsker ingen områder for bebyggelse ovenfor skoggrensa. Dersom kommunen fastholder sin vurdering av at nordre del av F51a ligger ovenfor skoggrensa, ber vi om at delen fjernes.

Med Hilsen

Grunneierne i Gamleseterområdet

Jostein Guttormsen og Anders Widding

Til Sigdal kommune
v/Tine Normann

Eggedal 14.11.19

Innspill til kommunedelplanen.

Først vil vi nevne at vi er imponerte over det arbeidet som til nå er lagt ned og glade for det som skal gjøres framover i forbindelse med kommunedelplanen, og for at det nå er stort fokus på utvikling og fremtidige leveveier. Det setter vi stor pris på!

Vi har noen innspill til kommunedelplanen. Det er mulig at noen av disse punktene kommer en god del tidligere enn nødvendig, men vi mener dette er viktige punkter som iallfall bør inn så fort tiden er inne for det.

1. I forslaget til kommunedelplanen, arealdelen, som nå ligger ute til høring, mener vi det er lagt inn en for detaljert mulighetsstudie. Vi mener den delen som nå ligger til høring, skal sette av areal, ikke bestemme hva som skal ligge hvor av bygninger, sentre, butikker osv. Blir dette bestemt og fastlåst nå, kan det bl.a. være vanskelig å få utbyggere til å tørre og gå inn i nye prosjekter.

I tillegg er det i mulighetsstudien tegnet inn hvordan bygninger skal se ut. Vi mener at dette er for tidlig å bestemme nå, og at dette skal godkjennes som en del av kommunedelplanen. For å kunne ta denne avgjørelsen må det brukes mer tid på planlegging av sentrumsutbygging/-utvikling og estetikk. I dette arbeidet bør det settes ned et eget utvalg av flere aktuelle personer og fagfolk, til å se på og ta avgjørelser om disse tingene. Det å planlegge Eggedal sentrum slik at det blir vellykket og attraktivt på alle områder er svært viktig (se mer i pkt. 3).

2. De fleste av de undertegnede var på møtet kommunen arrangerte på Eggedal Borgerstue den 22. oktober. Det ble nevnt av flere der at man må finne flere attraktive områder å utvikle Eggedal sentrum i tillegg til nord for kirken (hvor det i planen er tegnet innbyggertorg). Vi mener at arealet til og rundt kirken må ivaretas (ref 60 meters regel).

Vi mener at området sør for Spar i planen bør reguleres til næring – dette området bør gå helt ned til barnehagen, ikke stoppe etter det «gamle bankbygget».

Vi mener også at flere av de andre arealene som er satt av egner seg godt, både området nord for bekken (Anne Trøseng) og nordøst for kirkens område (Knut Bjertnes), samt området til Eggedal eiendomsutvikling, fram til der det er tillatt.

3. Som nevnt mener vi at estetikk vil være av vesentlig betydning for at Eggedal sentrum skal bli attraktivt og hyggelig for både innbyggere og nåværende og fremtidige gjester. Man kan finne mange eksempler på at estetikk alene kan tiltrekke seg gjester, og at helhetlig og gjennomført byggeskikk, både i stil, fargevalg osv. ofte er avgjørende hvor suksessrikt et område blir.

Vi ønsker oss først og fremst en helhetlig plan hvor det blir definert «hvem vi skal være», hvem vi vil tiltrekke oss, hva vi står for osv., altså en tydelig profil. Og denne bør forankres bredt hos innbyggerne og kanskje resultere i en Reiselivsplan for hele kommunen?

Dette for at bygging, oppussing, utvikling av nye attraksjoner, spissing av tilbud, markedsføring osv. skal bli enkelt å planlegge og utføre.

Det vil være mye enklere for alle parter å planlegge og gjennomføre prosjekter når man har en definert profil.

Derfor mener vi det er helt essensielt at det settes ned en sammensatt gruppe med fagpersoner (som kan vise til deltakelse i vellykket destinasjonsutvikling også innenfor arkitektur/estetikk) sammen med lokale interesserte og kyndige som kan arbeide med dette.

Det vil også være mye enklere å søke midler til estetiske og kulturelle tiltak når man har en definert profil.

4. Vi har noen tanker rundt profil:

Vi tror at det ekte, det nære, det naturlige og naturvennlige vil bli mer og mer populært i framtiden. Vi ønsker derfor at det vil bli tatt hensyn til «Kjørkebygdas» unike kulturlandskap, og at dette skal opprettholdes og videreutvikles. Kulturlandskapet her har attraksjonskraft i seg selv, om det blir videreført og utviklet.

Vi har i dag noen få steingjerder nordøst for sentrum, oppover mot Tempelseter. Vi har også fortsatt noen beiter med dyr. Hva med å bygge opp igjen flere steingjerder, restaurere de som trengs og trekke beitene enda lenger ned mot sentrum, slik at man kan se beitende dyr fra sentrum? Da får man samtidig holdt området åpent og reint for småkratt og større busker og trær.

I tråd med dette, synes vi det ville være fint å bruke arkitekturen på kirken og Eggedal Borgerstue som utgangspunkt for byggeskikk på det som skal bygges i framtiden. Dette er en byggeskikk som går igjen oppover hele bygda, slik at det blir en helhetlig stil gjennom hele Sigdal. Den passer både naturen, landskapet, kulturen, nåværende bygninger, Sigdals historie og Norges historie. Dette er og en byggestil man kan dra over i det moderne med glass, stein og tre.

Det finnes svært mange «fjellbygder» som bruker stav og laft og den koselige hyttestilen, og det er kjempeflott, men vi kunne jo kanskje tenke litt annerledes? Og vi mener at å bringe inn en helt ny arkitektur kanskje ikke er det mest riktige med tanke på det som er av natur, kultur, historie og allerede eksisterende arkitektur i og rundt sentrum og i Sigdal for øvrig.

5. Vi mener at sentrum bør være så kompakt som mulig, med gangavstand til det meste og med sentral parkering.

Begge elveløpene bør utnyttes maksimalt til å lage stemning og fin estetikk, med oppbygde steinmurer fra elven opp til bredden, bruer og belysning.

Bygging oppover på begge sider av den nordligste elven med bruer over elven og gågater med flere mellomstore hus hadde også blitt flott (områdene til Anne Trøseng og Eggedal eiendomsutvikling) og passet inn i en slik type stil.

Det er også viktig at Søppelcontainere ikke bare må ha en penere utforming enn i dag, men settes på et annet sted slik at de synes minimalt.

Og som det allerede var tenkt på fra deres side; alt av belysning og gatelykter bør også være i samme stil som bebyggelsen, og gjennomføres gjennom hele Sigdal.

Vi tenker også at alt av reklame for arrangementer, plakater osv. i sentrum bør følge en form/mal.

6. En annen kjepphest for oss er å tenke «sentrum opp mot fjellet» - med det mener vi å binde sammen sentrum med området Tempelseter. Forslaget som Gondol ville være en fantastisk investering, selvfølgelig da med skinedfart fra Tempelseter og ned til sentrum. Denne nedfarten må da være sykkel/gangsti i sommerhalvåret. En super mulighet for de som også har tomter og områder fra fjellet og ned mot bygda – dette er da plutselig «ski in/ski out» og kan få en helt annen attraktivitet og bruk. Det er da også naturlig å bo i bygda og med letthet komme seg til fjells uten bil. Dette vil også få stor betydning for eksisterende og ny næringsvirksomhet i bygda og på fjellet.

Vi håper at dette innspillet ses for hva det er ment som; ikke som kritikk mot det som allerede er nedlagt av godt arbeid, men et ønske om å bidra til bærekraftig utvikling i Eggedal og at Eggedals innbyggere skal fortsette å kunne leve så godt som de gjør i dag, og i ENDA finere omgivelser.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Bøle og Frode Haugen - Eggedal Borgerstue

Hege Skredsvig - Gullalderkunst

Tone Beathe Benth og Geir Jellum, Norefjellhytta/Jellum Byggservice

Anne Kristi Marken og Anders Bjørnsrud, Bjørnsrud Transport

Emil Skare, Sigdal Rep. Service og Elisabeth B. Skare, Sans Design

Til Sigdal Kommune

Drammen 15 November 2019

Synspunkter/ønsker i forbindelse med høring Kommunedeleplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal Sentrum

Det vises til høringsdokumenter på kommunens hjemmeside.

Jeg har to festetomter nær Tempelseter og innenfor planområdet, hhv

- gnr. 143 bnr. 11, festetomt 81; tinglyst 4 juni 1970 (adresse Tempelseterveien 712)
- gnr. 143 bnr. 11, festetomt 9; tinglyst 18 juni 1962

Videre har min bror Ingar Hagen følgende festetomt:

- gnr. 143 bnr. 11, festetomt 34; tinglyst 5 mai(?) 1964

Bestilt av oss ble det holdt kartforretning over disse tomtene 1 oktober 2003, med korreksjon av grenser og nedsettelse av grensemerker.

Nedenfor har jeg markert disse tomtene på et plankart over området.

Jeg har følgende kommentarer til forslaget til kommunedeleplan som jeg ber om at tas i betraktning:

- De tre tomtene ser ut til å bli berørt av noe som betegnes som idrettsanlegg/ sykkelveg/ turveg. Vi ber om at slike traseer ikke blir til hinder for framtidig bebyggelse av våre tomter.

Og generelt:

- Jeg vil jeg gjerne at våre tomtegrenser avmerkes på kart som utgis over område i henhold til kartforretningen som ble avholdt 1 oktober 2003. Av kart jeg ser (f.eks på norgeskart.no) er det kun festetomt 81 som avmerkes. (Tomt 9 markeres som et punktfeste, mens tomt 11 ikke avmerkes i det hele tatt.)

Jeg imøteser gjerne en tilbakemelding på hvordan mine kommentarer blir ivaretatt i prosessen videre.

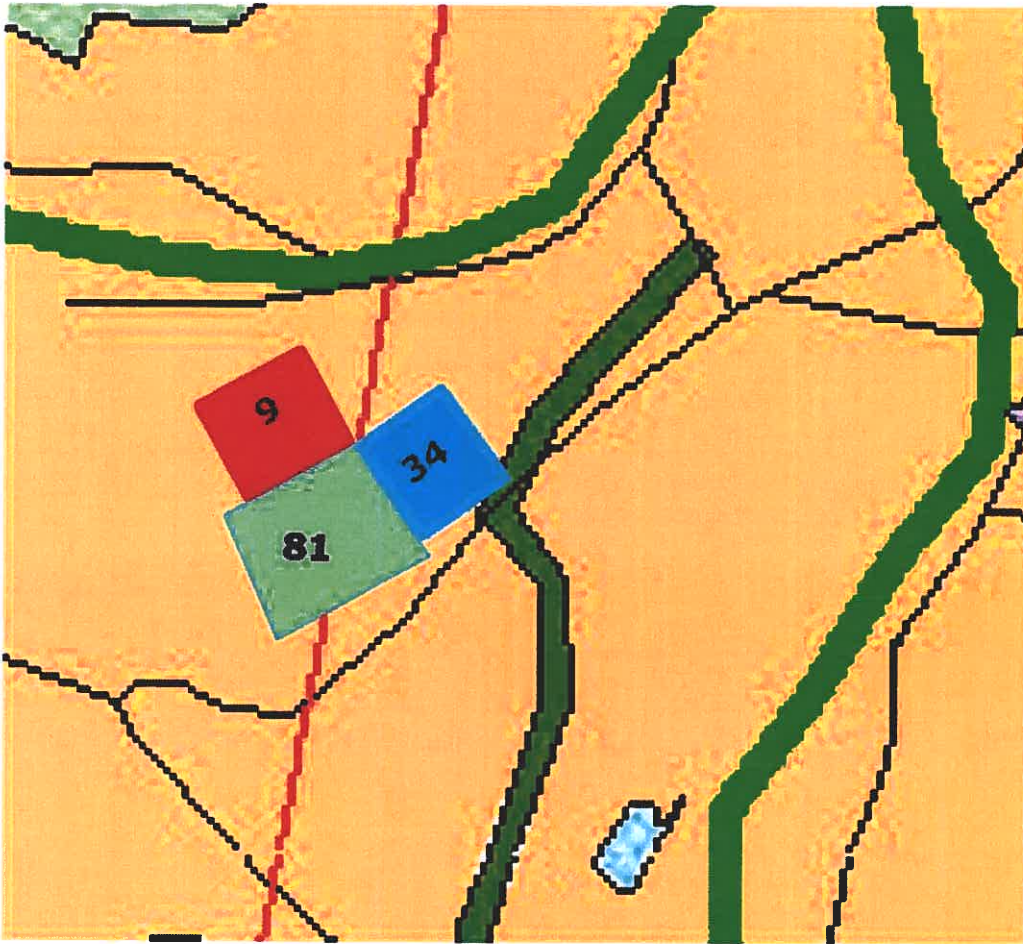
Med vennlig hilsen

Øistein Hagen
Hauk Aabelsvei 20
3038 Drammen

Mobil: +47 908 55 874

Vedlegg: Kart med feestetomter 81, 9 og 34 markert

Høringsuttalelse i forbindelse med utkast til kommunedelplan

Oslo, 15. november 2019

Jeg benytter i høringsrunden for høringsutkastet til kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum (sak 58/19) anledningen til å komme med noen opplysninger, som jeg også tidligere har formidlet til Sigdal kommune (med beskjed om at de skulle videreformidles til ordfører Anne Kristine Norman, teknisk sjef Kjell Ove Hovde, ansvarlig for reguleringsplaner Thea Sandsbråten Solum og kommuneplanlegger Lisbeth Friberg) den 11. juni 2018 (uten at jeg noen gang fikk respons fra kommunen). Jeg har i tillegg noen mer generelle betraktninger i forbindelse med høringsutkastet.

Jeg er medeier av en hytte på Moseterfeltet i Eggedal, der vi som familie har hatt hytte siden 1973. Festekontrakt ble inngått med daværende grunneier Olaf Knudson.

Knudson ga min far Gunnar Stavseth løfte om at Moseterfeltet den gang ble ferdig bebyggt, og at det altså ikke skulle komme flere hytter der i fremtiden.

Nåværende grunneiere Jostein Guttormsen og Anders Widding har planer om å bygge svært mange hytter på feltene de eier, og planene har også omfattet Moseterfeltet. Jeg har overfor Guttormsen og Widding (i uttalelsen jeg sendte kopi av til Sigdal kommune 11.06.18) meldt fra at jeg på grunn av løftet gitt av deres forgjenger Knudson, en avtale som også er ubetinget bindende for dem fordi de har arvet området, forventer at de avbryter planene om nybygging av hytter på Moseterfeltet. For øvrig fikk også andre hytteeiere det samme løftet, noen skriftlig. (Men skriftligheten er irrelevant, for muntlige avtaler er som kjent like bindende.) Forhåpentligvis er planene om nybygging av hytter på Moseterfeltet allerede droppet. Men dersom planene videreføres, vil de være ulovlige.

I Sigdal kommunes utkast til kommunedelplan uttales det at kommunen ønsker en såkalt fortetting med nye hytter på de eksisterende feltene. Det henvises videre til vedtak av "kommunens samfunnsdel" (antagelig menes det kommuneplanens samfunnsdel) av 11.12.15, og et uttalt ønske der om "å gjøre Sigdal til en attraktiv kommune å ha fritidsbolig i".

Sigdal ER en attraktiv kommune å ha fritidsbolig i, og det har den også vært opp gjennom årenes løp. Da gir ikke en slik målsetning mening. Bygging av nye hytter i områder som allerede er tett nok bebyggt, er ikke noe som gjør disse områdene mer attraktive for eksisterende hytteeiere. Tvert imot ødelegger nybyggingen mye av sjarmen med hyttefeltene. De blir seende mer ut som boligfelt. Mye av poenget med å reise på hytta er antagelig for folk flest å komme seg litt bort. Da har man ikke noe ønske om å kunne stå og vinke til naboen. De fleste hytteeiere bor i byer eller på tettsteder, og da er naturopplevelsen rundt hytta og det å kunne få være litt for seg selv en svært viktig verdi. Slikt står sterkt i norsk hyttetradisjon, og er mye av

årsaken til at hyttekulturen her til lands har oppstått.

Sigdal er på femteplass her i landet når det gjelder antall hytter. De bebygde hytteområdene er ikke spesielt store, og det er nå derfor på tide å sette en stopper for videre omfattende hyttebygging i de områdene. Dersom kommunen absolutt vil ha flere hytter, bør den isteden legge ut nye områder for dette nedover i liene, slik at ikke vi som allerede har hytte i Eggedal får ødelagt våre omgivelser. Rundt eksempelvis Gammelsetervann, på Moseterfeltet og på Sjusjøfeltet fins det allerede så mange hytter, at dersom det blir videre nybygging av mange hytter her, så vil området bli sterkt forandret på en veldig negativ måte. En rekke nye hytter, veier og felling av skog vil forringe området betydelig, og området vil bli totalforandret.

I Eggedal er vi nå kommet dithen at flere hytteområder er i ferd med å forvandles fra å være koselige felt til å bli slike usjarmerende felt, med veier, innkjørsler, store hytter som er dårlig plassert og ligger altfor tett, og med mye ødelagt natur rundt. Slik ser det i vår tid ut på nye hyttefelt, også i Eggedal. Det er ukoselig, og det ser litt ut som at det eneste som har betydd noe for dem som har stått bak nybyggingen, er å tjene mest mulig penger. Alle andre hensyn går tilsynelatende rett ut av vinduet, også hensynet til dem som har hytte i området fra før. Slikt gis det åpenbart blaffen i. Og dersom avtaler som ble inngått den gangen folk etablerte seg som hytteeiere i Sigdal og som var avgjørende for at folk valgte å komme dit, blir brutt, er det et svik mot hytteeierne.

Jeg syns det er en trist utvikling i landet vårt at de økonomiske interessene ødelegger hytteområder som fra naturens side er flotte, og som med et passende antall hytter smakfullt plassert i terrenget er koselige hytteområder. For meg har hytteområder på Geilo, Hemsedal, Hafjell, Nesbyen og Gaustablikk lite sjarm, fordi feltene ser ut som boligfelt. I Eggedal har nybyggingen i senere år dessverre hatt tilsvarende preg. Skal Sigdal kommune tillate slik pepring med fjellhus og gatesystemer i terrenget, så etablerer i det minste egne områder for folk som liker sånt. Ikke press det på oss som har et rettmessig krav på bevaring av vårt område, og som liker å ha natur og dyreliv rundt hytta.

Og selve naturen og dyrelivet er i sammenheng med planer om nybygging også et viktig tema i seg selv, fordi de blir fortrent til fordel for bebyggelse og veier der de fint kan leve og trives med en god og naturlig avstand mellom hyttene, slik vi har i dag. Å kunne nyte naturen rundt hytta er en viktig verdi for mange i forbindelse med hytteliv. Denne grunnleggende siden ved hytteliv trues med de foreliggende planene om såkalt fortetting av hyttefeltene.

Sigdal kommune har nå en historisk mulighet til ikke å fortsette å bli med på en destruktiv karusell med ødeleggelse av hytteområder, der formålet bare er at noen skal tjene enda mer penger. Det er nå på tide å innse at hyttebebyggelsen på de eksisterende hyttefeltene har blitt mer enn utbredt nok. Dere kan nå vise hytteeierne en takknemlighet for alt det som er blitt lagt igjen av penger i kommunen deres gjennom flere titalls år, og alt det hytteeierne legger igjen av penger. Det kan dere gjøre ved å bidra til at vi kan fortsette å reise til det fantastisk flotte området Eggedal og Norefjell er uten at de omgivelsene vi er så glade i har blitt ødelagt av overdreven hyttebygging, ved at dere nå sier nei til mer nybygging på de eksisterende feltene.

Dessuten tror jeg ikke at fremtidige generasjoner vil komme til å takke dere for pengene som ble tjent en gang i fortiden, men kanskje vil de takke dere for at dere var med på å sette en standard for ivaretagelse og bevaring av det vakre og spesielle området dere en gang forvaltet.

Uavhengig av hva kommunens holdning til nybygging måtte være, krever jeg at vår avtale fra 1973 blir holdt i hevd, og at det dermed ikke bygges nye hytter på Moseterfeltet.

Jeg ber om en bekreftelse på at denne høringsuttalelsen er mottatt av Sigdal kommune innen høringsfristen, og jeg ber også om en tilbakemelding om hvordan kommunen stiller seg til det omtalte løftet gitt av Knudson.

Med vennlig hilsen
Harald Stavseth

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår dato: 19.11.2019
Vår ref.: 201800022-10
Arkiv: 323
Deres dato: 13.09.2019
Deres ref.:

Saksbehandler:
Heidi Mathea Henriksen
22959759/hmh@nve.no

NVEs innsigelse - Offentlig ettersyn - Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 - 2035 - Sigdal kommune, Buskerud

Vi viser til brev av 13.09.2019 med kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum. Vi viser også til vårt brev av 05.02.2018 (se vedlegg) med innspill til oppstart av kommunedelplanarbeidet og høring av planprogram. Temaene vi spilte inn da, er de det også er aktuelt å gi merknader og innsigelse til nå.

Kommunedelplanen åpner for mange nye utbyggingsområder, sentrumsområder, etablering av alpinanlegg og nedfarter. Det er krevende å håndtere så mange nye utbyggingsområder og se til at disse er realistiske å gjennomføre. Det er flere av områdene det ikke vil være realistisk å få gjennomført med de føringene som er i planen, knyttet til avstandsgrenser til vassdrag og håndtering av vann. Vi viser til lovendringen av 08.03.2019 i plan- og bygningsloven der det kom inn en ny bestemmelse Pbl § 3-1 bokstav i) om at helhetlig forvaltning av vannets kretsløp er en planoppgave.

NVEs vurdering

I vårt innspill til oppstart av kommunedelplanen ga vi tydelige råd om hvordan bekker og elver må legges som premiss i planleggingen. Klimaframskrivninger tilsier mer nedbør og hyppigere episoder med styrtregn. Dette vil gi hyppigere og større flommer i små vassdrag. Transformasjon av naturområder til bolig- og hytteområder, samferdselsområder og alpinanlegg endrer avrenningen og det vil også kunne gi økte og mer spissete flommer i vassdragene. Det er derfor viktig i en tidlig planfase å ha en høy bevissthet rundt hvilke arealer som er best egna til innfiltrering og fordrøyning av vann, hvilke arealer som kan sikre trygg bortledning av vann og hvilke arealer som er best egna til å bygge på.

I bestemmelsene til planen er det lagt føringer på at overvann skal håndteres. Videre er det en generell bestemmelse om 100 og 50 meters byggeforbud langs vassdrag. Denne bestemmelsen ser ikke ut til å ha vært førende for plassering av de nye byggeområdene i planen. Flere byggeområder er i direkte konflikt med denne grensen, og dersom byggegrensen skal følges vil det ikke være areal igjen av byggeområdet til å bygge på. Det må gjøres en vurdering på overordnet nivå om det vil være mulig å opprettholde byggegrensen til vassdraget. Alternativt må det som en del av kommunedelplanen vurderes konsekvenser av å ikke kunne opprettholde en slik avstand. Vi viser igjen til lovendringen i plan- og

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7684 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

bygningsloven av 08.03.2019 der §1-8 er utvidet med et nytt *femte ledd* der det går frem at byggegrenser langs vassdrag nå også skal ivareta vassdragenes kapasitet.

Hele planområdet er innenfor nedbørsfelt til verna vassdrag. Vassdragsmiljøet og vassdragslandskapet skal derfor tillegges en stor vekt. For de områdene der det ønskes en utvikling og det ikke vil være mulig å oppnå en byggegrense på 50 til 100 meter må konsekvensen av dette diskuteres nærmere i kommuneplanen.

I vårt brev til oppstart av planarbeidet ga vi råd om å merke alle vassdrag med årssikker vannføring i plankartet. Vi mener dette er viktig for å ha god oversikt og sikre god styring med vassdrag og vassdragsnære areal. NVE mener kommunen bør bruke arealbrukskategorien *Bruk og vern av sjø og vassdrag*, jf PBL §11-7 nr 6 til å merke alle vann, elver og bekker.

I vårt brev til oppstart av planarbeidet var vi tydelige på at områder som kan eller er utsatt for fare må vises som hensynssone og tilknyttes bestemmelser som ivaretar videre utredning og ivaretagelse av sikkerheten. Som minimum må hensynssone for fare tegnes inn der det overlapper med eksisterende eller planlagt bebyggelse. I konsekvensutredningen var det på flere av de nye områdene påpekt en potensiell fare, uten at dette området er markert som hensynssone eller har konkrete bestemmelser knyttet til seg. NVE mener aktsomhetskart for skred må være utgangspunkt for hensynssoner for skredfare i bratt terreng. Aktsomhetskartet for flom er mindre nøyaktig, men her anbefaler vi å bruke aktsomhetsydrene og legge dette inn som hensynssoner. Dersom kommunen ønsker å vise hensynssonene på et eget juridisk bindende kartblad anbefaler vi at arealformålene vises på samme kartet.

NVEs innsigelse og faglige råd

NVE har innsigelser og faglige råd til kommunedelplanen for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum.

NVE har innsigelse til planen på bakgrunn av at det er lagt inn byggeområder som er i direkte konflikt med byggeforbudssonen som er satt i planen, uten at det er gjort nærmere vurderinger og avklaringer rundt dette.

NVE har innsigelse til kommunedelplanen på bakgrunn av at fare for flom og skred ikke er godt ivaretatt i plankart og bestemmelser.

NVE gir Sigdal kommune et sterkt faglig råd om bruke arealbrukskategorien *Bruk og vern av sjø og vassdrag*, jf PBL §11-7 nr 6 til å merke alle vann, elver og bekker.

Vi ber om å bli holdt orientert om det videre arbeidet. Vi bistår gjerne med ytterligere informasjon eller veiledning ved behov.

Med hilsen

Anne Cathrine Sverdrup
regionsjef

Heidi Mathea Henriksen
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Brev av 05.02.2018

U. VEDLETT

Sigdal kommune

3350 PRESTFOSS

Vår dato: 05.02.2018
Vår ref.: 201800022-3
Arkiv: 323
Deres dato: 15.12.2017
Deres ref.: 17/31655

Saksbehandler:
Heidi Mathea Henriksen
22959759/hmh@nve.no

Innspill til oppstart av kommunedelplan og høring av planprogram for kommunedelplaner i Krødsherad og Sigdal kommuner - Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum og Norefjell 2019-2035

Vi viser til brev av 15.12.2017 med planprogram for kommunedelplaner i Krødsherad og Sigdal på høring. Det er positivt at det legges opp til en felles prosess for planlegging av Norefjellsområdet med de tilhørende tettstedene Eggedal og Noresund.

I planprogrammet er det lagt opp til en felles prosess. Det er videre skissert et innhold for videre planarbeid og utredningsbehov. Vi savner at planprogrammet har mer konkret omtale av hvordan konsekvensutredningene skal gjennomføres og videre hvordan ROS-arbeidet skulle integreres i planen. NVE har noen innspill til videre planarbeid.

Klimatilpasning og naturfare

De siste årene er det utarbeidet Klimaprofiler for alle landets fylker. Klimaprofilen for Buskerud ble presentert i april 2017. Klimaprofilen er utarbeidet i samarbeid mellom NVE, Meteorologisk institutt, Uni Research og Bjerknæssenteret. Klimaprofilen for Buskerud ligger tilgjengelig på Klimaservicesenterets internettside; <https://klimaservicesenter.no/>.

Klimaframskrivninger tilsier at det vil bli mer nedbør og hyppigere episoder med styrtregn. Dette vil igjen gi hyppigere og større flommer i små vassdrag. Flommer i mindre vassdrag er som følge av klimaendringer venta å øke med minst 20% de neste 50 – 100 år. Klimautviklinga gir og grunn til økt aktsomhet mot flomskred og sørpeskred. Vi mener det derfor er viktig at bekker og elver får stor nok plass og god nok kapasitet til å ivareta dette.

Flom, erosjon og skred er naturlige prosesser langs vassdrag. Derfor må planlegging og utbygging langs vassdrag ta hensyn til faren for skader som følge av disse prosessene. Elver og bekker bør i utgangspunktet få tilstrekkelig rom for sin naturlige utvikling ved at det ikke blir bygd i områder utsatt for vassdragsrelatert fare. **Styring av arealbruken bort fra vassdragene er det beste virkemiddelet for å ta vare på vassdragsmiljø og hindre vassdragsrelatert fare.**

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7684 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

I arbeidet med å vurdere nye områder i kommunedelplanen må kommunene bruke tilgjengelig kunnskap. På NVE sine nettsider ligger aktsomhetskart for flom, snøskred, steinsprang og jordflomskred. På NVE sine kartsider ligger det også link til skredfareutredningen Krødsherad kommune gjorde i forbindelse med kommuneplanrulleringen. Dersom kommunene har andre fagutredninger av flom- og skredfare bør disse også brukes i arbeidet med kommunedelplanen.

Kvikkleireskredfare

Områdene rundt Krøderen er under marin grense. Der det er løsmasser under marin grense kan det være forekomster av kvikkleire. I vurdering av nye utbyggingsområder må dette vurderes. Vi viser her til NVE veileder nr 7-2014 «Sikkerhet mot kvikkleireskred. Vurdering av områdestabilitet ved arealplanlegging og utbygging i områder med kvikkleire og andre jordarter med sprøbruddegenskaper». Veilederen viser hvordan områdestabilitet skal vurderes og ivaretas i kommuneplanarbeidet og videre i reguleringsplan og ved byggesak.

Vassdragsnatur

Elveos og randsoner langs vassdrag er blant de mest artsrike og bevaringsverdige med hensyn til landskapsøkologi og biologisk mangfold. I planen bør kommunen ha en konkret vurdering knyttet til byggeavstand langs vassdrag. Videre bør det finnes gode løsninger for kryssing av vassdrag med veier og skiløyper m.m.

Nærmest hele planområdet ligger innenfor de vernet vassdragsområdene Norefjellområdet og Simoa, begge vernet i verneplan I for vassdrag. RPR for verna vassdrag må legges til grunn i planarbeidet. Retningslinjenes virkeområde omfatter hovedelv, sideelver, større bekker, sjøer og tjern, samt et område på inntil 100 meters bredde på hver side av disse.

Innarbeiding i planen

Alle vassdrag med årssikker vannføring bør merkes tydelig i plankartet. Områder i og langs vassdrag er verdifulle for miljø og friluftsliv. Generelt bør en unngå utbygging tett inn til vassdrag. Styring av arealbruken bort fra vassdraga er det beste virkemiddelet for å ta vare på vassdragsmiljø og hindre vassdragsrelatert fare. For å gi god oversikt og sikre god styring med vassdrag og vassdragsnære areal anbefaler NVE at kommunen bruker arealbrukskategorien *Bruk og vern av sjø og vassdrag*, jf PBL § 11-7 nr.6 til å merke alle vann, elver og bekker.

Utredning av flom-, erosjons- og skredfare på kommuneplannivå har som mål å avklare om det er areal med potensiell fare i områder der det kan være aktuelt med utbygging. Sikkerhetskravene i Byggeteknisk forskrift (TEK17) kap. 7 gjelder all utbygging i kommunen, uavhengig av reguleringsstatus, arealformål i plan, om det er nye utbyggingsområder eller fortetting. Vi mener derfor at kommunedelplanen må bygges opp slik at plankartet med sine bestemmelser hjemler nødvendige tiltak og utredninger for hele planområdet, samtidig som kjente potensielle og reelle fareområder er synliggjort på en lett tilgjengelig måte. Planprogrammet bør vise til at det i ROS-analysen må kartlegges potensiell naturfare i alle områder der bygging er aktuelt.

NVE mener det er viktig at det innarbeides hensynssoner som viser potensielle faresoner. I de områdene der det er utredet reell fare må disse brukes som grunnlag for hensynssonene. Til hensynssonene må det tilknyttes bestemmelser med krav om nærmere kartlegging av faren i alle plan og byggesaker, eller krav om sikring der den reelle faren er utredet.

NVE retningslinje 2/2011 "Flaum og skredfare i arealplanar" med vedlegg gir nærmere oversikt over hvordan flom, erosjon og skred kan utgjøre en fare og hvordan faren bør utredes og innarbeides i

kommuneplaner. For mer informasjon viser vi til NVE sine nettsider om arealplanlegging, <https://www.nve.no/flaum-og-skred/arealplanlegging/>.

NVE fremmer normalt innsigelse til planer der kjente fareområder og aktsomhetsområder ikke er innarbeidet i plankartet som hensynssoner i alle byggeområder (eksisterende og framtidige).

Vassdrags- og energianlegg

Sentral og regionalnettsanlegg, transformatorstasjoner og andre større kraftledninger som krever konsesjon etter energiloven er unntatt fra PBL. Eksisterende og vedtatt større høyspenningsanlegg og transformatorstasjoner skal avsettes som hensynssoner i plankartet. Mindre kraftledningsanlegg innenfor områdekonsesjonene kommer inn under PBL og kan settes av i plankartet som teknisk infrastruktur etter PBL §11-7 nr. 2. Vannkraftverk bør settes av som område for «Bebyggelse og anlegg».

Karttjenester

På NVE sine kartsider ligger det svært mye informasjon tilgjengelig, se <https://www.nve.no/karttjenester/>. Her ligger det blant annet faresonekart, aktsomhetskart (for snøskred, steinsprang, jord- og flomskred, flomfare), oversikt over nettanlegg og kraftanlegg, verna vassdragsområder, løsmassekart, m.m. Her er det også løsninger for at kommunen kan laste ned karta direkte og bruke de inn i eget kartsystem. I kartinnsynsløsningen NVE Atlas kan kartlagene ses i sammenheng, <http://atlas.nve.no/html5Viewer/?viewer=nveatlas>

For generell informasjon og veiledning knyttet til NVEs saksområder vi viser vi til [NVEs veileder 2/2017 Nasjonale og vesentlige regionale interesser innen NVEs saksområde i arealplanlegging](#), og øvrig veiledningsmaterieell på NVEs nettsider www.nve.no/arealplan.

Dersom kommunene har behov for veiledning knyttet til hvordan innarbeide våre tema i planen bistår vi gjerne kommunen i dette arbeidet.

Med hilsen

Anne Cathrine Sverdrup
regionsjef

Heidi Mathea Henriksen
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Fylkesmannen i Buskerud
Krødsherad kommune

Sigdal kommune
Borgestubakken 2
3350 PRESTFOSS

Saksbehandler, innvalgstelefon

Geir Sørmoen, 32266650

Sigdal - Samordnet statlig høringsuttalelse til Kommunedelplan for Tempelseter-Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 - 2035

Vi viser til brev av 13. september 2019 med forslag til Kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 – 2035.

I brev fra Fylkesmannen til kommunene datert 08. januar 2019 informeres det om samordning av statlige innsigelser. Fra 2018 er dette blitt en fast ordning, jf. pressemelding fra Regjeringen datert 27. desember 2017.

Saken gjelder

Kommunedelplanen omfatter fjellområdene fra Tempelseter til kommunegrensen mot Krødsherad og Eggedal sentrum. Planforslaget legger til rette for en stor økning utbyggingsareal i fjellområdene og i sentrum.

Fylkesmannens kompetanse

Fylkesmannen har fått et delt ansvar i innsigelsessaker. Fylkesmannen har et ordinært samordningsansvar for innsigelser fremmet innenfor eget myndighetsområde og skal som fagmyndighet påse at planer ikke er i strid med nasjonale og vesentlige regionale interesser. Samtidig skal Fylkesmannen som samordningsmyndighet påse at innsigelser fra øvrige statlige fagetater er tydelig forankret i lov, forskrift eller retningslinjer.

Fylkesmannen skal foreta en samlet vurdering av alle innsigelser og ta stilling til hvilke som skal fremmes. Det er den enkelte fagetat som har myndighet til å fremme innsigelsen, men Fylkesmannen har myndighet til å avskjære den på visse betingelser. Hvis en innsigelse avskjæres vil det si at den ikke fremmes som innsigelse.

I dette brevet opptrer Fylkesmannen som samordningsmyndighet. Det er høringsuttalelser med innsigelse fra følgende statlige etater:

- Biskopen i Tunsberg, datert 11. november 2019
- Norges vassdrags- og energidirektorat, datert 19. november 2019

- Fylkesmannen i Oslo og Viken, datert 20. november 2019

Fylkesmannen har også mottatt høringsuttalelse fra Statens vegvesen som Statlig veg- og sektormyndighet med faglige anbefalinger:

- Statens vegvesen, datert 12. november 2019

Oversikt over høringsuttalelsene

Biskopen i Tunsberg har fremmet følgende innsigelse:

Kirkeloven fastsetter en sone på 60 meter rundt kirken der tiltak krever biskopens godkjenning, jmf § 21 i kirkeloven. 60 meters sonen er ikke markert på arealplanen eller gitt egne bestemmelser.

Hensynssonen verneverdig kulturminner og kulturmiljø (H570_3) signaliserer at det skal tas hensyn til kirkens plassering og virkning i landskapet, men denne bestemmelsene er ikke tilstrekkelig til at Tunsberg biskop kan gi en generell dispensasjon for tiltak innenfor 60-meters sonen.

Norges vassdrags- og energidirektorat har fremmet følgende innsigelse

NVE har innsigelse til planen på bakgrunn av at det er lagt inn byggeområder som er i direkte konflikt med byggeforbudssonen som er satt i planen, uten at det er gjort nærmere vurderinger og avklaringer rundt dette.

NVE har innsigelse til kommunedelplanen på bakgrunn av at fare for flom og skred ikke er godt ivaretatt i plankart og bestemmelser.

Fylkesmannen i Oslo og Viken har fremmet følgende innsigelse

Fylkesmannen har innsigelse til arealforslag som omfatter dyrka jord ved Eggedal tettsted og syd for tettstedet: Boligformål B50d, B50e, B50f, sentrumsformål S51c, næringsområde N50, fritidsformål F50 og to traseer og bestemmelser for «sklibakker» ned mot Eggedal. Videre fremmes det innsigelse til at konsekvensutredningene ikke tar tilstrekkelige med hensyn til jordvern, matproduksjon, vernskog, skog og skogbruk og kulturlandskap.

Fylkesmannen har innsigelse til sykkelveg, skiheiser og skiløyper, gondoler, tunell i fjellet og idrettsanlegg som ligger ovenfor eksisterende bebyggelse opp mot fjellet. Videre fremmes det innsigelse til utbyggingsområdene: H50a-b, H57, H55a-d, H51, H52a-h, H56a, N52a, F51a-d, H60d, f, g, h, i, H53 a-b og d, H62 a-g, F52a-b, F53a-e, H64a-i, H65a-d, ST58, F54, N53, øvre del av H67_1, H67a-b, H69a-m, R50a-b, N55a-c, F50 og deler av H63.

Det fremmes innsigelse til manglende ROS-analyse for kommunedelplan.

Samordning

Innsigelsene til de tre statlige aktørene er ikke motstridende eller ubegrunnet. Fylkesmannen har derfor funnet at alle innsigelsene fra Biskopen i Tunsberg og Norges vassdrags- og energidirektorat har Fylkesmannen fremmes i sin helhet. Videre er det fremmet flere faglige anbefalinger som vi oppfordrer kommunen til å følge opp i det videre planarbeidet. Vi gjør oppmerksom på at uttalelsen

med faglig anbefaling fra Statens vegvesen som statlig vegmyndighet følger vedlagt dette samordningsbrevet.

Høringsuttalelsene er vedlagt i sin helhet og må gjennomgås av planmyndigheten for å få full oversikt og utfyllende informasjon om innholdet.

Videre prosess

Fylkesmannen forutsetter at Sigdal kommune følger opp innsigelsene og samarbeider med Biskopen i Tunsberg, Norges Vassdrags- og energidirektorat og Fylkesmannen med å finne løsninger. Dersom partene kommer til enighet, er det den enkelte fagetat som har myndighet til å trekke innsigelsene.

Dersom partene ikke blir enige, skal saken oversendes Fylkesmannen etter de ordinære rutinene jf. pbl. § 5 - 6.

Med hilsen

Eli Kristin Nordsiden (e.f.)
seksjonssjef

Geir Sørmoen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 201800022-3 Innspill til oppstart av kommunedelplan og høring av planprogram for kommunedelplaner.PDF
- 2 NVEs innsigelse - Sigdal - kommunedelplan - Tempelseter - Djupsjøen og Eggedal sentrum - 2019 - 2035
- 3 19_02076-9Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019 - 2035, offentlig ettersyn
- 4 18_24114-7Høring og offentlig ettersyn - Kommunedelplan Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum, merknad fra Statlig veg- og sektormyndighet
- 5 Sigdal - Uttalelse til kommunedelplan - Tempelseter - Djupsjøen og Eggedal sentrum - 2019 - 2035

Kopi til:

Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Statens vegvesen region sør	PB 723 Stoa	4808	ARENDAL
Avinor	Postboks 150	2061	GARDERMOEN
Norges vassdrags- og energidirektorat	PB 5091 Majorstuen	0301	OSLO
Den Norske Kirske	Postboks 799 Sentrum	0106	OSLO

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Vår dato:

20.11.2019

Vår ref:

2019/40777

Deres dato:

13.09.2019

Deres ref:

17/3165

Sigdal kommune
Borgestubakken 2
3350 PRESTFOSS

Saksbehandler, innvalgstelefon
Geir Sørmoen, 32266650
Anette Søråas, 22003673

43: VEDLEGG

Sigdal - Uttalelse til kommunedelplan - Tempelseter - Djupsjøen og Eggedal sentrum - 2019 - 2035

Fylkesmannen har flere merknader og anbefalinger som vi ber kommunen vurdere og eventuelt innarbeide i planforslaget. Dette gjelder blant annet til konsekvensutredningen, naturmangfold, vassdrag, overvann, landbruk, skogbruk, samfunnssikkerhet, barn og unge og bestemmelsene. Videre bør kommunen foreta en vurdering av eksisterende arealer og se disse opp mot behovet for nye arealet. Det foreligger et ansvar på kommunen i å dokumentere behovet for en så stor utbygging som det er foreslått i planforslaget.

Ut fra nasjonale føringer for jordvern, økt matproduksjon og kulturlandskap fremmer Fylkesmannen innsigelse til arealforslag som omfatter dyrka jord ved Eggedal tettsted og syd for tettstedet: Boligformål B50d, B50e, B50f, sentrumsformål S51c, næringsområde N50, fritidsformål F50 og to traseer og bestemmelser for «sklibakker» ned mot Eggedal.

Med bakgrunn i nasjonale føringer og hensyn til naturmangfold, friluftsliv og vassdrag fremmer Fylkesmannen innsigelse til sykkelveg, skiheiser og skiløyper, gondoler, tunell i fjellet og idrettsanlegg som ligger ovenfor eksisterende bebyggelse opp mot fjellet. Videre fremmes det innsigelse til utbyggingsområdene: H50a-b, H57, H55a-d, H51, H52a-h, H56a, N52a, F51a-d, H60d, f, g, h, i, H53 a-b og d, H62 a-g, F52a-b, F53a-e, H64a-i, H65a-d, ST58, F54, N53, øvre del av H67_1, H67a-b, H69a-m, R50a-b, N55a-c, F50 og deler av H63.

Videre er det ikke utarbeidet en ROS-analyse i tråd med pbl § 4-3. Det fremmes derfor innsigelse også til dette.

Vi har også innsigelse til at konsekvensutredningene ikke er tilstrekkelige med hensyn til jordvern, matproduksjon, vernskog, skog og skogbruk og kulturlandskap. Vi mener også at konsekvensutredningen har mangler og bør revideres for å sikre at faktagrunnlag fremkommer korrekt.

Når det er avdekket at nasjonale og regionale hensyn er berørt av et planforslag, bør ikke forslagene legges inn i planen, jf. forskrift om konsekvensutredninger.

E-postadresse:
fmovpost@fylkesmannen.no
Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Grønland 32
Oslo: Tordenskiolds gate 12

Telefon: 69 24 70 00
www.fylkesmannen.no/ov
Org.nr. 974 761 319

Bakgrunn

Fylkesmannen viser til brev av 13. september 2019 med forslag til Kommunedelplan for Tempelseter, Djupsjøen og Eggedal sentrum 2019-2035.

Planforslaget omfatter fjellområdene mellom Tempelseter, Krødsherad og Eggedal sentrum. Hensikten med kommunedelplanen er å bidra til reiselivsutvikling. Planen legger til rette for fritidsbebyggelse, heiser og nedfarter på snaufjellet og gondol mellom Eggedal og Tempelseter.

Fylkesmannen har i brev av 30. januar 2018 kommet med uttalelse til varsel om oppstart av det felles startede planarbeidet til Krødsherad og Sigdal kommuner. Hensikten med planarbeidet var å utarbeide en felles kommunedelplan for området som strakk seg fra Eggedal sentrum i vest til Krøderen og Noresund i øst. Målet med planarbeidet var å komme frem til en langsiktig og helhetlig utvikling av fjellområdet og skape forutsigbarhet for kommuner, grunneiere og brukere av området.

For å sikre en bærekraftig bruk av området uttalte vi at det var viktig med en overordna plan som sikret villreinens leveområder, og som setter langsiktige grenser for den videre arealdisponeringen av området. Regional plan for Norefjell og Reinsjøfjell er under utarbeidelse for området. Denne planen vil legge viktige føringer for kommunens videre forvaltning av fjellområdet. Vi mente derfor det var viktig at den regionale planen ble vedtatt før et kommunedelplanforslag ble sendt på høring.

Videre viste vi til nasjonale føringer knyttet til naturmangfold, landskap, friluftsliv, vassdrag og jordvern og ba om at dette ble tilstrekkelig utredet og ivaretatt i tråd med nasjonale føringer.

Fylkesmannens kommentarer

Som Sigdal kommune også er godt kjent med, har forslag til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell vært på offentlig ettersyn. Dette planarbeidet har tatt lengre tid enn først planlagt, men er i sluttbehandlingen hos Buskerud fylkeskommune. Siden det i kommunedelplanen er lagt opp til utbygginger i områder av regional og nasjonal interesse, burde kommunen avventet offentlig ettersyn til den regionale planen var vedtatt. Dette ville gitt bedre forutsigbarhet og en overordna avklaring rundt arealdisponeringen. Videre er det ny kunnskap i den regionale planen som med fordel burde vært benyttet i utarbeidelsen av denne kommunedelplanen. Det gjelder spesielt konsekvensutredningen som viser til at dagens utbygging trolig har nådd smertegrensen for villrein i dette fjellområdet, og at det dermed ikke bør åpnes opp for nye hyttefelt. Det vises til at ferdselen må styres til de mindre konfliktfylte områdene på fjellet som villreinen i mindre grad benytter.

Den regionale planen trekker også frem utfordringer ved at en for stor utbygging kan redusere kvaliteten på viktige friluftsområder og dermed redusere attraktiviteten av området som reisemål. Dette er noe planbeskrivelsen til kommunedelplanen er litt inne på, uten at det er valgt å foreta utredninger eller gjøre ytterligere vurderinger av dette i planforslaget.

Kartutforming

Når det gjelder den tekniske utformingen av plankartet mener vi det er en del mangler som resulterer i at lesbarheten i kartet svekkes. Grunnkartet bør ha med seg bebyggelse og anlegg i kartet og alle vassdrag av en viss størrelse bør vises i kartet. Flere elver og større bekkeløp vises ikke. Dette mener vi er uheldig. Det samme gjelder også for større myrområder.

Historikk og tidligere avgjørelser

Vi vil bemerke at det i 2003 ble fremmet innsigelse til områdene øst for Gamleseter-Djupsjøen som også er lagt inn i dette planforslaget. Planforslaget ble behandlet av Miljøverndepartementet i 2005 hvor det ble påpekt at natur og friluftsinnteressene i dette området er av nasjonal verdi. I ettertid har kommunen gjennomført en friluftskartlegging som viser at det er store friluftsinnteresser i de områdene som kommunedelplanen foreslår å bygge ned.

Vi kan ikke se at kommunen har tatt inn over seg verdiene av disse områdene. Eksempelvis kan vi ikke se at konsekvensutredningen viser til tidligere stadfestinger i området. Ei heller er det gjort et forsøk på å vurdere den samlede konsekvensen av utbyggingen som er foreslått. Grønncorridorer mellom hyttefeltene må ivaretas for å sikre gode og romslige ferdselsmuligheter for mennesker og dyr forbi hytteområdene. Vi stiller derfor også spørsmålsteget ved om bredden på grønncorridorene inne i hyttefeltene er gode nok til å sikre eksisterende og fremtidige kvaliteter ved korridorene.

Nasjonale og regionale føringer for jordvern og om økt matproduksjon

Revidert nasjonal jordvernstrategi ble vedtatt av Stortinget i 2018. Det er satt nasjonale mål om at omdisponering av dyrka jord ikke skal overstige 4000 dekar per år innen 2020 og mål om at matproduksjonen skal øke. Landbruksdirektoratet har laget en nettside med veiledning om jordvern og landbruk i kommunal planlegging der de nasjonale føringene er tilgjengelige. Vi viser også til «jordvernbrevet» av 01.10.2018 der krav til alternativer til utbygging på både dyrka og dyrkbar jord er vektlagt.

Arealforslag på dyrka jord, Eggedal tettsted samt syd for Eggedal

Følgende arealforslag ved Eggedal tettsted omfatter dyrka jord: B50d, B50e, B50f, S51c øvre del, utvidet offentlig formål ved kirken (uten bykst/tallkode). Et stykke syd for Eggedal tettsted omfatter en del av et næringsområde N50 også en del av et stort, godt arrondert fulldyrka areal som totalt er på 70 dekar. Fritidsformål F50 omfatter også dyrka jord. Ved «mølla» foreslås parkering og kulturformål på dyrka jord. Vi kan ikke se at alternativer til omdisponering av dyrka jord er vurdert, og flere steder ser det ut til å være enkelt å unngå tap av dyrka jord.

For de to sklibakkene (to grønne traseer som starter like nordvest for B50f som foreslås fra tettstedet og oppover mot fjellet), framgår det at det tillates betydelige varige installasjoner knyttet til «banene». Vi mener at traseene vil få negative konsekvenser for jordvern, matproduksjon, øvrig landbruksdrift/ beitebruk og skjøtsel av kulturlandskapet. Jordbruksområdet omkring Eggedal tettsted er kartlagt som et verdifullt kulturlandskap og traseene splitter opp flere sammenhengende jordbruks- og beiteområder. Vi fremmer derfor innsigelse til sklibakkene fordi de er i konflikt med nasjonale og regionale føringer for jordvern, matproduksjon og kulturlandskap.

Det er betydelige arealreserver i allerede avsatte byggeområder i Eggedal, og vi mener at konsekvensutredning/planforslag ikke viser hvorfor det er behov for nye byggeområder. Det er ikke vist alternativer til arealforslagene som ligger på dyrka jord og i et verdifullt kulturlandskap.

Omfanget av berørt dyrka jord i planen er oppgitt til 58 dekar til bolig- og sentrumsformål i Eggedal. Vi vurderer at nye arealforslag totalt fører til tap av ca 64 dekar dyrka jord, mens større uberørte jordbruksområder utgjør langt mer areal. Særlig ved næringsområdet N50 og sklibakkene som er i konflikt med større sammenhengende jordbruksareal. I tillegg kommer dyrka og dyrkbar jord i areal som er avsatt i gjeldende kommuneplan.

Konsekvenser av de nye forslagene (KU) er ikke tilstrekkelig utredet for jordvern, matproduksjon, øvrig landbruksdrift/beitebruk og verdifullt kulturlandskap. Dyrka og dyrkbar jord skal behandles som nasjonalt samfunnsviktige ressurser og omdisponering skal så langt som mulig unngås. Der en

helhetlig vurdering av planforslag konkluderer med negative konsekvenser i KU, bør arealforslaget ikke legges inn i planen.

Arealforslagene fører til tap av jordbruksareal og mange inngrep i store sammenhengende LNF-områder og verdifullt kulturlandskap. Ut fra nasjonale føringer for jordvern, økt matproduksjon og kulturlandskap, fremmer Fylkesmannen innsigelse til arealforslag ved Eggedal tettsted og syd for tettstedet: Boligformål B50d, B50e, B50f, sentrumsformål S51c, næringsområde N50, fritidsformål F50 samt to traseer og bestemmelser for «sklibakker» ned mot Eggedal. Innsigelsen omfatter også konsekvensutredningene av nye arealforslag og manglende konsekvensutredning av planen som helhet.

Konsekvenser for beiteressurser og skog

Beiteressurser er viktige for framtidig matproduksjon og skjøtsel av kulturlandskapet. Det er viktig at potensielle konflikter mellom hytteområder og beitebruk/beiterettigheter blir vurdert. Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i tidligere seterområder framgår ikke. Vi mener at beitebruksplanen må legges til grunn, og bestemmelser og retningslinjer i kommunedelplanen bør følge opp planens anbefalinger. Beitebruksplanen fra 2008 viser at det er betydelige beiteressurser i Eggedalsområdet i inn- og utmark.

Nye areal for fritidsbebyggelse foreslås lagt i store sammenhengende skog- og naturområder både opp mot skoggrensa og over skoggrensa. Forslagene omfatter areal ved Tempelseter på ca. 1200 dekar, ved Djupsjøen på over 3500 dekar og ved Hornsjøen på ca 370 dekar. I tillegg foreslås skibakker med heiser, nedfarter og skiløyper på om lag 1250 dekar i og over skoggrensa ved Tempelseter.

Store deler av disse områdene er «vernskog» etter skogbruksloven § 12, jf. NIBIOs kart. Dette er skog som tjener som vern for annen skog eller gir vern mot naturskader. Vernskog skal beskytte mot for eksempel jordskred, steinsprang, snøskred eller skadeflom. Vi mener at konsekvensene av store nye utbyggingsområder i vernskog må utredes, og fare for økt risiko- og sårbarhet må vurderes konkret for de foreslåtte byggeområdene og for planen som helhet. Videre må risiko og sårbarhet ved skogbrann vurderes (ROS-analysen).

Det framgår av bestemmelser og planbeskrivelse at det vil bli stilt økte krav til infrastruktur som for eksempel vei, vann og avløp sammenlignet med opprinnelige hyttetomter. Det er svært vanskelig å gjenskape fjellnatur etter store terrenginngrep. Planbestemmelsene bør ikke tillate tiltak som fører til store spreng- og gravearbeider, og det bør være krav til at anleggsarbeidet er skånsomt for skog/natur. Det bør kreves at prosjektene har tiltak for å varig sikre opprinnelig natur og jordsmonn.

Naturmangfold

I stortingsmeldingen om naturmangfold (Natur for livet) går det frem at arealendringer er den største negative påvirkningen på natur i Norge i dag. Dette er også trukket frem i de nye *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023, vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019*. Dette samsvarer med rapporten fra naturpanelet (IPBES) om verdens naturtilstand som ble lagt frem 6. mai 2019. Her går det frem at en av de viktigste truslene mot biologisk mangfold er at vi bygger ned arealene hvor artene lever. Som følge av nedbyggingen akselererer tapet av naturmangfold. Tapet av natur vurderes nå som en like stor trussel som klimaendringene. Vi mener dette er et viktig bakteppe når forslag til nye byggeområder i kommuneplanen skal vurderes.

Vi viser også til rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis, datert 22. oktober 2019. Her går det frem at

innsigelse i utgangspunktet skal brukes der kommunen legger ut arealer til en bruk som er i strid med nasjonale og viktige regionale interesser på miljøområdet.

Når det gjelder konsekvensutredningen, som er utarbeidet til planforslaget, har den flere feil og svakheter når det gjelder naturmangfold. Som vi har påpekt tidligere til kommunen, og gjennomgått i arbeidsmøte hvor også Buskerud fylkeskommune deltok, fremgår det i veilederen for konsekvensutredning at kommunen må redegjøre for om området tidligere er kartlagt for naturmangfold. Vi kan ikke se at dette er gjennomført i etterkant av møtet. Vi mener dette medfører at konsekvensutredningen har svakheter som et kunnskapsgrunnlag som skal legges til grunn for å fatte vedtak.

Videre vil vi bemerke at det for noen områder er feil i konsekvensutredningen. Dette gjelder blant annet ved Hornsjøen hvor det fremgår at det ikke er registrert funn i kartinnsynsløsninger. Vi vil her bemerke at det er registrert en fiskeørnlokalitet ved dette vannet. Selv om lokaliteten ikke er benyttet de seinere årene, er dette noe som må fremgå av utredningen. Videre er det for en rekke områder, som ligger innenfor arealer brukt av villrein, lagt til grunn at det ikke har konsekvenser for villrein fordi det ligger under 1000 meter over havet. Vi vil her bemerke at dette er føring som er foreslått i regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell. For disse områdene må det reelle faktagrunnlaget legges frem, og de faktiske konsekvensene må beskrives i konsekvensutredningen.

Gondolen fra Eggedal sentrum og opp til Tempelnatten er i konsekvensutredningen flyttet noe lengre øst enn det som tidligere ble foreslått. Dette medfører i konsekvensutredningen «delvis negativ konsekvens» for naturtypen og artsregistreringene i dalsøkket, hvor gondolen er flyttet til. Hva kommunen legger i delvis negativ konsekvens fremgår ikke og det er uklart om tiltaket vil berøre lokalitetene. **Fylkesmannen fremmer ikke innsigelse til endringen, men forbeholder seg retten til å fremme innsigelse til reguleringsplan dersom tiltaket berører naturtypen og artene som er av nasjonal verdi.**

Vi vil bemerke at det er flere utbyggingsområder som er foreslått på arealer som består av myr. Vi vil her vise til de nye føringene for bevaring av myr i skogområder, jf. Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet. I *naturmangfoldmeldinga* går det frem at regjeringen vil styrke vektleggingen av hensynet til våtmark, inkludert myr. I Norge er minst en tredjedel av myrene under skoggrensen drenert de siste hundre år. Utover viktige landskaps- og friluftsverdier som ofte er knyttet til disse områdene er myra viktig for naturmangfoldet, som flomdemper, rensing av vann og som karbonlager. På grunn av myras viktige funksjon er det satt av penger for å restaurere noen viktige myrområder i landet, blant annet i Buskerud ved Kutjern, i Lier kommune. Det er derfor viktig å ivareta de gjenværende myrområdene. **Ut fra dette vil vi sterkt anbefale at myrområdene blir satt av som grøntstruktur/LNF-område i kommunedelplanen.** Dersom kommunen ikke tar ut områdene må de ivaretas i videre planlegging. Fylkesmannen vil kunne fremme innsigelse til reguleringsplaner som legger opp til nedbygging av myrområder.

Siden regional plan ikke er stadfestet, fremmes det innsigelse til alle nye områder og tiltak som ligger ovenfor eksisterende byggeområder og som strekker seg mot fjellet. Dette av hensyn til villreinen på Norefjell-Rensjøfjell, friluftsliv og landskap. Dette omfatter alle forslag til sykkelveg, skiheiser og skiløyper, gondoler, tunell i fjellet og idrettsanlegg som ligger ovenfor eksisterende bebyggelse opp mot fjellet. Videre gjelder det alle utbyggingsområdene: H50a-b, H57, H51, H55a-d, H52a-h, H56a, N52a, F51a-d, H60d,f,g,h,i, H53 a-b og d, H62 a-g, F52a-b, F53a-e, H64a-i, H65a-d, ST58, F54 og N53.

Friluftsliv og landskap

Det er godt kjent at fjellområdene ved Norefjell og Høgevarde er av stor verdi for friluftsliv. Dette fremgår av blant annet kommunens egen friluftslivskartlegging hvor store deler av planområdet ligger innenfor områder med svært stor verdi for friluftsliv. Dette fremgår til dels i vurderingene i konsekvensutredningen. Det som fremstår som litt uklart er rangeringen. Det er få arealer som får negativ konsekvens for friluftsliv, og det er ikke gjort en vurdering på helheten av planforslaget. Som det fremgår i konsekvensutredningen til den regionale planen kan en massiv utbygging forringe friluftslivsverdiene i området.

Viktigheten av området har som nevnt innledningsvis tidligere blitt stadfestet av Miljøverndepartementet i 2005 til å være av nasjonal interesse. Dette er kunnskap som kommunen ikke har tatt inn i sine vurderinger av utbyggingsområder. Vi vil her spesielt trekke frem området øst for Gamlesetervatnet og Djupsjøen. Videre viser vi til omtalen fra Miljøverndepartementet om grønnkorridorer som et viktig grep for å sikre mulige passasjer fra skogen og opp til fjellet.

Det er i dag få korridorer innenfor planområdet som går fra skogen og opp til fjellet. Som Miljødirektoratet påpekte er grønnkorridorer svært viktig for det enkle friluftslivet, og muligheten for dyr og mennesker til å ferdes utenom hyttefeltene. Etter vår vurdering vil planforslaget i stor grad forringe disse verdiene som korridorene representerer. Videre er det ikke gjort noen vurdering av korridorene i et mer overordna perspektiv som kommunedelplanen skal ivareta. **Fylkesmannen fremmer derfor innsigelse til hytteområdene som er foreslått i disse korridorene.** Dette gjelder områdene H50a-b, F51c-d, H53a-b, H67a-b, H69j og k og R50a. Kommunen må vurdere om de nye arealene på kommunegrensen til Krødsherad bør tas ut av samme hensyn.

Viktigheten av friluftsliv kommer også tydelig frem i *friluftslivmeldingen* fra 2015. Her er det en arealpolitisk føring om at det skal legges til rette for en bærekraftig politikk for fritidsboliger, der fritidsboliger lokaliseres og utformes slik at hensyn til allment friluftsliv, landskap, estetikk, energibruk, kulturminner og naturmangfold ivaretas og der landskapsanalyser danner grunnlag for planene. Videre legger vi vekt på *Regional plan for areal og transport i Buskerud* fra 2018 hvor det er vedtatt strategier for hytteutviklingen i fylket. Her er en viktig føring at nye hytter skal prioriteres ved fortetting og utvidelse av etablerte områder før det åpnes opp for utbygging av nye områder. Vi viser også til nasjonale føringer om naturmangfold. I *naturmangfoldmeldingen* fra 2015 går det frem at regjeringen legger generasjonsperspektivet til grunn i forvaltningen av norsk natur. Regjeringen vil bidra til at dagens bruk av naturen er bærekraftig, hindre at arter utrykkes og naturtyper forsvinner, samt videreføre arbeidet med å bevare et representativt utvalg av norsk natur. Truet natur skal tillegges særskilt vekt i avgjørelser etter sektorregelverk og ved arealplanlegging.

Kommunen har i strid med Regional plan for areal og transport i Buskerud lagt opp til utvikling av nytt hytteområde ved Hornsjøen. Dette vil etter vår vurdering redusere et område som i dag er tilnærmet ubebygget og dermed også redusere viktige friluftsområder.

På bakgrunn av ovennevnte forhold fremmer vi innsigelse til områdene H50a-b, H57, H55a-d, H52a-h, N52a, F51a-d, H60d,f,g,h,i, H53 a-b og d, H62 a-g, F52a-b, F53a-e, H64a-i, H65a-d, ST58, F54, N53, øvre del av H67_1, H67a-b, H69a-m, R50a-b og N55a-c.

Videre vil vi sterkt fraråde områdene H50c-d og H54 a-b av hensyn til landskap, friluftsliv og økt aktivitet på fjellet som kan medføre negative konsekvenser for villrein og friluftslivet.

Vassdrag og overvann

I kommunedelplanen er det foreslått en massiv utbygging i et relativt konsentrert område. Dette vil trolig medføre økt avrenning ned fra fjellet. Vi kan ikke se at denne problematikken er løftet opp eller beskrevet i planbeskrivelsen eller konsekvensutredningen. Økt avrenning kan også medføre økt flom i bekker og vassdrag. Vi viser til *Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning* som fremhever viktigheten av å være rustet til å møte klimaendringene. Fylkesmannen anbefaler at kommunen tar en helhetlig vurdering av om en eventuell utbygging i fjellet vil kunne ha konsekvenser i form av økt overvann og raskere avrenning ned fra fjellet. Økt utbygging kan gi flere harde flater og dermed økt avrenning. Dette er vurderinger som må komme bedre frem for å gi et bedre kunnskapsgrunnlag i kommunedelplanen.

Vi kan for øvrig ikke se at kommunen har tatt inn hensynssoner for aktsomhets- og fareområdene som finnes i NVE sine kartinnsynsløsninger. Dette er en svakhet ved forslaget da det i konsekvensutredningen for noen områder står at dette må følges opp i reguleringsplan. Vi vil her anbefale at disse områdene vises med en hensynssone i plankartet for å tydeliggjøre hvilke det områder gjelder. Kommunen bør unngå å foreslå utbygging i slike områder.

Flere av byggeområdene ligger tett på vassdrag som er omfattet av *Forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag*. Vi kan ikke se at dette er drøftet for de områdene som er foreslått tett inntil vassdragene. Vi viser spesielt til F50 som er foreslått inntil Eggedøla. Det er uklart hvordan dette området skal forholde seg til byggegrensen som er satt i bestemmelsene. Som det fremgår av *naturmangfoldmeldinga* skal det i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8 tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser i 100-metersbeltet langs vassdrag. Når området videre er omfattet av vernede vassdrag fremmer **Fylkesmannen innsigelse til de arealene som ligger innenfor byggeforbudet for vassdrag i F50 og H63**. Vi anbefaler her å ta ut arealformålet som ligger innenfor byggeforbudet. Det samme gjelder for utvidelsen av eksisterende hytteområde H63. Her må nytt arealformål trekkes bort fra vannkanten for å sikre allmenne interesser.

Vi anbefaler videre at arealformålet over bekkene i feltene S50d, S51b, S51d og B50f tas ut og erstattes med grønnstruktur eller vassdrag.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen registrerer at det ikke er utarbeidet en egen ROS-analyse til planforslaget. Analysen som er lagt ved til offentlig ettersyn er helhetlig ROS for kommunen. Vi viser til plan- og bygningsloven § 4-3 der det fremgår at ROS-analyse skal utarbeides for alle planer som inneholder utbyggingsformål. En ROS-analyse knyttet til kommuneplanen skal være utført på et overordnet nivå, og innebærer en kartlegging av farer og potensiell risiko. Analysen skal være en grovanalyse som gir et oversiktsbilde, og være utgangspunkt for videre analyser/utredninger. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Med andre ord skal ROS-analysen ligge til grunn for vurderingene som blir gjort i forbindelse med rulleringen av kommuneplaner. En mangelfull utredning av konsekvenser innebærer et svekket beslutningsgrunnlag for kommunen, innbyggerne, berørte parter og offentlige myndigheter.

Det vil også kunne svekke Fylkesmannens mulighet til å ivareta nasjonale og vesentlig regionale interesser innenfor våre ansvarsområder. Vi viser til DSBs veileder: *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* utgitt april 2017, som oppstiller metode for analysen og stiller krav til innhold.

Vi viser spesielt til at kommunen må vurdere om klimaendringer vil kunne gi andre, eller større konsekvenser for utbyggingsområdet, enn tidligere. I ROS-analysen bør dagens ekstremvær og

framtidige klimaendringer tas inn. Tema for analysen kan være: mer nedbør og ekstremnedbør, overvann, flom, skred, skogbrann og kritiske samfunnsfunksjoner (infrastruktur, bygninger etc.) På bakgrunn av ROS-analysen bør områder med potensiell eller reell fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone. Planmyndigheten skal i arealplaner vedta slike bestemmelser om utbyggingen innenfor hensynssonen, herunder forbud, som er nødvendig for å avverge skade og tap, også som en konsekvens av et klima i endring.

På grunn av manglende ROS-analyse og mangelfull konsekvensutredning fremmer Fylkesmannen innsigelse til planen.

Barn- og unges interesser

I Eggedal sentrum er det foreslått en høy og tett utbygging hvor det er lagt opp til en utnyttelsesgrad på 70 % BYA, og en gesimshøyde på 11 meter. Dette kan gi en svært høye bygg med små uterom mellom som kan utfordre uteoppholds- og lekeareal. Det er foreslått bestemmelser om at alle boligområder skal ha tilgang til leke- og møteplasser eller fritidsareal tilpasset barn. Vi mener denne blir for generell og tilfredsstillende ikke kravene i *Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen*. Vår klare anbefaling er at planbestemmelsene må gi konkrete krav til lekeplasser til forskjellige aldersgrupper og størrelser på lekeplassene, fremfor en generell henvisning om at det skal oppføres lekeplasser i reguleringsplan. Videre må bestemmelsen også gjelde for sentrumsområder da det også her er foreslått boligbebyggelse. **Vi har derfor en klar anbefaling til kommunen om å oppdatere bestemmelsen til å gi konkrete tallfestede krav til lekeplasser, for bolig og sentrumsformålene.** Dette vil også være med på å sikre at Eggedal sentrum får tilstrekkelig med egnede areal til barn og unge.

Anbefaling til videre arbeid

Fylkesmannen anbefaler at kommunen reviderer konsekvensutredningen og foretar en ny gjennomgang av planbestemmelsene slik at disse blir i tråd med anbefalingene og veilederen som nevnt tidligere. Flere av bestemmelsene er i direkte motstrid med plankartet og det er arealformål som mangler nødvendige bestemmelser. Dette gjelder eksempelvis næringsformål. Vi bemerker at flere av bestemmelsene som er foreslått kan tolkes som retningslinjer. Videre er det flere retningslinjer som med fordel kunne vært vurdert som bestemmelser. For å sikre forutsigbarhet og lesbarhet for de som har interesser innenfor området, bør bestemmelsene være så tydelig som mulig.

Det er også noe uklart hvorvidt kommunen har vurdert om noen av planbestemmelsene burde vært konsekvensutredet. Flere av bestemmelsene kan se ut til å åpne opp for utbygging utover dagens forvaltning av området. Videre er det lagt opp til en høy utnyttelsesgrad og byggehøyde i eksempelvis Eggedal sentrum som vi ikke kan se er vurdert i en konsekvensutredning. Dette vil vi anbefale kommunen å vurdere, av hensyn til eksisterende verdier i Eggedal sentrum.

Videre legger vi til at kommunen har vedtatt planer som sikrer utbygging i lang tid fremover. Innenfor avgrensningen til Regional plan for Norefjell-Reinsjøfjell har kommunen i vedtatte planer lagt til rette for 1200 nye tomter pluss mulighet for 1000 nye i kommuneplanens utbyggingsområder. Det er ikke gjort rede for behovet for ytterligere utbyggingsområder i planforslaget og vår vurdering er at det vil være vanskelig å begrunne et slikt behov når vedtatte planer legger til rette for mer enn en dobbelting av antallet hytter innenfor planområdet. Vi oppfordrer derfor kommunen til å foreta en kritisk gjennomgang av eksisterende utbyggingsareal.

Med hilsen

Gunhild Tuseth Dalaker (e.f.)
avdelingsdirektør

Nina Glomsrud Saxrud
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statens vegvesen region sør
Norges vassdrags- og
energidirektorat
Buskerud fylkeskommune
MATTILSYNET

PB 723 Stoa
PB 5091 Majorstuen

4808 ARENDAL
0301 OSLO

Postboks 3563

3007 DRAMMEN

Felles postmottak Postboks 383 2381 BRUMUNDDAL